

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
 Egy óra . . . 1 kor. Egy óra . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felelős szerkesztő:
IFJ. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

Vér a havon.

Lesznek tehát téli választások. És milyenek? „Vér a havon”: ez lesz a jegyük. A „golyó és akasztófa” miniszter vezeti majd olyan szellemben, a milyen az ő jelszavának megfelelő. Soha se gondolta volna az ember, hogy a jámbor hatvanhetes alapon meg tudjon zavarodni valaki; olyan alapon, a miben nincs más eszme, csak az alkuvás és pedig tudatos alkuvás a magyarság kárára. De talán nem is ezen az alapon történt a zavarodás, hanem Deák Ferencz alkotásának komoly hívei kivonultak a végzetes kaland czimborái közül, hogy rajta maradhassanak azon az alapon, melyhez őket politikai hitvallásuk köti.

Nagy és mérhetetlen az elhajlás a Tisza gróf táborában a magyar alkotmány szellemétől és királyi esküvel erősített beüülől még a hatvanhetes nézőpontból tekintve is, hát még ha a 48-as álláspont fényes magaslatáról tekintjük a vakmerő és szerencsétlen vállalkozást. Metternich Kelemen a maga kísérti a Tisza gróf agyvelejét, melynek most minden idege arra feszül, hogy kicsavarja a nemzeti védelem kezéből az egyetlen fegyvert, a melyet még a mostoha idő kezében hagyott, hogy aztán letarolva itthon minden „épet” minden „szépet” kezében alkotmányunk fejféjával oda állhasson a kamarilla elé mondván: „a sipkaszorosban minden csendes.” A kínai háboru téli borzalmait megletszettek egy merész vállalkozónak, a ki hatalmának megtartásáért feltesz a kockára mindent, a mit ezer esztendő sok küzdelemmel egybe alkotott; szép az a piros vér a fehér havon, megzerézni gyönyörűségét könnyű annak, a kinek teljes hatalom adatott mindenre, a mi által az összbirodalmi eszmével szemben a magyar közjog erejét, a magyar alkotmányos ellenállás hatását gyengíteni lehet.

Választási program: a bosszu, a pénz, hivatal, kitüntetés, csendőrpuska, katona szurony. Ezek lesznek a politikai érvek, a melyeket a képviselők választás küzdelmébe a nemzeti álláspont ellen a kormány bele visz.

Pártja lesz és nem is kicsiny; mert pártot a fentebb említett érvekkel és még hozzájuk adva: megtévesztéssel mindenre lehet kapni. A bosszu félelmét, a pénz, hivatal, kitüntetés vágyát, a csendőrpuska és katona szurony erejét még nem lenne legyőzni oly nehéz, mint a megtévesztés átkos hatását, a megtévedés gyászos hibáját.

Mint sehonnan, úgy a politikából sem lehet kiküszöbölni a személyszertint itéletet. Nem azt nézik az emberek, hogy „mi”, hanem, hogy „ki”. Tisza gróf származására nézve tösgyökeres magyar, az még a vallása is; a ki a cselekedetektől eltekintve csak erre néz, vakon, sőt hozzá még lelkesedéssel tudja követni és kicsinyléssel, gyalázkodással vágja a szövetségelt ellenzék szeme közé, hogy orraiban ott sötétlenek a csuhás klerikálisok; persze azt már szeretik nem látni, hogy a Tisza féle szinpad kullisszái mögött a játékot Khuen-Hédervary rendezzi, az az ember, a kit a szabadelvűpárt józansága idején a hatvanhetes szabadelvűség ellenségeül bélyegzett meg és mint feketevörű klerikális még a körhelyiségéből is kimaratott. A kormány összealkotó elemei épen olyan természetellenesek, mint az ellenzéki szövetséges táboré; tehát ezzel a puskával nem lehetünk egymásra, ha igazak akarunk lenni. Ha nem mi lehetünk azzal, hogy legyen az ellenzék szövetségese bárminő, de a magyar alkotmány palladiumának védelme érdekében vagyunk; a jót pedig a nagy Kossuth Lajos szerint a gyakorlati politikában még az ördög kezéből is el kell fogadni; annál inkább el kell fogadni akkor, a mikor ez a jó olyan táborból származik, a melyben elenyésző csekély azoknak a száma, a kiket az eivi őszinteség szempontjából kifogásolni lehet; ellenkezőleg a nagy többség az alkotmány védelmének tizenhárom próbás bajnoka. A kormány táborában pedig ott fenn a darabontokkal megcsufolt, megbecstelenített képviselőházban a zavaros viz vakmerő halászái, a nemzeti szerencsétlenségek hiénái; alig találva maguk közt olyat, a kinek rövid lá-

tása, nem pedig számítási képessége a nagyobb.

Igy állván a dolog: mind két oldalról érzik a politikai gyűlölet. A kormány kirugva maga alul a hagyományokat, ki az alkotmányos kormányzás minden feltételeit, kötelmeit, reá lép arra az alapra, melyről 400 esztendeje támadja önálló nemzeti létünket a Habsburg politika; az erőszak végzetes fundamentumára s innen vezet utolsó vakmerő rohamára ezer éves alkotmányunk egyetlen védbástyája ellen.

Előre Czézár! majd a haldoklók üdvözölni fognak és lesz jelvényed szép piros vér a fehér havon; úgy volt ez 1904. évvel is ezelőtt, a mikor Heródes az első karácsonyt egy nemzedék pusztult reményének vérbiborával vonta be. De hát félre a töprengéssel! A hó megszirosza, a vér megszenteli a rögöt és Heródes pusztításától a megváltó megmenekül.

Dr. Baltazár Dezső.

Politika és közgazdaság.

A most dúló aldatlan politikai küzdelem során — akkor, amikor színt kellett vállalni az önálló vámterületet illetőleg — egy szólam vált közkeletűvé, mely alkalmas arra, hogy téves irányba tereje a közfel-fogás.

„Az önálló vámterület kizárólag gazdasági kérdés, tehát — kikapcsolandó a politikai kérdések közül.” Ezt mondották a közbizalom letéteményesei, elismert tekintélyű szak- és államférfiak. Sőt Magyarország gazdasági életének — hogy úgy mondjam — megszemélyesítői is ezen tétel hirdetésével igyekeztek a reájuk nézve kényes kérdés elől kitérni. Ezért fontosnak véjük e tételt e helyen közelebbről megvilágítani.

Mikor ez a tétel ellentétbe állítja a gazdasági kérdést a politikával, az őszinteség hiányába esik; mert az a politika, melyet modern nemzet egyáltalán üzhet, kizárólag csak gazdasági politika lehet. Ha tehát hazánk eminens és legfőbb gazdasági kérdését: a gazdasági önállóság kérdését kikapcsoljuk a politikából, ezzel együtt az összes gazdasági kérdéseket — mint amannak járulékos kérdéseit — szintén ki kell kapcsolnunk. Oly politikát kell tehát üz-nünk, mely a gazdaságot nem foglalja magában, olyat, mely végcéljában nem országunk gazdasági hatalmosodását kívánja elő-idezni, tehát az alattvalók boldogulását nem

Olcsóbb mint **végeladás!**
 bármely

az árak túlhalmozott raktár miatt mélyen leszállítva lettek Gerő férfi- és gyermekruha áruházában. <<<<<<

DEBRECZEN, Piacz-utca 47. sz. a Dreher sörcsarnok mellett (az „Emke” kávéházzal szemben.)

azok gazdasági életének fejlesztésével kívánja munkálni.

Milyen politika lesz tehát ez?

Hatalmi politika, katonai; sajátos viszonyaink közepette tehát végeredményben — osztrák császári politika.

Csakugyan azt látjuk, hogy az Ausztriával való közösségünk megbolygatásától első sorban az „összmonarchia” nagyhatalmi állását féltik a legfőbb intézők.

Látni való tehát, hogy ha őszinték kívántak volna lenni s ha az alattvalók logikus gondolkozó képességét jobban respektálták volna vezető férfaik, nem azt kellett volna mondaniok, hogy: „kapcsoljuk ki a gazdasági kérdést a politikából”, hanem azt: „Uram, mi nem folytathatunk gazdasági politikát, hanem csak katonait, mert...” és itt aztán megakadt volna az egész vita: elfogadható indoklás erre találni nem lehetett volna, mert a katonai politika hadseregünk szervezeténél, lényegénél, történelmi fejlődésénél és minden egyéb oknál fogva nem lehet más minálunk, mint osztrák császári politika.

Mikor pedig mi közjogi sérelmeinket panaszoljuk fel, emberfeletti küzdelmeket vívunk jelentéktelennek látszó dolgokért, mint: a Gotterhalte kiküszöbölése, magyar jelvények, magyar vezényszó stb. akkor ezen küzdelmek végcélja gyanánt nem az a pusztá virtus lebeg szemünk előtt, hogy csak éppen ezen kívánalmaink formaliter teljesüljenek, hanem igen is az, hogy ezek mögött rejlő, az ezek által kifejezett közjogi önállósághoz jussunk, mely közjogi önállóság képezi éppen ezen jelszavak tartalmát.

Közjogi küzdelmeink mögött nemzeti önállóságunk rejlik, nemzeti önállóságunk pedig az erőteljes magyar gazdasági politika előfeltétele.

Mi csak közjogi kérdéseink megoldásán keresztül juthatunk gazdasági érdekeink védelméhez, másszóval: közjogi uton kell gazdasági kérdéseinket megoldani.

Képtelen helyzetünk ugyanis abban culminál, hogy Ausztria, eminenter ipari állam, és Magyarország mezőgazdasági állam, melynek azonban életfeltétele, hogy iparivá is váljék — egy kalap alatt, szoros közösségben egységes vámterületet képezve kénytelen kereskedelmi szerződéseit megkötni a külfölddel. Hozzávéve ehhez, hogy külképviseletünk merőben osztrák s a szerződések kötésénél az osztrák tulsúly erősen latba jő, képzelhető-e az, hogy e szerződések kötésénél osztrák ipari érdekekért ne magyar mezőgazdasági, vagy egyéb érdekek áldoztassanak fel, ha csak lehet? hogy az osztrák ipar részére kicsikarandó valamely kedvezményért ne magyar mezőgazdasági, vagy egyéb érdek dobassék esérébe?

Mert az összmonarchia politikája gazdasági ám. Csek a mi magyar territorialis politikánkból kívánják kikapcsolni a gazdasági részt, hogy megmaradjon a katonai, az osztrák császári rész, még pedig fordított értelemben: nem a magyar nemzet hatalmasodása, nem Magyarország gyarapítása, erősítése céljából, hanem az „összmonarchia”, a „nagyhatalmi állás” erősítésére.

Hogy ez a nagyhatalmi állás már is illuzorikus, hogy csak jó öreg királyunk tiszteletreméltó szeméiye az, mely ennek a

heterogen monarchiának még némi tekintélyt biztosít, hogy az egész dicső birodalomban nincs is más osztrák már, csak a magyar, ezt a rövidlátásáról világhírű bécsi tanácsos sereg — a lappangó kamarilla — az arzenálban fehalmozott szuronyok sokaságától nem látja meg.

Pedig a szuronyok hatalmának kora végkép lejárt; ma a hatalom a gazdasági erőben van. A modern kor hódító politikájának neve: gyarmatosító politika, ezéja: a gazdasági erők kihasználása. És éppen az a mi halálos betegségünk, hogy ez a politika áll teljes súlyával velünk szemben; mi tekintetünk gyarmatnak s a mi gazdasági erőink képezik a kikészítés tárgyát.

Ily körülmények között végzetes tévedések következzenek azon elmélet gyakorlati keresztü viteléből, hogy a gazdasági kérdések a politikából kikapcsolatassanak. Sőt ellenkezőleg: szükséges volna a magyar nemzeti követelmények jogosultságának indoklásában azok gazdasági alapjait és kihatásait jobban kidomborítani, mint az a jelenben történik, a történelmi tradíciók helyébe vitális érdekeink parancsát kellene helyettesíteni s akkor mihamarább lefoszlanék közjogi küzdelmeinkről az Európá-szerre megmosolygott magyar virtuskodó szalmasespélés látszata, mert kitűnnék, hogy a köjogi uton kiejtett magyar nemzeti önállóság egyttal az önálló vámterületet is jelenti.

Nem is mondhatja komolyan senki, hogy az önálló vámterület gazdaságilag kívánatos, gazdasági uton törekszünk, törekednünk kell rája, azonban politikailag káros s így a parlament és törvényhozás minden feyverével küzdenünk kell ellene. Az ilyen politika nem más, mint a rideg katonai, az osztrák császári, melynek végeredménye nemzetünkre nézve a Vörösmarthy-féle „nagyszerű halál...”

dr. Rédel Rezső.

Politikai híreink.

— Budapest, december 24. —

Karácsony a politikában.

A karácsony két felségesen szép ünneppalja pillanatnyi nyugalmat hoz a lelkeknek. Ez azonban csak feyverszűnet, amely után kitör az a vad háborúság, melyre alig volt még példa a magyar alkotmány történetében. Az első étöppe-jai: a szerdai ülés, a melyben azonban alig történik már valami, a Ház feloszlása a trónbeszéddel, melyről azt mondják, hogy a király benne — kritizálni fogja kormánypartii szemüvegen keresztül a pártpolitika zavarait. Ez a prognózis és most már éppen ugy számítani kell a nemzet belső ereje iránt ahhoz, hogy valaki üdvös fordulatot reméljen, mely a rohanást a lejtő felé megakadályozza.

Ma ismeretessé vált az ellenzéknek gróf Andrassy Gyulával elkészített házszabály-tervezete, amelyet a béke fejében felkínáltak Tiszának. Alapos, szigorú és teljesen megfelelő munka ez, amely a technikai obstrukciót teljesen lehetetlenné tette volna. A miniszterelnöknek azonban „nem volt megfelelő”. És most következnek a választások.

Az ellenzék vezérő bizottsága ma hosszú ülésben foglalkozott ezekkel. Az ülésen Kossuth Ferencz volt az elnök, a bizottság tagjai közül báró Bánffy Dezső, gróf Zichy Aladár, Szederkényi Nándor, Ugron Gábor, gróf Batthyány Tivadár, Holló Lajos, Molnár János, Tóth János, Eötvös Károly, Hock János, a függetlenségi párt tagjai közül még Lukáts Gyula és Hentaller Lajos, azonkívül Ersszt Sándor, a néppárt titkára és Pallay Sándor, a függetlenségi párt titkára vettek részt az értekezleten, amely az egész országra megállapította az ellenzék hivatalos jelöltjeit.

Tisza bizalmas levele a jegyzőkhöz.

Itt írjuk meg, hogy gróf Tisza István a vármegyei alispánok utján bizalmas levelet küldött a községi jegyzőkhöz. Ezekben utal a jegyzők hazafiaságára s elmondja, hogy a miniszterterelnök irt egy füzetet, melynek ez a címe: „Mit kell tudni a népnek?” A füzetet öt millió példányban nyomták az Athenaeumban s az ország minden jegyzője kap belőle nagy csomagot, hogy ossza szét a nép között karácsonyi ajándéku. A levél elmondja azt is, hogy Tiszának az első dolga a jegyzők mostoha helyzetének a javítása volt, ennek fejében jogosan elvárhatja tőlük, hogy a füzetek tartalmát a népnek megmagyarázzák. A füzetekben pedig — Tisza beszédeinek a kivonatai vannak. Azokat kell tudni a magyar népnek... Hát a jegyzők is, a nép is tudják, mit kell nekik tudni!

Uj v. b. t. t.

Degenfeld Schomberg Lajos grófnak, Degenfeld József gróf volt főispán testvéröccsének, Debreczen, II. kerületének két cikluson keresztül volt országgyűlési képviselőjének a király a valóságos titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

Vármegyénk és vidéke.

Tolvajlás a kéményből. A napokban Kovács Márton tiszacsegei dohányos kéményéből 24 kilogramm füstölt kóbaszt és szalonnát elloptak. A nyomozást megindították és a rendőrség kiderítette, hogy a kéményből özv. Liva Andrásné Szabó Julianna alsójózsai lakosnő lopta el a husnemüeket. A különös lopás tettesét bejelentették.

Öngyilkosság képzelt betegség miatt. Egy parasztgyermek szomorú modern tragédiájáról írnak Sarkadról. Kiss Lajos tizenégy éves fiu hónapokkal ezelőtt több ismeretterjesztő könyvhöz jutott s addig olvasgatott az egészségről, míg súlyos betegnek képzelte magát. Rögeszméjétől nem birt szabadulni. A szerencsétlen fiu így revolvert szerzett s tegnap agyonlötötte

Amerikai husvágó gépek

különféle vágásra alkalmasak legolcsóbb árban **Bészler és Dávid** vaskereskedésében kaphatók.

Rendkívül olcsón

lehet alkalmas **Karácsonyi ajándékokat** vásárolni a **SCHWARTZ-féle** pipametsző és fényképező cikkek üzletben a városházával szemben.

magát. Az öngyilkos fiut megvizsgálták s az orvos megállapította, hogy szenvedésének semmi komolyabb baja nem volt.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Folyó szám 97. Bérletszünetben.
Debreczen, vasárnap, 1904 évi decz. 25-én:
délután 3 óraker, félhelyárakkal:

Boccaccio.

Nagy operette 3 felvonásban.

Személyek: Boccaccio, novellairó — Sugár Aranka, Pietro, Palermo hercege — Mezei Andor, Scaldza, borbély — Szilágyi Aladár, Beatrice, neje — Szilágyi Aladár, Lotteringi, kádár — Karacs Imre, Izabella, neje — Kományi Mária, Lambertuccio — Krémer Jenő, Petronella, felesége — Havasi Szidi, Fiametta, nevelt leányuk — Krémerné Lili, Leonetto — Iványi Antal stb.

Folyó szám 98. Bérletszünet.
Este 7^{1/2} óraker rondes helyárakkal:

Heidelbergi diákélet.

Színmű 5 felvonásban.

Személyek: Károly Henrik, herceg — Csontos Gyula, Haugh, kormányelnök — Sebestyén Géza, Br. Passarge, főudvarmester — Halász Alfréd, Dr. Jüttner, tanár — Faragó Ödön, Lutz, komornyik — Krémer Jenő, Rüder, korcsmáros — Csiky László, Dörferné nagynéje — Havasi Szidi, Katicza — Szabó Irma, Gróf Asterberg — Mezei Andor, Bilez Károly — Iványi Antal, Engelbrecht — Virághát Lajos, Wüenz — Kolozsvári Albert stb.

Holnap, hétfőn december hó 26-án, két előadás. — Délután 3 óraker bérletszünetben, félhelyárakkal:

Czigánybáró.

Nagy operett 3 felvonásban.

Este 7^{1/2} óraker, bérlet 73-ik szám (A)

Tékozló.

Regényes tündérrege 3 szakaszban, énekkel, tánczszal.

Karácsonyi előadások. A karácsonyi ünnepek alatt négy előadás lesz színházunkban Vasárnap d. u. először kerül Souppé F. 5 felvonásos nagy operettje a „Boccaccio“ félhelyárakkal. Este színre kerül Meyer Forster Vilmos 5 felvonásos színműve a „Heidelbergi diákélet“ Hétfőn d. u. színre kerül Jozsef Strauss 3 felvonásos nagy operettje a Czigánybáró. Este lesz a reprise Rajmond regényes tündérregéjének a „A tékozló“-nsk. A látványosság jobb szerepeit Szabó Irma, Krémerné, Havasi Szidi, P. Menszáros Margit, Palágyi Lajos, Mezei Andor, Iványi Antal, Krémer Jenő, Csiky László és Szilágyi Aladár játsszák. — Kedden „Az áldozati bárány“ című bohózat kerül színre.

Jövőheti műsor. A jövő héten kedd B Áldozati bárány, szerda C Kis alamuszi, csütörtök A Görögabszolga. péntek A Tékozló, szombat C Tavasz.

Mi az ujság?

Lujza hercegnő ügye. Bécsből jelentik nekünk telefonon, hogy Montignoso grófnő ügyében váratlan és előre nem látott fordulat állott be. Ferencz József király hozzájárulása folytán az incidens, melynek beláthatlan következményei lehettek volna, simán és békésen intéződött el. József Ferdinánd főherceg, Lujza hercegnő bátyja Wallseeba utazott, a hol Ferencz József király unokájánál, Mária Valéria főhercegnőnél időzik és kérte a király közbejárását. Mária Valéria főhercegnő is érvényesítette befolyását, úgy hogy a király hozzájárult azokhoz a propositiókhoz, amelyeket József Ferdinánd főherceg tett. Ezek szerint Lujza hercegnő Drezdába visszatérni nem fog, hanem valószínűleg Salzburgban szüleinél fog lakni. Megígérték neki, hogy belátható időben, talán a jövő nyár vége felé, vagy az ősz elején gyermekeit viszontláthatja. A toszkániai nagyhercegi család véleménye az, hogy akármit vétett is Lujza hercegnő, azt a kívánságát, hogy gyermekeit viszontláthassa, nem lehet megtagadni. Az ügy elintézése nagy nehézségekbe ütközött, első sorban a szász királyi udvar merev álláspontja miatt. Ott ugyanis meglehetősen kedvezőtlen a hangulat Lujza hercegnővel szemben, mert azt lobbantják a szemére, hogy eszközül adta oda magát annak a pártnak, amely az udvarral nyilván és titokban ellenséges lábon áll. Mindamellett sikerült az ügyet az összes szereplő felek megelégedésére simán elintézni, ami annak tulajdonítható, hogy a toszkániai udvar erélyesen követelte az ügynek Lujza hercegnőre való kedvező elintézését.

Ügyvéd mint uzsorás. Szenzációs pörben dönt e napokban a budapesti büntető törvényszék vádtanácsa. Egy ismert nevű magyar mágnás tett feljelentést egy ügyvéd ellen, a ki neki 100,000 korona uzsora kölcsönt közvetített. Ügyvédi körökben, ahol megbotráncozással tárgyalják az esetet, az a vélemény, hogy az ügyvédet nem tartóztatják le, mert csak közvetítette a kölcsönt. Az uzsorás maga egy hírhedt bécsi czég.

Irodalom.

Ajánlások a Petőfi Társaságba. E hónap 2-án járt le a Petőfi-Társaságban megüresedett két tagsági helyre való ajánlások határideje. A kifizűtt terminusig Szana Tamás főtítkárhoz hét ajánlat érkezett és pedig: Szabó Sándor (ajánlja Endrődy Sándor), Jekey Aladár (ajánlja Endrődy Sándor), Tömörkény István (ajánlja Gardonyi Géza), Sas Ede (ajánlja Rákosi Viktor), Farkas Imre (ajánlja Várady Antal és Pekár Gyula), Kemechey Jenő (ajánlja Ábrányi Emil és Pósa Lajos) és végül Vértessy Gyula (ajánlja Abonyi Árpád). A választás e hónap huszonnyolcadikán lesz.

Barangolások. Már megjelent ifjabb Móricz Pál „Barangolások“ című kötete igen izléeses kiállításban. Szerző felkéri a

tisztelt ivtartókat, hogy a megrendeléseket sziveskedjenek mielőbb eziméro (Vörösmartitecza 5 sz.) juttatni; mert a mű szétküldése már folyamatban van. A kötet bolti ára 2 korona; de a kik a szerzőnél rendelik meg 1 koronáért kaphatják meg a több mint 7 ives művet.

Egyházak és iskolák.

Karácsonyi istentiszteletek.

[A debreczeni templomokban.]

Ma karácsony első napján délelőtt 9 óraker az összes ev. ref. templomokban urvacsoaraosztás lesz. Ugyanakkor az istentiszteletet végzik: Nagytemplomban prédikál Dicsőfy József lelkész, agendázik Biró Ferencz h. lelkész; Kistemplomban prédikál Uray Sándor püspöki segédlelkész, agendázik dr. Kecskeméthy M. Lajos főiskolai tanár; Kossuth-utcai templomban prédikál Könyves Tóth Kálmán lelkész, agendázik Safrány Lajos vallástanáer; Ispóalytemplomban prédikál Szele György lelkész, agendázik Nagy Gyula valias tanár; — Csapókerben prédikál és urvacsoarát oszt Kovács János népiskolai feügyelő; — Homokkerben prédikál és urvacsoarát oszt dr. Ferencz Gyula akadémiai tanár; a váro i szegényházban prédikál Hajdu Zsigmond püspöki titkár, agendázik Nagy Vilmos tanítóképezdei tanár.

Első nap délutántól kezdve a legátusok tartják az istentiszteletet: Nagytemplomban Kiss Károly hittanhalgató, Kistemplomban Kövér Árpád szenior, Kossuth-utcai templomban Szabó Zoltán hittanhalgató, Ispóalytemplomban Varga Jenő hittanhalgató.

Az ünnep második napján, hétfőn délelőtt: Nagytemplomban Kövér Árpád, Kistemplomban Kiss Károly, Kossuth-utcai templomban Varga Jenő, Ispóalytemplomban Szabó Zoltán.

Hétfőn délután: Nagytemplomban Varga Jenő, Kistemplomban Szabó Zoltán, Kossuth-utcai templomban Kövér Árpád, Ispóalytemplomban Kiss Károly.

A róm. kath. templomban 24 én éjjel 11 óraker Rózsafűzér és karácsonyi énekek; 12 óraker dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, plébános ünnepélyes segédlettel végzi az éjféli misét. — 25-én reggel 6 óraker pástormise az Oltáriszentség kitételével, végzi Kampell József; 7 óraker misézik Nyári Ignác; 8 óraker egyik kegyesrendi tanár; 9 óraker az ünnepi nagymisé dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, plébános czelebrálja segédlettel, mely alatt a mükedvelő énekkar a katona zenekar kíséretével Horák pastorális miséjét adja elő; nagymise után dr. Wolafka v. püspök prédikál; háromnegyed 11 óraker a Svetits intézet s az elemi iskolák növendékei részére misézik Molnár Kálmán a 1/2 12 órás misét Szabó István végzi. — Délután 3 óraker ünnepélyes vecsernyét tart s utána prédikál dr. Wolafka Nándor vál. püspök, prépost, plébános. — 26 án. Szent István első vértanu napján, délelőtt hat óraker misézik Kampell József, 7 óraker Mellan István, 8 óraker egyik kegyesrendi tanár a főgymn. növendékek részére; — 9 óraker az ünnepélyes nagymisé dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost-plébános mondja segédlettel; nagymise után ugyan ő prédikál; 11 óraker a Svetits-zárda növendékei s az elemi iskolások jönnek szent misére, melyet Mo'nár K. Dezső h.

Chilinsky Gy. Utóda

fényképészeti műterme

DEBRECZEN, Piacz-utca 41. sz. alatt

a legfényesebb művészeti izlést is kielégítő fényképez mérsékelt árak mellett készülnek.

Ugyanott olajmestményeki akvarellek, fénykép-nagyítások és oleografiák is a legszebb kivitelben készülnek.

isk. igazgató mond. 1/2 12 órakor miséztek Nyári Ignác. Délután Iyánia, utána Rózsafüzér.

A görög katolikus kápolnában ma a kárácsonyelőtti szentatyák vásárnapján 6 órakor reggeli istentisztelet, délelőtt 9 órakor sz. mise, délután fél 3 órakor kereszténytanítás, 3 órakor vecsernye 4 órakor szent olvasó.

Köszönetnyilvánítás. Kontsek Géza kereskedő ur a helybeli fűszerkereskedők részéről a szokásos újévi ajándékok megváltása czimén befolyt összegből huszonöt koronát küldött be a gör. kath. szegények közölt leendő kiosztás czéljából, mely kegyes adományt köszönettel nyugtatványozza Papp János, t. esperes-lelkész.

Az urasztali bor. A vallásos buzgóság szép adományáról emlékezhetünk meg karácsony estéjén. Ifjabb Bányai István föld-birtokos a helybeli összes református templomok számára a karácsonyi urvaszorosztásához saját termésű bort ajándékozott.

Kioszapot jogász. Mint a „Debrecezen” írja: A kultuszminiszter tudatta a debreczeni akadémiával, hogy Schwarcz Ignác budapesti joghallgatót indexhamisítás miatt az ország összes jogakadémiájáról kizárta.

Tájékoztató.

December 26. A munkás delegátus dal-estélye a Bikában.

December 31. A debreczeni Kossuth-dal-kör Sylvester-estélye.

December 31. Az István-gőzmalom munkásainak önképző és segélyző köre a Margit-fürdő disztermében Sylvester-estélyt tart.

Január 7. A hentes és mészáros ifjuság bálja a Bika disztermében.

Január 14. A vörös kereszt egyesület bálja.

Január 28. A csizmadia ifjak táncszünetje a Koronában.

Január 28. A timár ifjuság bálja a Bikában.

UJDONSÁGOK.

Karácsonyi számunk

A Debreczeni Független Ujság mai, karácsonyi száma 28 oldalra terjed. Kiváló írók, művei gazdagítják és emelik ki a szokványos ünnepi számok sorozatából ezt a lapot. Irányozzunk dr. Baltazár Dezső irta mellé dr. Rédei Rezső irta a második politikai cikket, a melyek bármely előkelő magyar lapnak a büszkén emiltet, értékes közleményei volnának.

Egész kis értékes szépirodalmi könyvet adna ki az ünnepi, az alkalmi mellékletünk, a melynek magas színvonaláról tanuskodik a kitünő dolgozatársak névsora, nevezetesen Szávay Gyulától, Csiky Lajostól, Baja Mihálytól, Rostkowitz Arthurtól, F. Varga Lajostól (nagyraérett lelkes), Zih Sándornától, Gulyás Józseftől, Oláh Gáboról, Timár Imreől (iro. diák), Tassy Miklóstól, Jögrné Draskóczy Ilmától, Divényi Gyulától, Szabó Belától, Vértessy Gyulától, Magyar Gyulától, Takáts Sandortól, Madai Gyulától, Krudy Gyulától, Bodor Aladártól. Hozzunk prózai és verses közleményeket. Olvasó közönségünk, a mely a Debreczeni Független Ujság nagy képes naptárát is oly kiuntető érdeklődéssel és szeretettel fogadta, ezen ünnepi számunkból is meggyőződhetik arról, hogy mi nemcsak hangzatos ígéretekkel, de tartalmas, élénk, szókimondó és független, irodalmi tekintetektől is színvonalon álló igazi magyar ujsággal igyekezünk kiérdemelnünk ezt a paratlan, nagy ó f l eme

bizalmat, a melyet vidéki ujság még nem igea ért el egy évi fennállása alatt.

És most midőn a Debreczeni Független Ujság olvasóinak és barátjainak boldog ünnepeket kívánunk, jelentjük, hogy lapunk közéleti száma kedden délelőtt jelenik meg.

Városi közgyűlés. A december 30-án tartandó közgyűlés tárgysorozatát a szombat délelőtt tartott teljes tanácsülés állapította meg, amilyen Domahidy Elemér főispán emökölt.

Hírek a székely társaságból. A debreczeni Székely Társaság köszönetét nyilvánítja Frank Rezső férfiruha kereskedő cégnek azon alkalomból, hogy az idén 9 rendbeli új ruhát ajándékozott a székely inas fiuknak. Egyben közhírré teszi azt is, hogy a napokban érkezett székely leánykák nem azonosak a megrendelt székely nőcselédekkel, amennyiben a leánykák szintén megrendelésre, részint örökbe-fogadás, részint időhöz nem kötött tartás czéljából adták át gazdáiknak, míg ehenben a székely nő és férfi cselédek csak újra érkeznek meg. A székelyföldi miniszteri biztos már a napokban értesíti mindazokat, a kik székely cselédek végeit e hó 10-ig jelentkeztek, hogy számíthatnak-e bizony székely cselédekre. Székely nővendék leánykák a szükséghez képest a jövőben is kaphatók.

Szerkesztőváltás. A debreczeni protestáns hírlapirodalom kiváló alakja, Erőss Lajos teológiai tanár, mint a „Debreczeni Protestáns Lap” mai számából látjuk, visszavonult e lap további szerkesztésétől. Remélhetőleg azonban értékes munkálkodását nem fogja nélkülözni a protestáns hírlapirodalom, amelynek zászlóvivője volt mindenkor a „Debreczeni Protestáns Lap”, amelynek új szerkesztője dr. Ferenczy Gyula teológiai tanár szintén kiváló író és amily ve zóság a protestáns hírlapirodalomra néve Erőss Lajos visszavonulása, éppen oly vigasztaló tudat, hogy a derék „ecclesia militans” lap szerkesztését olyan kiváló emberek adta át, mint amilyenek eddigi közéleti működéséből dr. Ferenczy Gyulát ösmerni tanulta és tisztelte a magyar protestáns világ.

Magántisztviselők Csokonai emlékére. A magántisztviselők önképző köre e hó 23-án tartotta meg rendes gyűlést az iparos ifjak önképző helyiségében, Kardos Ármeg előklete alatt. Szóval tettek, hogy január 28-án Csokonai emlékére dal-estélyt egybököttné táncmulatságot rendeznek, s felkéri Balogh Frigyes és ifju Monoky Lajost, hogy a Kossuth dalkört közreműködésére kéri fel. A kör ezzel a pártisan buzgalmval és fátadságot nem ismerő munkásságával főleg az erkölcsi sikert óhajtja elérni, ami — tekintve a nemes és jótékony czélt — méltán kívánatos is volna.

Pénzosztás a szegények közt. A karácsonyi ünnepek előestéjén, szombaton délelőtt 800 koronát osztottak ki a pol. armester megbízásából dr. Varga Elemér titkár és Illésy Gyula joggyakornok. Igen nagy számban jelentek meg a szegények, akik közt

apróbb összegekben osztották ki a pénzt. A szegények tülekedése, dulakodása elszomorító látványt nyújtott.

Hentesek kérélmé. A hentesek beadványban kérték a városi tanácsot, hogy a vidékről behozott sertések levágási engedélyt ép úgy hagyják meg, mint a helyben vásároltaknál. A tanács helyt adott a kérélmének és értesítette az ipartestületet, hogy a hentesek kérélmének eleget tesz.

Házasságkötések. A debreczeni anyakönyvi hivatalból a héten házasságot kötöttek: Fényes Sándor—Czöbel Mária, Rácz József—Tóth Erzsébet, Munkás Gábor—Sonckora Francziska, Kiss Pál—Csece ödi Mária, Weisz Izráel—Brüll Róza, Kronovitz Béni—Guttmann Róza, Harsányi János—Fé üs Mária, Nagy András—Kovács Mária, Szücs Mihály—Bujdosó Zsuzsanna, Tóth István—Molnár Zsuzsanna, Kocsisvasky László—Krasznai Erzsébet, Grosman Ignác—Grósz Margit. Összesen 12 pár.

Rásó alispán követjelölt. A választási mozgalmakkal kapcsolatban híre jár, hogy Hajdumegye öreg alispánja, Rásó Gyula is föllép, még pedig eddigi elveihez híven *széljobb*, az az a mindenkori kormánypárti elvekkal a hajduböszörményi kerületben dr. Benedek Jánossal, Kossuthpártival szemben. A hír még megerősítésre vár, bár az tény, hogy Hajduböszörményben szélteben hosszában emlegetik az öreg alispán nevét, mint képviselőjelöltét.

A cigányprimás önérzete. A fővárosi közönség által becézett Kóczé Antal, aki jelenleg a Király kávéházban játszik, megundorodott a tányérozástól. Tegnap este, anélkül, hogy a kávéház tulajdonosaitól engedélyt kért volna, a tányérozás helyett a vendégeknek műsort adott s azért husz fillért szedett. A kávéház vendégei, a szokatlan módra megütköztek Kóczé Antal kiszabott követelésén. A nyomtatott műsor felett, Kóczé a következő sorokban értesíti a közönséget:

Nincs tányérozás!

„A Király kávéház” nagyerdemű közönségét a tányérozás kellemetlenségeitől megkímélni akarván, a mai naptól fogva műsort árusítok, melyet kedvelt uri közönségeannek, ugy a hölgyek, mint urak szives jóindulatu pártfogásába ajánlok.

Budapest, 1904. december 23-án

Kiváló tisztelettel!

Kóczé Antal.

— A műsor ára 20 fillér. —

Bészler Lajos halála. Városunk közönségének egyik rokonszenves alakjának halála híre érkezett szombaton Budapestről. Bészler Lajos nyugalmazott városi tanácsnok hunyt el a Balizfalvi-szanaszatoriumban. Holttestét rokonai Debreczenbe szállítják és temetése kedden délelőtt 10 órakor lesz a Széchenyikertből. A városi tanács tagjai volt tisztviselőtársuk temetésén testületileg vesz részt és a ravatalra koszorút helyeznek a köve kezű felirattal: Szeretett tisztársuknak — Debreczen város tisztikara. A sirnál a tanács nevében Király Gyula tanácsnok mond hucsubesédel. A

Szinehagyott ruhákat

divatos szinekre fest
HRABÉCZY ANTAL
Széchenyi-utoza 42.

gyászoló család az alábbi gyászlapot adta ki: Szomorodott szívvel tudatjuk unoka öcsénk, illetve unokatestvérünk és sógorunk néhai Bészler Lajos Debreczen szab. kir. város nyugalmazott tanácsnokának Budapestén, a folyó 1904. évi december hó 24-én, élete 53 ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hült tetemei a folyó december hó 27 én délelőtt 10 órakor, a Széchenyikert 85 ik számú gyászos háznál, az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után fognak a Kossuth utcai sírkertben levő családi sírboltba elhelyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunytak rokonait, hivataltársait, barátait, ismerőseit ezennel szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1904. évi december hó 24-én. Áldás és béke poraira! id. Bészler János; özv. Medgyasszay Imréné szül. Bészler Mária; özv. Nánássy Lajosné szül. Bészler Juliánna; nagybátyja és nagynénje gyermekeikkel. Ifj. Bészler János nejevel szül. Hubay Terézszel; Bészler Kálmán nejevel szül. Kosu h Máriával és gyermekeikkel; a többi unokatestvérek és sógorok nevében. A temetést Gebauer K. temetkezési intézete rendezi.

— **Meghívás.** A magántisztviselők önképző köre tagjai ezúton keretnek fel, hogy folyó hó 28-án, szerdán este 9 órakor a Dréher-sörccsarnok helyiségében minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek, mivel a tárgy igen fontos és a gyűlés, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határozatképes lesz.

— **Magyari Lajos temetése.** A fővárosban elhalt Magyari Lajos holttestét szombaton hozták haza testvérei és ma, karácsony napján fogják temetni nagy részvét mellett.

— **Hagyomány a debreczeni kollegiumnak.** Volt főiskolai tanár, néhai Szekeres Pál özvegye Forgács Zsuzsanna hosszas betegség után elhalt. Végredeletében kegyeletesen emlékezett meg főiskolánkról. Ugyanis kórház utcai értékes háza s vonkerti szőlője értékének 1/3 részét a főiskolai tápintézetnek hagyományozta. A boldogult urnó szerény nyugdíjából olyan takarékosággal fenn tudta magát tartani, hogy tápintézetünk szükségéről is megemlékezhetett. A napjainkban tapasztalható gondatlan háztartások láttára megnyugvással emlékezünk meg a néhai Szekeres Pálné példájáról, akiől bizony igen sokan tanulhatnak úgy élni, hogy haláluk után a jók emlékezetében sokáig megmaradhasanak.

— **Hadkötelesek puhatolása.** A hadkötelesek összerássa alkalmával megállapított, hogy az alább felsorolt egyének mindaddig nem jelentkeztek, tehát ezek mint teljesen ismeretlen hadkötelesek tartatnak nyilván s feltalálásuk esetén — ha elmaradásukat elfogadható indokokkal igazolni nem tudják — a védtörvény 85 §. alapján szigorúan meg fognak büntettetni. Ennél fogva felkéretnek első sorban a szülők és keresztszülők, továbbá a rokonok és a közönség, hogy ha ezen hadkötelesek holletéről avagy esetleges elhalálozásáról tudomással bírnának, azt a katonai és illetőségi ügyosztálynál (Városház 19 sz.) bejelenteni sziveskedjenek.

— **Vadászat a tilosban.** A debreczeni vadásztársulat feljelentést tett Szobonya József paczi lakos ellen, aki állítólag a tilosban szokott vadászgatni. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

— **Máv műhelymunkások visszatartása.** A politikai és társadalmi forrongások korszakát éljük, midőn tapintattal, emberbaráti szeretettel a legtovább érhetünk. Az emberszeretet nagy ünnepeinek, a karácsony ünnepeinek hangulatát, a békeesség és szeretet emelkedett érzelmeit kellemetlenül zavarja meg az a panasz, melyet a debreczeni „Máv“ műhelytelep munkásai köréből panaszoltak nekünk és pedig a műhelytelepi főnök erőszakos eljárását illetőleg. Panaszolták ugyanis; hogy sokan a munkások közül, a kik a karácsonyi ünnepekre szabadságot és szabad vasuti jegyet kaptak, visszatartattak. A főnök már szabadságot munkásoktól a szabadságot visszavonta és a karácsonyi ünneplés helyett szolgálatba vezényeltette. A Karácsony így lett sokakra szomorú, igazán fekete Karácsony. Még pedig nem másért, — hangzik a munkások panaszja, csak hogy a debreczeni máv. műhelytelep alkalmazottjai tömegesebben ne jelenhessenek meg a magyarországi vasuti munkások által f. hó 25. és 26 dik napjára, az új városháza közgyűlési termébe hívott országos értekezletre, a hol nyit ülésen, halósági ellenőrzés mellett, felsőbbségüknek jóváhagyásával tárgyalják ezen fejlődésre érett és jobb sorsra érdemes kétkéz munkás elemek helyzetüket és országos szervezkedésüket. Tehát kellemetlenül esik hallanunk és rovasra innunk a panaszt, hogy a debreczeni műhelyfőnök még a karácsonyi szent ünnepeken is az egész éves járszalagra köti a munkásokat és a már megadott szabadságot is visszavonván indokolatlanul visszatartott sokakat. Nem a békés együttműködés utja, nem a karácsoni eszmék szavallata ez, hanem inkább muszkaeljárás, mely folyton marka között szorongatja az emberi jogok levegője után természetszerűleg kapkodó kisembert.

— **Előfizetőink figyelmébe.** Nagy képes naptárunk a „Debreczeni Független Ujság“ minden előfizetőjének megküldötte a kiadóhivatal. Ha netalán mégis akadna valaki, aki tévedésből vagy más okból nem kapta volna meg a naptárt, sziveskedjék a kiadóhivatalhoz fordulni, ahol intézkedni fognak a naptár megküldése iránt. E helyt megemlítjük azt, hogy *ujjonan belépő előfizetőink szintén megkapják ajándékképpen a naptárt.* (A kiadóhivatal Piacz-utca 47, és 49. sz. alatt van; telefonszámjaink 339. és 18.)

— **Nyugtázás.** Özvegy Öry Mihályné urasszony a siketnámák helybeli intézete részére 100 koronát küldött hozzám. Amidőn az adománynak átvételét nyilvánosan is elismerem, egyben a nagylelkűségért a siketnámák leghálásabb köszönetét tolmácsolom. Füleky Pál egyesületi pénztáros.

— **Megvádolta a [rendőrt.** Ménes István sámsomi napszámos Bocskay-téri zsihogóban vadonat új veszőseprüket árult; a rendőr figyelemztetésére gorombáskodott, sőt azzal is gyanúsította, hogy csak pálin-

kára valót akart kicsikarni tőle, ezért szólította meg. Ebből persze botrány lett, végre a rendőr bekísérte a magyart, aki még a csillagokat is letagadta volna az égről. Ennek daczára azonban az eljárást megindították ellene.

— **Elkobzott fegyver.** Orosz József halápi lakos vadászfegyvert tartott tilos módon és az volt a gyanu, hogy titokban vadászgat is. A csendőrök házkutatást tartottak a lakásán és a rejtett vadászfegyvert megtalálták és elkobozták, ellene pedig a feljelentést a rendőrségen megtették.

— **Hurka-estély.** A Kossuth-szálloda éttermében e hó 26 án friss hurka-estély tartatik. Gömör Lipót jóhírű vendég-lős kitünően készült házi hurkáról és martinkai, valamint hosszupályi-i borokról és egyéb magyaros ételekről legjobban gondoskodik.

— **Zene-estély a Magyar-Király kávéházban.** Napról napra fokozottabb látogatottságnak örvendő, pompásan berendezett Magyar Király kávéházban ma este Kiss Béla teljes zenekarával hangverseny tart. A figyelmes és előzőkeny kiszolgálásról az előnyösen ismert Erős Jakab kávészakos gondoskodik.

— **Olosóbb lett a pénz!** Mennyivel? megtudható a 27 pénztintézetel összeköttetésben levő Rác Béla bankirodájában Debreczen, Csapó-u. 12. Kölcsöntügyek gyorsan és pontosan elintéztetnek a legolcsóbb kamattal mellett.

— **Tűz és veszélymentes villanyfényű tündérgyertyák** a karácsonyfára 1 doboz 40 kr. *Mentze Henrik* újdonságok áruházában, Piacz—Szentanna-utca sarkán.

— **Általánosan legjobbnak elismert Orosz gummi sárczipők csakis Békés Lajosnál kaphatók.**

— **Uj aranyozó folyadék,** melylyel mindenki bármit is azonnal moshatóan újjá aranyozhat, 1 üveg hozzávaló ecsettel 40 kr., 150 és 280 kapható kizárólag *Mentze áruházában.*

— **Gyönyörű baba-kocsik, bölösők és babaágyak,** francia babák, katonák és hintalovak igen olcsón *Mentze áruházában.*

— **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál lévő kirakatban látható.

— **Felhívjuk olvasóink figyelmét** Klein Sámuelné női és leány felöltő raktára mai hirdetésére.

— **Olvassa el mindenki** a Czeglédiné M. új fűszer- és csemege-üzletének mai számunkban közölt figyelemreméltó hirdetését.

— **Megérkeztek** Dávid Zoltán fűszer és csemege üzletébe a leghíresebb különlegességek. Bővebb tájékozást e czég mai lapunkban közölt hirdetése nyújt.

— **Olvassóinkhoz!** Mai lapunkban egy előnyösen ismert régi jó hírnevű ékszerkereskedőnek, Kostya Jánosnak figyelemre méltó hirdetését találják olvasóink. Ajánljuk ez üzletet az óra és ékszerszemű vásárló közönség szives figyelmébe.

Csak egyszer, egyetlen egyszer . . .

[Tisza István iskolája.]

Dicsőségesen kormányzó miniszterelnökünk az ő törvénysértésével, úgy látszik, igen kedves példát adott.

Órák, ékszerek

legolcsóbban

Halász Nándornál

DEBRECZEN,

Piacz-utca 24. sz.

Klasszikus bizonyosság erre az a pompás tolvaj történet, amit Nagyváradról innak most nekünk Déteri Mihályról, a vasárnap Aradon letartóztatott belfényéri segédjegyzőről, aki mintegy ezer korona adópenz elsikkasztása után hazaszökött a szüleihez, Aradra, de a rendőrség idejekorán fülöncsüpte a jómadarat.

Mikor a rendőrség hétfőn átkísért Déterit a kir. ügyészséghez, már utban voltak Aradra a belfényéri csendőrök, akik nyomban átvették a segédjegyzőt. Vitték Nagyváradra, mire azonban odaérték volna vele, sehogyszem akart tovább engedelmelkedni.

— Szurjanak le, vagy löjjenek agyon, de nem engedem magam tovább vinni. A törvény engem nem vonhat felelősségre.

— Ne jártassa a száját — intette szelíden a csendőr — maga beismerte, hogy lopott, hát mit ellenkezik!

A jeles notárius-bojtár erre érdekes magyarázatokba kezdett:

— Ebben az országban szabadság van. Minden ember egyenlő a biróság előtt. Ha én megsértem a törvényes rendet, letartóztatnak, becsuknak, pedig csak először, egyetlen egyszer tettem. Hát Tiszának szabad? Néki szabad, nekem nem?

A nagyszabású jogi fejtegetés nem tudta megkapni a zordon csendőröket, akik a gonosztevőt, akárhogy rugkapált is, szuronyok közt kísérték be a nagyváradai ügyészség fogházába.

Egyesületek.

Kik fizettek felül az izraelita nőegylet bálján? Feleltettek az izraelita nőegylet 1904. decz. 17-diki japán estélyén:

25 koronát: dr. Balkányi Miklós. 20—20 koronát: Berger Mór, Fischbein Ignác, Kandel Ferencz, dr. Lukács Emil, dr. Wolatka Nándor. 10—10 koronát: Fisch Lajosné, dr. Fejér Ferenczné, Fleissmann Mór, Falk Lajos, Falk Armin, Grosz Nagy Ferencz, Glück Venczelné, Gara Alajosné, Hartstein Samuelné, Hartstein Péter, Hartstein Kálmán, Hajnal Samu, Kola Jánosné, Képpich Odonne (H. pátyi), Koós Antalné, Kardos László, Moskovics Adolfné, Ormódi Lajoné, dr. Popper Alajos, Rosenthal Gy. (Nagyregyehaza), Ranunkel H. és fia, Revi Nándorné, Reichmann Arminné, Stern József, dr. Weisz József, dr. Weinberger Sándor. 9 koronát: Holländer A. és fia cég. 8 koronát: Fried Lajos. 7—7 koronát: Berger Henrikné, dr. Dégenfeld József, Domahy Elemér, Forrai Ernő, Fürst Ödön, Hau Bertalan, dr. Kemény Viktor, Poroszlai László, Rácz Gyula, Szabó Kálmán. 6—6 koronát: dr. Balázs Bertalonné, Becher Manoné, Berger Vilmosné, Boros Izidor, Fisch testvérek, Hollender József, dr. Kardos Samu, Reichardt Manoné, dr. Popper Mór, Lichtblau Albert, dr. Szántó Sámuel, Szántó Győző, dr. Weisz Bertalan, Stein-

berger Gyuláné. 5—5 koronát: Borsós Kata, dr. Engel Ignác, dr. Gulfreund Sámuel, Keiner Adolf, Krausz Bernáth, Hevesi Gyula, Hoffmann Sándor, dr. Lőkoyics Marton, Lőkoyics Arthur, Mandel Béni, Mandel Jenő, Mihalovics Jenő, ifj. Schvarcz Vilmos, Ungár Jenő, Csanak József, Preiser Salamonné. 4—4 koronát: Balkányi Edéné, Berger Fischbein Fanny, Bernáth Elemér, Darvas Izidor, Ducke Mór, Fisch Lajos, Haász Nándor, Jónás Mór, Kenyeres Károlyné, dr. Láng Sándorné, dr. Langfelder ezredorvos, Roente d Salamon, özv. Rosenberg Albertné, Stern Ig. ác, Stern Péter, Szentkirályi Tivadar, Tafler Kálmán, Tolnai Kornél, Tóth István, Zoltán Herman. 3—3 koronát: Brüll Ede, Braun Miklósné, Hirschfeld Ármia, H. riváth Jenőné, Katz Lajos, Kálmán Fe-rener, Keszenbaum Jónásné, Gerstner Kálmán, Lestyán Adorján, dr. Moskovits Mik-sáné, Takarékos és hitelintézet, Tihanyi József, Rosinger Lajos, Ulman Salamon, dr. Varga Elemér, Weiching Károly. 2—2 koronát: Dr. Ábrahám Dezső, Blumenstein Testvérek, Aron Jenő, dr. Brunner Lajos, Bekés Lajos, Barta, Burger, Doktor Armin, dr. Farkas Ignác, dr. Geiger Miklós, Hajós, Hochfelder Jakab, Kohn Mártonné, dr. Lukács Béla, dr. Mariska György, Molnár Frő, Nasch József, Rosenberg Adolf, Schmidt, Szabados Armin, Szikszai Lajos, dr. Szekeres, Turai Frigyes, Ujlaki Hugó, Rosenberg Emil, Reich Viktor. 1—1 koronát: Brunner Lajos, Fűzős Testvérek, Klein Jenő, N. N., N. N., P. J. Varga Károly, Rosner Márton, A bütéhez vagy a bazárhoz hozzájárultak a következő urnó: Meisch Vilmosné, Nagy Jakabné, Stern Józsefné, Fried Eilinné, Hartstein Józsefné, Berger Mór, Gyémánt Samuné, Lukács Arminné, Kenyeres Károlyné, Falk Arminné, dr. Szántó Samuelné, özvegy Berger Henrikné, dr. Moskovics Miksáné, dr. Kenyeres Elek, Hochfelderné, Fischbein Ignác, Geiger Simonné, Hollender Józsefné, Boros Izidorné, özv. Hollender Gyuláné, Lusztig Dezsőné, dr. Kardos Samuné, dr. Lőkoyics Martoné, Jenei Mór, Tihanyi Józsefné, dr. Freund Jenőné, Lőkoyics Arthur, Hartstein Kálmán, dr. Popper Mór, Lusztig Mária, Gara Alajosné, dr. Berger Andorné, dr. Burger Péterné, dr. Fejér Ferencné, dr. Szász Adolfné, özv. Lichtscheim Menyhért, Fürst Ödön, Kardos Albertné, Balkányi Edéné, dr. Engel, Szántó Győzőné, Jeszenzki Zsigmondné, Keiner G. zella, Lichtchen Mózesné, Hajnal Samuné, Turai Frigyesné, Balkányi Eminé, Druckerné, Burger D. Józsefné, Fischbeinné, Markusné, Ranukelné, Popperné, Sch. a. ez Vilmosné, Brüll Ilésné, dr. Balkányi Miklós.

Az „István“ gőzmalom társ. munkásai önk. és segélyző köre 1904. decz. 31-én a „Margit“ tündő villanyvilágított díszteremben, saját segély alapja javára Kökert Gusztáv egyetemes karnagy vezetésével mekkett a estélyel egybekötött Sylvestertestélyt rendez — Bilepti díj személyenként 1 korona 20 fillér, előre váltott jegy 1 korona. Zenés: Kiss Gyula zen. kara. Tánc- rendező Schaff János táncztánító. — A dal- estély műsora: 1. Tárasta induló Sz. Nagy Józseftől, éneklő a dalárda. 2. B. h. szonora, Szentirmay Elemértől; éneklő a dalárda. 3. Vig. monológ, előadja: Gaál Gyula. 4. Egyes egyedül, Braun A. tól. 5. Rákóczi induló, Hubertól, éneklő a dalárda.

A Kossuth-dalkör is rendez Sylvester estét. A dalkör vigalmi bizottsága tombolát is rendez; igen érdekes, értékes nyerevénytárgyakat hoznak forgalomba.

Szabók gyűlése. D. cember 28-án délután 4 órakor az ipartestületi szabó szakosztály gyűlést tart. A gyűlésen az előjárósági ülés tárgysorozatának a szabókra vonatkozó pontjait készítik elő.

TÁVIRATOK.

Szózat a nemzethez.
Budapest, december 24. Dessewffy Aurél gróf, az Omge elnöke szózatot intézett a nemzethez, hogy a szerb, román és orosz kereskedelmi szerződések felmondását követelje az ország és követelje a kiviteli piacok biztosítását, nehogy bármelyiknek is kiszolgáltatva legyünk.

Lefoglalt töltények.

Peking december 24. Itt 3 millió fegyvertöltényt foglaltak le, amelyeket Port Arthurba akartak csempészni. A töltények gyapotha voltak csomagolva és Tientsinbe szímezve.

Németországi piacunk.

Berlin, december 24. A németországi kereskedelmi szerződés teljesen biztosítva van. A megkötése előtt nincs már semmi akadály.

Az új választások.

Budapest, december 24. A kormány minden előkészületet megtett az új választásokra. Tisza hajthatatlansága kizár minden közeledést. Az egyesült ellenzék felhívást fog intézni az összes kerületekhez a választásnál követendő magatartásokra nézve.

Thallóczy utja.

Bécs, december 24. Thallóczy Lajos nem pusztán II. Rákóczy Ferencz hamvainak hazaszállítására ügyében járt Konstantinápolyban, hanem a bosnyák egyházban támadt zavarok megokolása érdekében is.

A koreai oszlaterről.

London, decz. 24. A Daily Telegraphnak jelentik Szöulból tegnaptól: Korea északi részében heves küzdelem folyik oroszok és japánok közt. A japánok győznek. Az északi Koreában vezénylő orosz ezredest, kinek főhadiszállása a Jalu felső részén van, bátorságáért tábornokká léptették elő. A japán tábornok főhadiszállását telefontal kötötték össze a koreai császár palotájával.

Nagy vonatösszeütközés.

Páris, december 24. A nagy kód következtében tegnap este 11 óra 10 perczkor közvetlenül Páris előtt vasuti összeütközés volt. A Boulogneból jövő gyorsvonat, bár a jelzőtábla tilosra volt állítva, belement a lillei gyorsvonatba. A lillei gyorsvonat utolsó kocsija egészen összezuzódott. Nagy ijedelem keletkezett. Öten meghaltak, 15-en megsebesültek. A könnyen megsérült utasok részesítették első segítségben a baleset áldozatait és a romok

Új üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közön ég szives tudomására hozni, hogy a gróf Dégenfeld-téren [Kenyérplác] újonnan épült palotában a mai kor igényeinek megfelelő

női és leány felöltő raktárt nyitottam.

Üzletomban a legújabb Paletók, Havelok, Haglán, Bunda, Gallér, Gyermek köpenyek és Szőrme bőrk a legelőbbben beszerezhetők. — Tisztelettel kérem a t. vevő közönséget saját érdekében raktáramat megtekinteni, mert a legcsekélyebb bevásárlásnál is tetemes összeget megtakaríthat.

Teljes tisztelettel

Klein Samuelné.

Legelőbb bevásárlási forrás. — Busz vásárlások női- és leány felöltőkben. — Kérem a pontos címre ügyelni.

közül mintegy 15 embert huztak ki, a kiknek kilétét eddig nem lehetett megállapítani. Ugy hírlik, hogy még más adozatok is vannak a romok alatt, de a sűrű ködben nem lehet a kutatást eredménynyel folytatni. A 15 súlyosan megsérülten kívül, kiket kórházba szállítottak, számos könnyű sebesülés történt.

Törvénykezés.

No játszunk a puskával című törvényszéki hírlünkben megírtuk Girasek nevű kertészegédnek a szerencsétlenségét, a ki addig babrált egy puskával, hogy az eszélt és Nagy Juliánna feleségének munkáslányt a karján megsértette. E miatt a gondatlanságból okozott súlyos testisértésnek minő itett szerencsétlen esetből kifolyólag 8 napi fogházra, 20 korona pénzbüntetésre ítélték. Azonban, mint értesülünk 400 korona sérelem díjjal nem lett elmarasztalva. A sérültet ezzel a polgári bíróság elé utasították.

Súlyos testisértés. J. Kiss Lajos 40 éves hosszupályú lakos július 8-án Sáradi Antallal szóváltásba elegyedett és hogy szavának nagyobb súlyt adjon, felkapta a közeiből a vasvilít. De már ekkor átkapta a derekát Sáradi és dulakodni kezdtek, miközben a vasvilla belefuródott Sáradi jobb karjába és súlyosan megsebesítette. Kist a debreczeni törvényszék az enyhítő körülményekre tekintettel 8 napi fogházra ítélte.

Közgazdaság.

Hamis czéghasználat. Budapestről írják: Meiding és Tarsa nevű budapesti czég, mely fizetésektelen kereskedők kiegyeztetésével foglalkozik, különféle lapokban közzétett hirdetésével kaucziós alkalmazottakat keres, csődök rendezésére vállalkozik és egyéb ilyféle műveletekre kínálkozik s e hirdetésekben fontosabb megjelölt tulajdonképpeni czégének megnevezése nélkül magát „Magyar Kereskedelmi Társaság” czégnek nevezi. E nyilvánvaló szándékossága és törvénybeütköző eljárás miatt a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság feljelentést tett az illetékes hatóságoknál a fentnevezett czég ellen, minek folytán az elsőfoku iparhatóság a czéget valótlan czéghasználat miatt máris elítélte 200 korona pénzbüntetésre, esetleg 10 napi elzárásra.

Ingatlanok forgalma. Nagy Sándorné Barta Juliánna veszik a debreczeni 7828. sz. jtkvben foglalt 300 négyszögöl tócsokerti szőlőt Barta Mihálytól 1150 kor. — Szálkai Imre és neje veszik a debreczeni 7888. sz. jtkvben foglalt 273 négyszögöl csapókerti szőlőt Fejzses Sándor és neje Szendrei Juliánától 1600 kor. — Fejzses Sándor és neje Szendrei Juliánna veszik a debreczeni 1458. sz. jtkvben foglalt 518 négyszögöl csapókerti szőlőt Csipcsés Sándor és

neje Köteles Sárától 4400 kor. — Nagy Sándor és Nagy Ferenc veszik a pusztai fenesikái 28. sz. jtkvben foglalt 56 hold 559 négyszögöl kaszálót a debreczeni kölesdős segélyző egylettől 13264 koronaért. — Schvartz Armin és neje Fischbein Katalin veszik a debreczeni 225. sz. jtkvben foglalt Monostor-utca 7. sz. házat Kóródi Lajos és neje Nagy Juliánától 5800 koronaért. — Stark Márton veszti a debreczeni 2626. sz. jtkvben foglalt Salétrom-utca 80 sz. házat árverésen 22.000 kor. — Verlin Gábor veszti a debreczeni 905. sz. jtkvben foglalt 866 négyszögöl Sestakerti szőlő egy ötnöt részét árverésen 1110 kor. — Kállai István és neje Dobi Juliánna veszik a debreczeni 4415. sz. jtkvben foglalt 7 hold 200 négyszögöl ondódi földet Dr. Berinyi Páltól 6400 kor. — Kenyeres Károly és neje Abelesz Emma veszik a pusztai Szepesi 80. sz. jtkvben foglalt 66 hold 1400 négyszögöl tanya és a debreczeni 5371. sz. jtkvben foglalt 21 hold 1150 négyszögöl ujosztású földet összesen 66.000 kor. Buday Józsefné Király Ilonától. — Csontos József és neje Székely Erzsébet veszik a debreczeni 6022. sz. jtkvben foglalt 607 négyszögöl újkerti szőlőt Bánóczy Antal és neje Polgár Teréziától 3000 korona.

Terményfőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése. Budapest, 1904. december 24.

Készáru fizetetlen.	
1905. októberi buza	8.79.—80
1905. áprilisi buza	10.10.—11
októberi rozs	7.08.—19
1905. áprilisi rozs	7.90.—91
októberi zab	—
1905. áprilisi zab	7.19.—20
1905. májusi tengeri	7.64.—65
juliusi	—
szeptemberi tengeri	—
1905. augusztusi repce	11.20.—30

REGÉNY-CSARNOK.

Rablótanya a rengetegben.

[Regény.]

16 (Orosz eredetiből.)

Az anyja csillogó szemekkel fogadta. Tudta, hogy a fia a rendőrség alkalmazottja, de a hivatása veszélyességét nem ösmerte. És ha Vladimir némelykor napokig is távozott Petervárról, anyját mindig azzal nyugtatta meg, hogy hivatalos kiküldetésben utazik el. Most is ez volt az eset . . . Az édes anyja titkos gonddal figyelte hazatérő fiát. Még ilyen nyugtalanul, izgatottan sohasem tért haza. Látszott rajta, hogy nehéz gondokkal küzdök.

Hiában próbálta kifürkészni, a fiu hallgatott, sőt mosolyt erőltetvén: kedveskedő szavakkal akarta anyját megnyugtálni. De aztán ismét önfeladetten, percekig merengett.

Kint dermesztett a hideg. Beállott a legszigorubb tél.

Hallgatag töltötték el az estét. Majd Vladimir az egész éjszakát ágyán hánykodva töltötte el. Tervet-tervre koholt. És midőn már a szürke téli reggel világosítani kezdte a szobácskát, elhatározta magát:

— Elmegek, mégis elmegek! Mit is csinálnék itthon, midőn a többiek vadkopóként hajszolják a Jarosin nyomát.

Felkelt Felöltözött. Lement édesanyjához. Együtt reggeliztek, miközben édes anyja ismét aggodalmasan fürkészte máskor oly egészséges, erőteljes fiának kimerült, balavány arcát. Hozza simult, Körülbölte.

— Mi bajod kedves Vladimirov? Fia majdnem szemrehányólag tekintett reá.

— Kérlek, anyám, ne faggass tovább. Egy szolgálati ügyből kifolyólag bosszankodom és nyugtalankodom; de reménylen, hogy néhány nap alatt tul esek rajta. Egyébként azt is tudatom veled, hogy azonnal ismét elutazom.

Anyja megriadtan tekintett reá. A lelke mélyéig felizgult.

— Hát azonnal elutazol?

Vladimir, anyja kezét megragadván, csak bólintott.

[Folytatjuk.]

Nyilteér.*)

Nyilatkozat.

Tekintetes szerkesztőség! Alazattal kérem, kegyeskedjen becses lapjának Nyilteérében alanti soraimnak helyt adni.

Hogy országunkban sokféle törvény van, azt tudom, de hogy a napilapokra vonatkozólag csak egy fő törvény van, s az az egy törvény, az igazság há közlése!

Sajnos azonban, de számtalanszor megtörénik, hogy a lapok némely tudósításai elferdítve közöltek.

Igy történt az f. hó 22-én városunkban reggel megjelent pár napilap összes számai törvényszéki rovatában, melynek czime az „Eltélt rendőrsparancsnok” és az „A mindenhátó őrsparancsnok ur!” Előbbi című közlést f. hó 23-án a „Debreczeni Független Ujság” tek. szerkesztősége helyreigazította a tévedés megtudása folytán, amiért a jelzett tek. szerkesztőségnek ezton meandek köszönetet.

Ámde az utóbbi című közlést, mely a „Szabadság” című lap 352. sz. törvényszéki rovatban közöl, bár a szerkesztőség azon tagja, mely az említett cikket leközlölte, már értesült a tévedésről, de a 23-án megjelent lapjában e helyreigazítást elmulasztotta. Sőt ugyan az nap délelőtt 1/211 órakor jelzett lap szerkesztőségében azon kéreessel jelentem meg, hogy a szóban forgó közlés kligazittassék, de az a f. hó 24-én megjelent „Szabadság” című lapban nem történt meg.

Tehát ezton jelentem ki, hogy a „Szabadság” című lap f. hó 22-én megjelent 352. számában „A mindenhátó őrsparancsnok ur!” cz. közlése, — mely személyemre van róva — teljes egészében merő hazugság és rágalom, mivel az egész ügyben érdekelt fél semmi tekintetben nem vagyok és nem voltam. Ez a való igazság! A meghurczoltatásomért pedig illetékes helyen fogok orvoslást keresni.

Debreczen, 1904. december 24.

Varga István
rendőr őrsparancsnok.

Szerkesztői üzenetek.

— Önnek nagy önöknek súlyos kifogásai, vádjaik vannak R. ur ellen? Kérem, amennyiben Ön alaposoknak tartja ezeket, közöljük. Ámde ezen esetben tessék a nevét is aláírni a személyt is erősen, érdesen támadó cikkeknek; mert ilyen esetben diszkreciónak nincsen helye és egy ujság nem szolgálhat névtelen támadások eszközüül. Mi legalább nem szolgálunk.

* E rovatban közölttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Fabrique de Montres 8 Jours Systeme Brevetee Suisse

Képviselete:

Horváth óraművesnél

Debreczen, Hatvan-utca 2.

Ezen zsebórák a legpontosabbak egész modern fazonban készítve, 8 napban egyszer felhuzandók.

Egész olcsó áron. 2 évi jótállással.

A „Debreczeni Független Ujság“ Karácsonyi melléklete.

Karácsony.

*Aldott ünnep, szent karácsony,
Csakhogy itt vagy újra!
Te vagy a mi gyógyulásunk, —
Üdvösségünk útja.*

*Mindenünk vagy. Nálad nélkül
Mi semmit sem érünk . . .
Boldogságot, békességet
Csak te adsz minékünk.*

*Ránk borítasz takaróul
Egy szép tündérálmot . . .
S megbékítvén testvérünké
Teszed a világot.*

*Földi nehéz rabságunkért
Hitet adsz cserébe.
S angyalaid fehér szárnyán
Ragadsz fel az égbe*

*Oh mi édes ünnepünk, te
Szép, szelíd karácsony!
Ugy borúlj ránk, hogy szívében
Minden ember áldjon.*

*A szegénynek, elhagyottnak
Édesítsd meg álmát —
Ne lássa a gazdagoknak
Dús karácsonyfáját ;*

*A gazdag meg olvadjon fel
Szíve szerelmében
S fogjon kezét a szegénynek,
A Jézus nevében.*

Baja Mihály.

Ünnepen.

Ünnep van megint!
Térjünk hát kissé pihenőre. Hagyjuk el egy kevésbé világi dolgainkat, s a mire máskor alig-alig érünk rá, merüljünk el a lélek, a kedély, a szív világának tisztább vizű tengerébe.

Ünnep van megint!
Az élet közönséges folyása idején bizony nagyon kevés azoknak a száma, a kik meghallják a harangszót s kiknek lelke visszavágyik az elveszett paradicsom örömeire. Ugy eltompítja az emberi lelket a létért való küzdelem nehéz viadala, hogy a fegyverek folytonos csörgése közben meg sem hallja már a béke harang lágyan zengő hangját.

Pedig, pedig beh nagy szükségünk van ebben a mi világi életünkben valami olyanra is, a mi megnyugtatja lelkünket, fölemeli kedélyünket s lecsillapítja szívünk háborgó érzelmeit!

Epen arra adta Isten az ünnepet, az ember valódi pihenésének egy-egy szent napját.

A közélet mostanában valami nagyon is hasonlít a háborgó tengerhez, s a mint azon járunk-kelünk, a mi életünk egy hányt-vetett sajkához hasonló, melynek a zúgó hullámok nem

akarnak pihenést engedni. Pedig úgy kívánczunk a pihenő révpartra, s oly jól esik nekünk, ha a víz mélyibe levetve a horgonyt, elülhet kissé a hajónk csöndes pihenésben!

Nehézé vált az élet mindenképen. A paradicsomi átok mind sötétebb felhőket von fejünk felé.

És ha szétszakadozik olykor-olykor az életünk egén borongó felhő, ha átviláglik azon a tündöklő fénylő napsugár; ha látunk megnyilatkozott egeket, melyek pázsitain a békesség és szeretet angyalai találkoznak, rövid együttlétök ideje alatt békességben és szeretetben csókolják egymást: olyan nagyon jól érezzük ilyenkor magunkat, s ünnepe van ekkor szívünknek-lelkünknek.

De most igazi nagy ünnep van, a keresztyén világnak van egyik legnagyobb ünnepe.

Örüljön ezen a gyermek, hogy elérkezett ismét a karácsonyfa áldott nevű ajándék adója, a gyermekek barátja, az isteni szülött, a világot szerető bethlehem-i Jézus.

Örüljön az ifju, hogy pihenője van magába térésre, új erőgyűjtésre

Örüljön az öreg, hogy látják az ő szemei lelke megváltóját, Názareth királyát, az idvezítő Krisztust.

De legjobban örüljön e napnak a viharverte hajón haladó, élete javában küzdve-küzdő ember, ki áhitva vár minden olyan időt, mikor lecsöndesedik körülte a vihar, s lesimul élethajója alatt a hullámok sodra.

A gépnek, a lélek nélkül való gépnek is pihennie kell olykor, hogy el ne kopják időelött.

Hát mi, kikbe lelket a jó Teremtő tett, miért vetnök oda egészen ezt a lelket a pihenést soha nem nyújtó áramnak!? Hát mi miért ne ünnepel-nénk olykor-olykor!?

Ha szelet vetünk, vihart kell aratnunk. A szelet csak a testnek, az indulatoknak vethetjük, s a vihart bőven aratjuk utána a felkorbácsolt szenvedélyek torlaszain.

Ünnepünk van most.

Vessünk most a léleknek, a kedélynek, a szívnek, — s az áldott békesség, a szent nyugalom gazdag terméseit fogjuk aratni.

Csiky Lajos.

Két kis szürke veréb.

Karácsonyi történet.

Két szürke veréb történetét mondom el néktek, akik ma meleg szobában töltitek a szent estét, a világot megváltó kised születésének évfordulóját.

Egyszerű történet ez, de igazsága el fog hatni a szívetek mélyéig, ha ugyan a meleg szobában eszetekbe jut azokra a szerencsétlenekre gondolni, akik fogva szubasztanak fütetlen szobácaikban és dideregve takaróznak be rongyaik-

kal, hogy az isten hidege meg ne vegye őket piszkos nyoszolyáikon.

Hej! ha csak azt a meleg-fölösleget adhatnátok oda azon szegényeknek, akik még a szent estén is fáznak, amelyet ajtón-ablakon kiszellőztettek, mennyivel kevesebb embertársatok fázna ma este?

De mondom a történetet a két kis szürke verébről.

I.

Csupa szegény emberek, munkások laktak abban a nagy házban, amely mellett büszkén nyult az égnek a gyár kéménye és pöfékelve ontotta a nehéz szénfüstöt naphosszat. Ahol szegények a lakók, még szegényebb a házmester is.

Hát az én két kis házmesterfiókám szülei abban a nagy, de szegény házban házmesterkedtek. Az apjukon a gyáros könyörült meg aképen, hogy megtette házmesternek a munkásai házában, amikor a gép elszakította a kenyérkereső jobbját. Abban a kis zugban ott a kapu alatt húzódott meg a szegény, nyomorékká lett munkás a feleségével és két apró gyermekével. Az ingyen-lakásért tisztogatták az udvart és a kimaradozó lakóktól kapták a kapupénzt. Az asszony a nagyságos ur konyhájára járt dolgozni, azért is csurrant csöppent valamicske a konyhára.

Igy éldégték szegényesen. A két kis házmesterfiók pedig ott nőtt föl a nagy ház kapu alatti odujában. Sápadtak voltak szegénykéek, mint a szabad levegőtől elzárt gyermekek általában.

Iskolába járt mind a kettő. A ruháscájuk, cipőcskéjük ócska, rossz, rendszeren a nagyságos ur gyermekeinek viseltjei voltak. A hideg, őszi reggeleken a paloták falai mellett félénken meglapulva mende-géltek. Nyári ruháscájukat átjárta a ködös őszi hideg szele. Az iskola messzire esett a gyártól. A hosszú uton megfázott a két kis házmesterfiók. A gyáros ur gyerekeit kocsin vitték oda.

Köhögött mind a kettő. Mentől inkább áthajolt az ősze az idő, annál jobban. A tanító urnak is, aki mindent észrevesz, feltűnt.

Egyszer aztán selyemruhás nénikék keresték föl az iskolát. A tanító ur alig győzte a kezüket csókolgatni. A nénikék vagy a mint a tanító ur mondta, a jótékonyság angyalai, összeiratták a szegény gyermekek neveit.

— Majd jó meleg téli ruhát hoz nektek a Jézuska — mondta az egyik néni. Karácsonykor fogjuk kiosztani. Ugy-e jó lesz tanító ur? Szép kis ünnepély keretében.

— Már tanulják is a gyerekek a verseket.

II.

Hetekig egyebet sem csináltak az iskolában, mint a karácsonyi ünnepélyre készülődtek. Apró, sápadt gyerkőczek magolták a verseket. Különösen a nagyobbik házmestergyereke volt büszke a tanító. Az ünnepi szónok volt ő, a ki majd megköszöni a jótékonyság angyalainak a jó, meleg, téli ruháscáját. Az ő mondókáját a tanító ur csinálta s már jóval az ünnepély előtt úgy tudta, mint a karikaesapás. A tanító ur öröme határtalan volt. Hogy fog az ő osztálya tündökölni ezzel a kis lángészszel, akiért igazán kár, hogy olyan nyomorban született. Hej! ha a gyáros fia volna és majdan az anyagi jólét párosulna ezzel a tehetséggel . . . Mig így, ha elvégzi iskoláit, lesz belőle valami kis hivatalnok, tanító vagy számkukac . . .

— De hát ilyen a világi élet — gondolta magában a tanító ur és tekintete a milliomos fiók pufók képű, buta kifejezésű, elpuhult arcán végigsiklott.

III.

Mindennap ülésezett a jótékonyági egyesület valamelyik bizottsága. Az egyik bizottság gyűjtött. A tagjai, üde arcú leánykák és asszonykák mosolyogva szereztek meg az urakat Kocsin jártak természetesen. Telt bőven a kocsibérre a szegény gyermekek fölruházására összegyűlt pénzből.

Külön bizottság választotta ki a ruháknak való szövetet és járt el a szabóknál.

Ismét más bizottság a hangversenyt készítette elő s külön albizottságok kérték föl a közreműködésre az ünnepeit énekesnőket, akiknek a pusztá nevére is özőlik a közönség. Természetesen a küldöttségek és bizottságok is bérkocsin jártak. De hát ki venné ezt rossz néven, hiszen csak nem járhatnak gyalog? Még csokrokra is telt, amivel a hölgybizottság tagjai megleptek a művésznőket és önmagukat.

Igy gyűlt össze a szegény gyermekek meleg gunyáira való összeg.

Az elnöknő megköszönte a választmány buzgalmát, a választmány pedig elvette az elnöknőt, aki fáradhatatlan és áldásos tevékenységet fejt ki a jótékonyág érdekében.

IV.

Hideg szél süvített végig az utcákon. Az uton csikorgott a járókelők lábai alatt a hó.

Korán leszállt az est. A fényes kirakatok vakító fényt löveltek az utcára. Némelyik előtt egész sereg ember bámészkodott.

Az én két kis házmesterfiókám az iskola felé igyekezett, hogy ott legyenek a jótékony nőegylet által rendezett ünnepélyen. Meg-megálltak utközben és dideregve-fázva húzták összebb a testüket fedő rongyokat.

Köhögtek. Kiesi mellüket egészen összeszorította a nehéz, fullasztó köhögés. Göröcsösen összefogódtak ilyenkor.

— Jaj testvérem — mondta a kis lány — én nem bírok tovább menni.

— De csak gyere — biztatta a bátyja. Kapunk a jó néniktől meleg ruhácskát, süteményt és aranydiókat.

Beteges mosoly futott végig a sápadt leányka arcán.

— Kapaszkodj belém — biztatta a kis fiu a hugát.

Igy jutottak el az iskoláig. Akkorra már a tanító ur elkészült az iskola földszítésével.

— Csakhogy itt vagy fiacskám — mondta a beteg házmestergyereknek. Tudod-e jól a verset?

— Tudom, tanító ur — felelte bágyadtan a gyerek és odahúzódott a kályha mellé.

— De jó itt — sugta a hugocskája a fülébe. Ha otthon is ilyen meleg volna.

V.

Nemsokára megjöttek a jótékonyági angyalai. A gyerekek a padokban felálltak és vontatott, éneklő hangon üdvözölték a suhogó, selymes asszonyságokat.

— Isten hozta.

Majd a tanító ur lépett elő és a mai szép ünnep jelentőségéről elmélkedett.

Ezután lépett elő az első padból a kis házmesterfiu. Szépen meghajtott magát és az alkalmi verset kezdte mondani.

De alig kezdett bele, elfogta a szavát a fuldokló köhögés, mely úgy szakadt föl a kis melléből, mintha a lélek is ki akarna szállani belőle. Szédült a gyerek. Megtántorodott. Ha a tanító ur föl nem fogja elesik.

— Beteg ez a gyerek — mondta halotti esőndben a jótékony nőegylet elnöknője.

— Csak pillanatnyi türelmet kérek — esengett a tanító. Mindjárt jobban lesz és akkor elmondja a verset.

— Inkább osszuk ki csak a ruhákat — mondta az elnöknő. A verset elengedjük, Ugy-e hölgyek?

— El, el — felelték.

Látszott rajtuk, hogy kellemetlenül érinti őket ez a kis baleset.

Kiosztották hamar a meleg gunyácskákat, a karácsonyi ajándékot, a sok cukrot, süteményt, és aranydiót. A gyerekek elénekeltek a karácsonyi hálaéneket és örömprepsve cipelték hazafelé az ajándékokat.

De a kis házmesterfiu ekkor se tért magához. Orvost hívtak. Mire az megérkezett, a gyerek fakó arca kipirult, a szemei úgy fénylettek, mint a lidérelzhang tavaszi éjszakákon.

Beszélt. Szakadozott hangok törtek elő ziláló mellecskéjéből. A verset mondta, amelynek utolsó sorait tisztán meg lehetett érteni:

Ti vagytok a jótékonyági
Angyalai igazán.

Az orvos a fejét csóválta.

— Ezen a szerencsétlen gyermekeu nem segíthet már az én tudományom — mondotta a hölgyeknek.

— Szegényke — jegyezte meg az elnöknő.

Ugy vitték haza kocsin a két beteg gyereket.

VI.

Hiába volt az orvos minden fáradozása. A két kis házmester gyereket nem bírta megmenteni a földi nyomorúságnak. Hótiszta, fehér lelkük elhagyta a rozoga porhüvelyt.

Az új ruhák, a jó meleg gunyácskák azonban még se veszték kárba, hála a jótékony nőegylet gondoskodásának. Amíg élt a két kis házmesterfiókát, mindig fázott, mindig rongyoskodott. Hogy meghaltak, fölöltöztette az anyjuk a két, szíve alatt fakadt bimbót az új ruhába, amely olyan szép, olyan meleg . . .

Hideg, téli napon temették a két kis halottat Csak úgy csikorgott a halottas kocsik kereke, mintha tehetetlen dühét jelképezte volna a társadalom azon nyomorultjainak, akiknek nincs meleg szobájuk, mint nektek, akik az én történetecskémet ma elolvassátok.

Rostkowitz Arthur.

Esdő ssó.

Ha újra megszülethesz
Én édes Jézusom,
Csupán egyre kérnék
Igaz, való jusson.

Tudniillik csak arra
— Hiszen megteheted —
Ne egyebütt, itt nálunk
Legyen Bethlehemed

Itt, mi szegény hazánkban
Hadd ringana bölcsőd
S születésed hadd hozna
Reánk szebb jövőndöt.

Hajh! voltak ugyan már itt
Igaz Messiások,
De nékik a rut ármány
Rendre csak sirt ásott

(. . . Bus Rodostó lakója . . .
. . . Kossuth apánk hamva . . .
Ha még egyszer eljönne! . . .
Ha föltámadhatna! . . .)

Manapság is hirdetik
Akárhán yan egyre,

Hogy boldogok nem leszünk
Csak őket követve.

De én, Uram! nem hiszek
Sem egynek, sem másnak,
Csak Tetőled várok már
Igaz jót hazámnak.

Az édes, üdvös béke
Csak Te benned vagyon
Te áraszthatod azt szét
Szegényen, gazdagon.

Hej pedig éppen erre
Volna nagy szükségünk
Hisz örökös viszályban
Testvér harcban égünk.

Jöjj hát, szüless meg újra
Itt szegény hazánkban,
„Glória in excelsis!”
Hadd zendülne szánkban.

(Biharnagyrdéb, 1904. decs. hó.)

F. Varga Lajos.

Téli kép.

Hideg decemberi este volt. A főtérren minden bolt tükörelablaka pompás karácsonyi ajándékoktól díszes, melyeknek a pazar világítás még sokszorozta szépségüket.

Egy elegáns butorkereskedés tükörelablakain egy ütött kopott ember bámul be. Vékony a ruhája, a lábbelije rongyos. Ugy didereg egész testében, hogy szinte hallani lehet fogai összeverődését.

— Nem bírom tovább a hideget, — mormogja s hirtelen benyit a boltba.

A villanyos csengő az ajtó nyílására jelt ad, s nyomban ott terem egy segéd. Bámulva néz végig a kopott emberen, mit kereshet ez itt?

A raktárból finom női hangok hallatszanak ki, a rongyos embernek jó ötlete támad:

— Azért jöttem, hogy azokat a butorokat haza vigyem, a mit a nagysága vásárol.

Az ötlet nagyon jó, a segéd el hiszi, mert oda benn csakugyan két elegáns urhölgy válogat a remek butorokban.

— Ezt vegye nagyságod, ezt a remek halvány kék Pompadour selymet, gyönyörű lesz a szalonban — hallatszik a tulajdonosnő hangja, a ki maga szolgálja ki a gazdag urhölgyeket.

— Szép, de nagyon drága, ezer korona egy néhány székért, függönyért . . .

— De selyem függönyei lesznek — hallik a tulajdonosnő behizelgő hangja — higye el, hogy sehol sem lehet ily olcsón beszerezni, mert én gyárosné vagyok, magam készíttettem a fáját is munkásainnal, azért adhatom ily olcsón a garnitúrát . . .

A szegény didergő ember úgy örül, hogy még alkudoznak, ő legalább melegedhet addig. De nem állja meg, hogy ne panaszkodjék a segédnek:

— En is bent dolgoztam a műhelyben az asztalos szakmában. De bizony csak három forintot kaptam hetenkint, hát nem tudtam belőle megélni. Egy forint a szállás, a többi meg enivalóra is alig volt elég, lerongyosodtam, — mondja végig tekintve szegényes ruháján — most vasárnap még le is vontak a fizetésemből egy korona büntetéspénzt; szót teitem érte, hát rögtön elküldtek, van elég munkás úgy is.

Az ember elhallgatott, felfigyelt a raktárból kihallatszó vidám kacagásra. A kövér gyárosné azt magyarázta, hogy mi-

lyen komikusan állott neki az a posztó kosztüm, a mit a szabó elrontott:

— És képzelje el nagyságod, — magyarázta nagy hangon, jókedvűen — a háromszáz koronába került öltözetet ma vette meg tőlem egy szegény hivatalnokné hatvan koronáért . . .

— Ezért kellett hát a munkások bé-réből büntetéspénzt levonni, mormogja keserű gunnyal a munkás, de látva, hogy az urhölgyek jönnek már elő a raktárból, előlépett:

— Kérem szépen a nagyságakat, a vásárolt holmit szállítanám haza, hogy nehány krajczárt keressek, még ma nem ettem.

A hölgyek fel sem vették szavait, csak végig néztek rajta, a rongyos ember még egy kísérletet tett:

— Nagysága kérem, engedje meg, hogy visszamehessek a műhelybe, tegnap küldtek el, a miért szót tettem a büntetéspénz levonásáért, de többet nem teszem csak most az egyszer fogadjanak vissza, hiszen sehol sincs munka, éhen pusztulok el, megfagyok.

— Eh! takarodjék, ne inzultáljon itt, — szólt indulatosan a gazdag gyárosné — kérem, fordult a segédhez, távolítsa el ezt az alkalmatlankodót!

Az ment is már. jámbor, együgyű lelke fel sem háborodott a lelketlen kiutasításra, hiszen tudta ő azt ugyis, hogy nem fogadják vissza. könyörgött már eleget a munkavezetőnek, — de elérte célját, átfázott teste melegedhetett legalább egy rövid félóráig.

Zih Sándorné.

Imádság.

*En Istenem, ha úgy végeztél,
Hogy osztályrészem szenvedés legyen:
Megnyugszom benne, nem vádolkak,
Nem emelem rád lázadó kezem!*

*Hogy öröömöm nincs semmi, semmi,
S szomorúság ül ifju arczomon,
Nem látják rajtam a világban,
Terhem nevetve, büszkén hordozom.*

*Pedig sokszor oh, úgy akarna
Kitörni lelkem, mint a fergeteg;
Jajongó, égő siralommal
Hívni, kiáltni szentséges neved! . . .*

*— Uram, te jó vagy! Arra kérlek:
Ha mögöttem lesz majd ez áradat,
Mutasd meg nékem, oh mutasd meg
Bűnöst is áldó szent irgalmadat!*

*Add, hogy vezessen egyszer, utam
Keresztül bájos tündérligeten:
Mosolyogjon rám szelid arczczal
Az üdvözítő boldog szerelem!*

*Aztán nem bánom, sujts le újra,
Nem száll lelkemből hozzád soha vád:
Az emlékek is boldogítják
A szomorúság csöndes dalmokát!*

Gulyás József.

Tar Mihály.

— Elbeszélés. —

Tar Mihályék valakit várnak. A nagy fiut várják Budapestről. Négy esztendeje mult, hogy elszakadt a szülei háztól; s négy esztendő alatt keresztülvergődött az inségnek mindahét lajtorjáján. Igen, mert

az apja, bikadöntő Tar Mihály megmondta eleve:

— Nem nevelek urat a fiamból, aki istenelte! Szenvedjék, mint én szenvedtem! Vagy ha nem izlik neki ez az állapot: legyen kutyagóráló! Bánom, ha megőrül!

De Sándor nem lett kutyagóráló, meg sem örült. Hanem kiszállt a nagy, bizonytalan életre és négy esztendő alatt elvégezte az egyetemet. A középiskoláit más, könyörülő emberek jóvoltából tengődte át. Nagy paraszt apja nem adott neki könyvre egy fagarast sem. Mert azt szerette volna, hogy lóhajtó ember váljék ebből a hájfejű nagy kölyökből is, mint a többiből. Hiszen ökelme még a lánygyermekkeit is befogta lóvakarni, szerszámot tisztítani, sáros kocsit mosni. Nem volt lelke a haladásra. Nem értette: hogy lehetne paraszt apának ur fia? Mikor az ő úkapja is az volt, a mi hetedizigien szálló unokája!

Ezen összevesztek az asszonyal, minden hét minden napján, minden nap minden óráján. S utoljára úgy meggyűlöltek egymást kiszakadt egy fiok miatt, hogy nem esett jól még egymásra nézniök sem. Különösen az „ember“ rágta mérgében a lyukat. Volt otthon még két fia, egy leánya, azokat ütötte-verte azért az egyért is, akit keze el nem ért.

De hát Sándor jön hazafelé!

Édes anyja, Julcsa néjje rebengve tüstinkedve várják. Sütnek, főznek kegyetlenül, mert az ember kint emésztődik a kertben. Egész napot odacsatangol, mint a kimart állat. Vaskos, zömök alkatával, réme a kertbeli szomszédságnak is. Fél tőle minden jótét lélek, mint az égedelemtől. Ugy hívják: „Ahun jön már a nehézkü Tar! Gyerünk előle . . . És kerülök, mint a veszett kutyát. Mert jaj is annak, akibe beleköt! Ráhuzza a csillagos eget minden istenével. A káromlás buzog belőle, mint forrásból a víz, kiapadhatatlanul

Egyszer csak rágondolja magát: megy hazafelé. A hátulsó ajtón kerül. Először kikéleli a tájat, a berenalyukon besandit a nagy udvarra: ki mit csinál? Látja, hogy gacsos Jóska fattya épen most csámpáskodik a pitarajtó felé. A kis konyha kéménye füstül, — az a disznó asszony megint ünnepre készül! Az a kis kójtoló füst el kezdi fojtogatni az átkozott terméset. magával sem békés Tart. Nagyot sohajt, nagyot zúdit öblös melléből, összesikordítja vasfogát, megvillantja zavartan kerengő szeme fehérjét, belőki az ajtót s bedobban az udvarra.

Jön előre. Az udvarbeli aprómarhák ismerik, mint az égő tüzet. Kokas, jérece, kappan, rueza, liba: hamarosan vácset kiált s koporezol mind, ki hova tud. Rettenetes az, hogy ezek az oktalan állatok még a léptét is földindulásnak érzik! Sok rugást kaptak már attól a patkós eszimatól.

Tar Mihály pedig jól oldalba eserdítve a szegény kis Fitying kutyát ökröndöző dühével bébotlik legelőszőr is az ölbe. Ott gunnyaszt a pókoslábu kesely, tegnap éjtszakás volt, ma pihenője volna. Előtte luczerna a jászolban. Nem eszi, csak nézi az unodalmas bambasággal, ahogy egy vén ló tud nézni órákhosszát egy pontra. Tar Mihályban felbuggyan a méreg:

— Az ég szakadjon rád! hát mi kéne, he? Hogy az a . . .

Avval neki a vaslapáttal: csihé, puhé! Eltángálja istenesen az ártatlan jószágot. Szegény kesely csak néz hátrafele: hogy mi lelheti ezt a bolondot. Gondolja: meg-rughatnám; de minek rugjam? gazdám volna, vagy mi. Nem rug hát hozzá, csak néma megvetéssel pislant rá: „érdemlettem én ezt tőled?“

Tar Mihály mérge vért szagolt, mint

a sívó vadállat s most már többre szomjazik. Kitoppánván az ólból, Jóska fián akad meg neunjó szeme. Gacsos lábu, nagykezű Jóska érezte a sáfrányillatot már akkor, mikor Fitying kutya keserveset vakkantott a patkós eszimarugástól. Gondolta: ebből még nekem is juthat. Hogy kikerülje veszedelmes apja kezét: el kezdte eszimatját kefélni a lajtorja fokán. Kefél Jóska erősen, hogy csak úgy szuszog belé. Ugy fordul apjára, hogy ne is lássa De Tar Mihály megbotlik már egy gasszában is.

— Hova kiszülsz, te akasztófára való bitang? Az a lu ott áll magába; se nem eszik, se szina nincs előtte, se meg nem itatják . . . hogy a fekete fene borítsa be.

Es Jóska csak azon veszi észre magát, hogy nagyot porzik a nadrágja, utána hosszut sajdul az ina egyszer, kétszer, háromszor, tizszer! S minden csapást egy szó kísér: „Fínyes eszima? — Uraság? — Flangérozni? — A tályog öljön meg!“ Jóska aztán egyet fordul, erre menne, arra menne; utoljára a pitarajtónak tart s mikor épen biztosságban érzi már magát: háta megett munkálkodó apja akkor düffenti hátba úgy, hogy a nagylábu, nagy kezű legény hármát hencseredve zuhan be a pitarajtón, édes anyja lábaihoz.

Szegény Tarné! csak kiejti kezéből a kavarázó kanalat. Orczája fehérbe fut át, s reszket talpig, mert tudja: na, itt a veszedelem!

Tar Mihály behorkan a pitarba. A konyhán paprikás csirke fő, a sütőben pogácsa sült. Az asszony, a lány ott törk-marják a kezöket: Jaj Istenem! ha most betalálna vetődni a nagy fiu! Mit mondana, szerelmes egy isten: mit mondana?

Tar Mihály szemét már elfutotta a vér. Az az átka, hogy míg meg nem hóhérol valakit, nem bír lecsillapodni. Most is megáll fujva a pitar küszöbön; szörnyű szeme ide-odavizslat s leirhatatlan hangokon csikorogja benne zápult mérgét.

— Hm! Hogy süt, hogy főz! Tán az istent várják vacsorára?

Tarné vallásos asszony; nagyon szíven üti ez a bolond szó. Azt mondja:

— Bolond lyukból bolond szél fu!

A nagy Mohamed ember rettenetes káromlással fertőzteti a levegőt. Már ökölbe szorult a marka, már megfeszült az izom: ütni készül. Az asszony látja. Leteszi a kanalat s odaáll elébe: üssön meg hát! ha van lelke . . . Ma jön haza a nagy fiu! Majd. —

Hanem bizony nem mondhatta tovább. A vadállat kiszabadult a dühöngő emberből s Tar Mihály nagyot vágott öklével vézna kis felesége fejére.

— Nesze, disznó!

A szegény asszony csak megtántorult s halálsápadtan, sirva rogyik a kis ágyra.

E pillanatban kopognak ott kinn. Kis vártatva nyílik az ajtó s belép egy fiatal urforma ember. Bal kezében uti táská; vállán őszi köpönyeg. Arcza halovány, komoly, mint azé, aki hamar kezdi csatáját az élettel.

Itthon a nagy fiu!

Észre sem vette senki; csak a hűséges Fitying kutya szaladgál vakkangatva sirva-nevetve a kapuig, meg vissza; mintha mondaná: Oh ti bolond emberek, nem látjátok, hogy hazajött a kis gazdám?

Sándor az első percében annyit se birt mondani: jó napot. Megállt benne a szívverés. Látta jól a lecsapó durva öklöt, s látta jól az összerokadó szegény asszonyt. Amennyi keserűség összeverődött lelkében négy esztendő forogtatán: az most mind rárohant, össze-vissza marcangolta, míg a legégetőbb könyecsepp ki nem perdült szeméből. S elképedve szívetössze-szaggatón tört ki belőle az első szó:

— Édes anyám! . . .

S odaborul a szegény asszony keblére . . .

Abban a két szóban pedig ez harsogott: Édes anyám! Te türelmes szent asszony! Gyermeked szive vérén tápláló Mária! Hát meg mert ütni egy alávaló, rongy ember, aki állatabb az állatnál, mert nem bírja megismerni a maga fajtáját? Mert kimarja fé-zkéből gyermekeit, véresre veri hitelt kötözött társát, aki megédesítette ifjúsága tavaszát, hervadhatatlan hűség szerelmével? — Jaj! háromszor jaj az anyának, aki ezt szenved; a fiúnak, aki ezt látja, az atyának, akit az Isten örök angyala most törül ki zord itélettel az üdvözölhetők sorából!

Tar Mihályt meglepte a váratlan jelenség. Látja, hogy betoppan egy idegen, magas ur; látja, hogy ful belé a szó el-sáppadtában; látja, hogy borul sirva a megütött asszony karjába és azt mondja neki: Édes anyám! — Olyan nagy kőd ereszkedik egyszerre fejébe, hogy azt sem tudja: ki ő voltaképen? El kezd vergődni benne a lélek és száguldva röpített be véle mult idők eltemetett esztendeit. Volt egy nyakas, mindig visszavágó fia, aki megmondta: ha belehal, sem marad az apja nyugzó hatalmában! Tanulni akar, mert érzi: Isten erős lelket lehelt belé. Ő nem engedte, kinozta, gunyolta, világesufjává tette. A fiu hajthatatlan tört előre. Idegen emberek jószíve segítette tovább gyötrelmes utakon. Kiszakadt a nagy fővárosba; esztendőig hirt sem hallott felőle; csak annyit: a fiu megtagadta apját. Ez elfacsarította kérges szívet. Megtagadott? Jó! Én is megtagadom. Soha azt nem mondom neki, vagy róla: fiam.

— Azután dicsőséges hírek szállongtak a fiuról. Költői lelkét egy nemzet kezdte csudálni és szeretni. S lassan-lassan maga a nemzet fogadta édes fiává a kimart kitaszított apátlant. S ekkor valami mondhatatlan bizsergés járta át Tar Mihály kérges szívet; s bár fenhargon vitázott magával, hogy: ez nem az én fiam! belől azt kiáltotta egy hang diadalmos örömmel: a fiam! az én fiam! — S azután meg kezdett elkeseredni: mért nem tanították őt is szülei? mért hagyták bukó parasztnak! Ime, most az lehetne, ami hajthatatlan fia. Mert hiszen az is az ő véreből való, akárhogy vesszük is! És Tar Mihállal hihetetlen dolgok estek meg: fia nagysága megverte elmaradottságát és szegyenletében, hogy az az ember nem ő mialta híres: megkezdte gyűlölni, a vé-nülő szív olthatatlan gyűlöletével; amely vergődve néz minden ifjúságot. Most pedig megjelenik előtte, mint nagy ur; areza, keze finom, fehér; ruhája gazdaságra vall; s két nagy szemében úgy ül ott a lélek, hogy a kire veti, érzi: átlátrajta egészen. Tar Mihály, a rettenetes, a város tüze, a nehézlelkű vad ember: úgy érzi magát, mint a meztelen lélek a bosszuálló Jehova trónus előtt. És az apai nyakas büszkeség kétségbeesett viadalmat ví fellázadt vérével.

Hirtelen ez veri fel küszködéséből:

— Megütötte az anyámat: verje meg érte az a mindentlító egy Isten! Nem bánom, mert fiúnak atyáira nyujtani kezét: kárhozat. Hanem azt kívánom: élete legkinosabb és legutolsó perczében is ez a kép álljon vádolóan lelke előtt és emlékeztesse arra a szörnyű számadásra, amit a gyermekeit és hitvesét megrontónak kell fizetnie a végítéletben. — Édes anyám pedig holnapra szedje össze sátorfáját, Julcsával, Jósikával együtt jöjjön énhozzám. Eljött az idő, hogy a fiak táplálják az anyát.

S a nagy fiu megcsókolta édes anyja ránczos kezét.

Azután szó nélkül ment ki. Az utcán kocsi várta. Felült s annyit mondott a kocsisnak:

— Nem jó helyre jöttünk. És elhajatott.

. . . Bikadöntő Tar Mihály felocsudott már lelkével való viaskodásából. Nekidül az eperfának s úgy néz a mérhetetlen égbe. A kis eperfa már hullatja sárguló levelét. Az őszi szél kergeti sejtelmes fuvalommal. Távol zug a temető határvető akáczosa. Mintha az ős halottak üzennének nagy dolgokat az élőknek. A vasárnap délutáni harang is most kondul meg s bánatos rezgéssel száll át szava a városra. Odakint öregek, fiatalok ünnepi köntösben tartanak az istenházába. Tar Mihály is szokott templomot látogatni, mert úgy hiszi: minden vasárnap leimádkozhatja el mult heti bűnét. Otthon még imádságos könyvet is tart. Hallja most is a harangszót; ismeri a szomszédok kopogását, — de lelke nem hajlik Isten felé. Nem! Sőt megszegi szárnyát nagy magabiztában és azt hiteti a romlatag testtel: ne félj, én daczolok! És fölveti Tar Mihály rettenetes fejét és úgy mondja pogány zord szavakkal:

Menjete! Mind! Magam ura voltam, az akarok lenni. Mindig is bánom, hogy egy rongy asszonnyal összekötöttem az életemet. Most szétszakítom ezt az összekötő láncot s csak az égből-lakónak tartozok számadással. Az urak meg: leköpöm!

Ment az ólba. Szénát vetett a vén keselynek, megittatta és megczirógatta sima orrezipáját.

Odabent pedig az asszony sirt nagy keservesen.

Oláh Gábor

Tyukjaim.

Négy kis tyukom van — összes vagyonom — Szükségeimet vélők pótolom, Három-négy tojást vetnek naponta S mit föl nem emészt egyszerű konyha, A felesleget piacra adja Gondos asszonykéz, ebből pótolja Ha mi fogyna tán. Most hogy közelget Urunk szent napja és ül ünnepet Kicsiny és nagy, mind az egész világ, Háziasszonynak bizony gondot ad, Tán éjjel is tart a szorgoskodás, Hogy legyen elég liszt, zsír meg tojás. Szegény ünnepe — karácson napja, E nap az asztal legyen megrakva.

„Jó szomszédasszony! bárha átalom Elmondani is, ne essék zokon: Vendéget várok az ünnepekre, Máskor is gond, most kétszeres tereh A vendég nekem. Ures a kamra, Alighogy élünk csak napról-napra. Szegény vagyok mint templom egere, Szent isten hol van, hol még elseje? Mondom, hogy üres kamarám és zsebem, Ünnepe utánig segítsen — kérem“. — Megfelezzve im a mivel bírok, Hogy nincs, érte ne érje tán — szitok. —

„Négy gyermekem honn éhes — betegen, Nincs mi enyhítné — falat kenyerem, Fagyos szobában, rongy közt fetrengnek, Értök az égnek hasztalan esdek Nyomorék kezem már nem bír dolgot, Föld alá velők csak nem bujhatok. Érttem nem kár, ha éhen is halok, De azok a szép, kis ártatlanok . . .“ — Zúgolódással, jó asszony, lelked S ez ünnepe estét mérthogy veszejted? Im vedd a gyúnyam, kínálja enyhét, Bárha nincs tele — kamrámban lesz még Egy-két jó falat gyermeknek, neked Elég, hogy ülhes boldog ünnepet. —

„Asszonyom kérem! öt éve talán, Hogy egy rossz asszonyt ép ez éjszakán Én megfojtottam. Az idő óta, Mint gazdátlan eb, vagy kivert bika,

Ugy csatangolok. Ételet nem ettem Hótátul-óta Elgyötört testem Már nem is ösmer puha fekhelyet. Kinok közt töltök napot, és éjet. Ha elül a csend, szárnyas ha rebben, Szellő fuvalmán nádas ha zizzen, Hajnal ha pirkad, éj ha rám borul, Futok, futok én gyáván, botorul. Nem bírom tovább. Éhség elkinzott, Tüske megvérzett, térdem megrogyott Bujdosásim közt. Hogy megpihenjek. Rövid órára adj egy fekhelyet S egy kanál ételt, éhen elveszek. Melyről azt hiszem: nincs az égbe sem: Irgalom tán lesz drága szivedben.“

— Van puha fekhely, párolgó étel, Jó szívvél adom, használd békével. Ám e szent estén káromló beszéd Szünjék ajkadon. Béke int feléd Pályád végeztén. Ki ma született: Jézus és atyja — örök szeretet, Binhdés helyett adnak kegyelmet. —

Rég leszállt az est. Rég elültenek Drága szárnyasim. Karácsony estnek Öröm-lángja gyul karácsonfákon Béke a szívben, mosoly az arezon, Puha kalácsesal fehér abroszon Gyermeket, gazdát kínál az asszony. Tapsol a kicsiny, boldog a nagyja Hogy e szent estve rájok virada.

„Hitvesem édes! homlokod egén Mért e borulat karácsonestjén? Asztalod üres, szaporán teríts! — Száraz kenyérenél ma egyebem nincs. E miatt arezod bánat ne fedje, Ma volt életem legszebb ünnepe, Mig nekünk maradt csak száraz kenyér, Sok más szegénynek ünnepet szerzél.“

Iró diák.

Mindennapi történet.

A kaszárnyából.

Csendes a kaszárnya. Az „öreg eson-tok“ elmentek haza ünnepelni. A „bun-dás“ meghuzza magát a szoba szögletében nagyokat sóhajt; sőt olyik egy-egy köny-nyet is töröl le bánatos arcáról. Hejh! másképen is volt ez tavaly ilyenkor! Hogy bánatát enyhítse nótába kezd. Halkan du-dorássza előbb, majd erősebben fujja, hogy ne hallja szive lüktetését, ne érezze sajnó fájdalmát.

— Infanteriszt, Kovács!

Elhal a dal, „hapták“ ba vágja ma-gát, erőt vesz felindulásán s harsány han-gon felel:

— Hier!

— Gyere! elemózsia jött! — szól a napos.

Gépiesen veszi el a szállító levelet. Felragyog az areza. Nem feledkeztek meg róla öreg szülei. Ha otthon nem lehet, egyék legalább a kalácsból, kolbászból, hurkából. No meg tudom egy pár korona is lesz benne, igyék egy pohár bort a „fírer“ urral, majd jobb lesz hozzá.

Sietve ölti fel a köpenyegét. Rohan a postára. Utközben beszél a pajtásaihoz: — Fiuk! elemózsia jött! Mindjárt itt leszek.

Mire megérkezik, tele van a szoba. Hangos, dévaj tréfa járja. Közbe-közbe nagyokat kurjant némelyik. A suszter feni a kését előre.

— Bont-átok hamar. Nagyon éhes vagyok.

Egy pillanat alatt az asztalon hevert a csomag tartalma. Ropogós pogacsca fosz-lós kalács, pirostra sült csibe, szalonna, oldalas, kolbász s mind a mit az anyai gondosság össze tudott pakolni. Előkerül a pár korona is. Papirba van göngyöltve,

a papirra nagy öreg betűkkel egy pár sor irás van vetve. — Fogyaszd jó egészség; gel! Boldog ünneplést!

Neki esik a sok éhes baka. Fogy a kalács, a kolbász. A suszter nagyokat nyel, a szeme is könnybe lábbad utána.

— Régen nem ettem ilyen jót.

— Bizony pajtás, megnyalhatod utána a szád!

— Add errébb azt a szalonnát, had kóstolom!

— Ide azt a kalácsot! Hé, Kovács csak nem sajnálsz talán?

Dehogyan sajnálja, csak tesz vesz az asztalon, Keres-kutat, hátha eltévedt, mit oly nehezen várt. Ujra meg újra sorba néz minden darabot. Felhányja a sok papírt, megnézi az asztal alját. . . . Aztán bánatosan hozzá lát ő is a falatozáshoz.

— Egyetek fiúk! Ugy sem jó lesz holnap!

Nem is kell biztatás. Egymás után tűnnek el az asztalról a jó falatok.

A hangulat is derüesebbé válik. Szilaj nótába kezdenek. Visszhangzik tőle a kaszárnya. A nyitott ajtón kiverődik a láрма a folyosóra is. Kíváncsi fejek jelennek meg az ajtóban.

— Bujj be! hangzik a kedves fogadtatás szava.

Előkerül a napos is.

— Hát nekem nem is hagytok. Öreg apátokat meg sem kínáljátok!

Helyet szorítanak neki. Kezébe vesz egy csirke czombot.

— Hejh fiúk! jövő ilyenkor nem kínáltok engem. Ha hívnátok, akkor sem jönnek. De mit tudjátok ti azt, hogy mi csoda öröm az, ha csak 9 kis hónapja van már hátra a bakának. A tiédtek még az örökkévalóság. Ha egymásra raknak a lány napotok még hátra van, a fiastyukig érne. Na ne szomorkodjatok. En is voltam úgy!

Eles kürtjel csap át a levegőn. A napos egyet imádkozik amugy baka módon, lecsapja a czombot s elrohan.

Neki szólt a jel

Ujra kezdődik a tréfa. Vig kedve van mindenkinek, csak infanteriszt Kovács nem akar vidulni. Egykedvűen hallgatja a dalt s sűrű sóhajlás közt rakja el az elemózsia maradványait.

— Hé! ne pakold el! Én még most akarok enni! Ezért csak megérdemlem! Nézd! leány irás van rajta.

Ezt a napos mondta, ki egy levelet nyújtott át Kovácsnak.

— Na fiúk hadd szóljon a nóta, jobban esik az étel, ha ti daloltok

S szólt a dal tovább. Eszre sem vették, hogy sáppad el Kovács, hogy tántorodik meg egy pillanatra. Zsebébe gyüri a levelet s oda vegyül a dalolók közé. Szilaj kedve kerekedik. Rikolt nagyokat, oklével veri az asztalt.

— Fiúk az én nótam! Ne azt a szomorut, vigat, szilajat. Nem bírok a kedvemmel.

— Valami szép lehetett abban a levélben — tréfálkozik a napos. Nekem is olyan kedvem lenne, ha a rózsámtól levelet kapnék. De nincs, a kinek eszébe jussak.

* * *

A takarodót is elfújták. Elült a zaj. Ágyába húzódott mindenki. Lassankint a szelid álom is leteríti fátylát a szemekre. Csak infanteriszt Kovács nem tud aludni. Nem jön szemére álom. Nyugtalan lelke elkergeti. Az a levél nem hagyja nyugodni.

— Elj boldogul! Máshoz kényszerítenek. Holnap lesz a jegyváltásom.

Egét lelkét minden betű. Nem látja a sorokat, de érzi, mint marcangolja szívet minden szava.

— Holnap, holnap!

Kábulian kel fel ágyából. Tapogatózva

végig halad a szobán, ki a folyosóra. Magához veszi fegyverét s visszatér.

Csütiája sajtó szívet;

— Fájj! fájj! úgy sem sokáig érzed a fájdalmat.

Leborul az asztalra. Zokog keservesen. Nem hallja senki, nem érzi, nem érti az ő nagy fájdalmát talán az a lány sem, kit oly igazán szeret, hiszen akkor nem tette volna ezt vele.

— Holnap! holnap! hol lesz ő már akkor! Megnyugszik. Pihen. Szébb boldogabb haza lakosa lesz, hol a hitszegést nem ismerik, az eskü szent, örök . . .

. . . Egy durranás . . . Ijedten futnak össze a szomszéd szoba lakói. Ott találják infanteriszt Kovácsot vérében fetrengve, szája körül mosoly játszadozik s mintha egy nevetrebegne megkéült ajaka.

Tassy Miklós.

Vágy.

Nem kell nekem, mi könnyen jó magától: Miért kezem kell csak kinyújtani, A fény se, ami utamra világol: Ha fel tudnám magam is gyujtani!

Hol még madár se járt, én oda vágyom. Az élet engem, érzem másra szánt: En törjek ösvényt uttalan sziklákon, Szakadék mélyén én legyek a láng!

És én utánam jöjjenek majd mások: A gyöngék, gyávák, kicsiny hitűek, En hadd tördeljem le róluk a láncot, Mi leigázva tartja lelküket!

Bocsássatok! Oh ne tartsatok vissza! Nem élhetek így veszteg, czéltalan: Mikor lelkemnek ennyi büszke, tiszta, Isten kezéből kapott lángja van!

Jörgné Draskóczy Ilma.

A virtus.

Régi magyar diákélet.

Az őszi éjszaka fekete szárnyával álmat legyintett már Nagyszombat tisztos polgáira. A szük, sötét sikátorokban az utolsó léptek is elhangzottak. Szelid fényű csillagocskák mosolyogtak le a felhő-foltokkal tarkított égboltozatról, mint kialuvó pástortüzek végtelen nagy rónaságon. Mosolyukat semmi fény sem viszonzta a földről, mert hisz az az egy két olajlámpa, mely itt-ott pislogott szögyenkezve, csak pár rőfnyire csufolta meg a nappalt.

A bécsi kapu mellett is volt egy ilyen világ. Pislogott pedig a Gárdos Peti bácsi borozójának a bejáratánál. Ott még virult az élet. Kilencz óra után páronként szállingóztak be hosszú, fekete köpönyegükben az éjszaka lovagjai, a konviktusból kiszökött vagy kinnrekedt diákok. Bevonultak a belső, nagyobb szobába, ahol bátrabban nekiereshették a hangjukat, mikor áldott emlékü Noé apánk itala működni kezdett belől s a muzsafiakat félistenekké varázsolta. Szent-András napja lévén a polgárok közül is többen gyűltek össze mint máskor. Leginkább fiatal, nőtlen iparosok vagy szalmaözegek, kik az oldalborda távollétében szívesen kirugtak a hámból, kivált ha a kassza is futotta egy pár pintre.

A szobában, mondjuk teremben, két hosszú, kecskelábu asztal nyult végig a fal mellett. Asztalterítőnek semmi nyoma. Nem voltak akkor, kétszáz év előtt, finnyásak az emberek. A diákok az egyik asztalnál telepedtek le, a polgárok a má-

siknál. Mindenki előtt ott állott fakupákban az illatos nektár.

Társalgott mindegyik kompánia a maga dolgáról. . . . A diákok tanáraikról mondtak kaczagtató anekdotákat, a polgárok beszéltek az időről, termésről, üzletről, családi bajokról, ahogy jött s közben mindnyájan nagyokat huztak a kupákból. Persze diákuramék sűrűbben látták viszont a kedves edény fenekét.

Már pedig a magyar az asztal mellett hamarosan áttér a maga dolgáról az ország dolgára. A haza állapota aztán az örökké tartó, legkedvesebb téma. Hol büszkén hátra szegődnek a fejek, hol szomorúan lecsüggenek; a szemek hol kigyulnak, hol elborulnak, de mindig a szív beszél, a szív szenved, a szív örül.

Nagyszombat városa akkor labanczhiten volt. Bécs közelébe, meg az a sok pap nagyon jámborakká tette a városbeliek erkölceit. Rákóczit, Vak Bottyánt, Bezerédit, meg a többi hőst pokolra kívánták.

De a diákok? Hát a diákok!?

Oh, neveljék bár szigorú kenyéren és vizen, mondassanak el naponta véle száz létániát, zárják be bár nagy komor falak közé: a magyar vér pezsdülését, tüzét eloltani, a szíve tízes dobogását megállítani nem lehet soha! Maguk között hányszor elemlegették Nagy Rákóczi Nagy Beresényi daliát, hányszor hangzott fel a szükös lakótermekben egy-egy bus, szívetfacsaró vagy lelkesítő kuruczének, áhitatosan, halkán, de annál igazabban!

Most sem tudták az érzést elfojtani.

Isten tudja hányadik fordulónál egyszer csak megzendült ajkukon, először mormolva, suttogva, mint a békés tenger hullámai, majd fokozatosan erősödvé, végül fájdalmas erővel kitörve a bujdosó ének:

„Ugy elmegyek, meglátjátok,
Soha híremet se halljátok!
De ha mégis hallanátok
Tudom, hogy megsiratnátok,

Szülőföldem Isten hozzád!
Az hazám már Lengyelország,
Az hazám már Lengyelország.
Mégis sirva gondolok rád! . . .

Amint befejezték, homlokukat tenyerükbe hajtva szomorúan néztek maguk elé a jó fiúk. Azután jött a többi, szomorú, vig, harezias felváltva. A polgárok csak beszélgettek közömbösen, mintha semmit se hallanának. Egyszer csak felébredt a diákokban a kurucz kötekedő vér, s rákezdték a labanczdühösítő nótára, kacintgatva, legénykedve:

Patyolat a kurucz,
Gyöngy a felesége —
Hetes vászon a labanczság,
Köd a felesége.“

Már erre amazokban is felfortyant a káposztalé és czélzásokat tettek „holmi kurucz betyárookra,“ „éretlen kölykökre,“ „tiniányaiókra“ . . . s félreérthetetlen pillantásokat löveltek a másik asztal felé.

Nem kellett több. Egyszer csak felugrik egy szálás legény, kirántja a kardját és dörgő hangján elkiáltja:

— Fiúk, kuruczok! Kard ki, kard! Verjük átal a labanczot a másvilágra.

És rémitő dulakodás keletkezett. A polgárok is elővették fegyvereiket. Kardcsattogás, kiabálás verte fel csakhamar az éjszakai csendet, felébresztette hajnali álmukból a közellakókat, akik ijedten futottak a kis csárda felé . . .

A diákok maradtak urak a csatatéren. Megtépvé, véresen futottak, azaz hogy buktak ki az ajtón a labanczok, bámulo, később méltatlankodó földijeik közé.

Egész sereg ember sopankodott, szedtevetéztett már a téren, mikor megerkezett az őrség. Be azonban nem mert menni

senki, mert nagyon fenyegetően hangzott ki a tábori dal:

„Bort kupamba, bort, embert a gátra!” . . .

Az éjszakai csetepaté azzal végződött, hogy az őrség nagynehezen elhúrozta a már elázott fiukat a városházára. Másnap az egész város hangosan követelte a szigorú büntetést:

— Pellengérre a bitangokat! Vesszőt kell futtatni velök! . . .

De nem ment ám az olyan könnyen. A diákok fölött semmi hatalma nem volt a városi magisztrátusnak; a konzisztórium elé kerültek, amely aztán elparancsolta őket az egyetemről.

Kardot pedig attól kezdve tilos volt hordani a diáknak az esti órákban . . .

Gulyás József.

A néma festő szerelme.

A mult őszi tárlaton, a mint az újabb művészek képeit szemléltem, egy gyönyörű leányfejre tévedt pillanatom. Egy fejlődő leányka volt ezen a képen ábrázolva, leomló, arany-szőke fürtökkel, ábrándos kék szemekkel és olyan csodálatos szép arc-kifejezéssel, a melyhez hasonlót csak Ráfael madonnáin láthatni.

A kép alatt egészen ismeretlen festő nevét olvastam és kíváncsian találgattam, hogy ugyan miféle egyén lehet ennek a képnek a szerzője, a ki először is ilyen remek alkotással lép a közönség elé. Találgatásom közben mások figyelmét is megragadta a pompás mű elbűvölő ereje és hozzájuk szegődve, velük együtt igyekeztem megállapítani a mester kilétét. Valamint azt is szerettem volna megtudni, hogy hol és milyen körülmények közt élt eddig a művész, milyenek voltak az első kísérletei és sikerei. Végül pedig, hogy milyen érzés szülte ezt a képet, a melyben fiatal lelkét szerelmével, bánatával együtt ilyen páratlan ügyességgel és finomsággal tudta visszatükröztetni.

Szerencsénkre a festőnek egy jó barátja is megállt a kép előtt és érdeklődésünket látva, örömmel beszélt el a kép keletkezésének történetét és ennek keretében a művész egész életpályáját.

Csodálatos elbeszélés volt ez, mely egy nem ismert világot tárt föl előttem mélységes titkaival, reményeivel és csalódásaival. A siketnémák életébe engedett bepillantanom, a hol tisztább a vágy, nemesebb az érzés, de sokkal erősebb a szenvedés, mint a mieinkben.

Tolnai Sándor csevegő nyelve öt éves korában megnémult és szülei az ő kedves, csengő szavát nem hallották többé. Megkellott válni gyermeküktől. Beadták a siketnéma intézetbe. Ott nőtt fel a kis Sándor. Tanítóinak gondos vezetése mellett lassankint újra megoldódott a nyelve és mire az iskolát elvégezte, tagolva beszélni is tudott.

Ott választotta meg az életpályáját is. Már mint gyermeknek nagy hajlama volt a rajzolásra és azért szülei festőt akartak belőle kiképeztetni.

El is vitték külföldre, a hol egy híres német mester műtermében tanult először festéket keverni. De éles szemével és finom megfigyelő képességével csakhamar elleste a színezés és árnyékolás hatásának titkait és szabad óráiban mestere tudánkiül maga is festegetett.

Először is egy bájos leányarcot próbált festeni. Annak a leánynak az arcát, a kihez gyermekkorának legédesebb, ártatlan örömei fűződnek.

Valami ellenálthatatlan vágy, valami titokzatos érzés vett rajta erőt mindig, valahányszor játszópajtására visszagondolt.

Nem tudta elfelejteni a bucsuzás néhez, szomorú perceit, a mikor az intézet falaitól megválva, ott kellett hagynia valakit, a ki könyezve szoritotta meg Istenhozzádra nyújtott kezét.

Most is ott lebegett előtte ennek a kedves lénynek az alakja, a kinek képét maga sem tudja, hogy miért, de lelkébe zárta és emlékül vásznán is megakart örökíteni.

Az első vázlatot hamarosan elkészítette, de nem volt vele megelégedve.

Ráismert ugyan benne ideáljára, de oly hidegnek, élettelennek látszott előtte, hogy kétségbeesve dobta el magától az esetet.

Egészen másnak ismeri ő azt a képet, amelyik lelkében van lerajzolva.

Az él, mosolyog, bár van a mosolyában valami bánatos vonás, fájó szemrehányás is, mely a távozó fiatal festő szívét megigézte.

A sikertelen kezdet azonban nem csüggesztette el teljesen. Mikor mestere oldalán dolgozgatott, mindig előtte lebegett az a bájos arc, a melyet neki le kell festeni, élethűen, úgy hogy megszólaljon.

Nem tudott tőle nyugodni éjjel sem. Többször fölébredt álmából, fölkel,

odamegy a kifeszített vászonhoz, tesz egy két vonást, de még mindig nem tudja hiven lerajzolni. Már-már föladja reményét, ki akarja tépni szívéből még az emléket is, mely őt szüntelenül ösztönzi, de mihaszna, ha gyarló ecsetével azt, ami benne él és életet követel, nem tudja kifejezni.

Éppen művészi lelkének kinos vergődése között veszi át egy alkalommal szülei levelét, a mely hazuról jött és a melyben az intézetről is, meg a régi játszótársról is kap tudósítást.

Egyszerre valami titkos sugallat újra kezébe adja az esetet és mintha kiderült volna előtte a festőművészet titka, könnyedén teszi le vásznára azt, ami után oly régen vágyódott és a miért annyit szenvedett: ideáljának szép szőke, aranyfürtös fejét.

Mikor teljesen elkészült vele, mint egy kis gyermek, úgy ugrált örömben.

Bámulta saját munkáját és nem tudott vele betelni. Majd meg féltett kincs gyanánt rejtegetni akarta, de éppen akkor lepte meg őt mestere, ki már jóval előbb észrevette szépen fejlődő, hatalmas tehetségét és tudta, hogy titokban valami képen dolgozik.

Ott áll most előtte a befejezett mű, a mit nem lehetett kifogásolni, mert minden vonás elárulta, hogy a néma festő fiatal lelkének bámulatos rajongásával függött tárgyán és abba művészi kézzel életet is tudott varázsolni.

A mester dicséret helyett megölelte és megcsókolta tanítványát. A képet pedig az övével együtt bemutatta az őszi tárlaton, azzal a büszke örömmel, a melyen csak a művészek keblében lángol. Midőn egy új remekalkotás dicsősége rájuk is szórja sugarait!

Eddig tartott a festő barátjának az elbeszélése; a többitől, a mi ezután történt, azt mondta, hogy ne kérdezzük, mert fájna neki arról szólni.

En azonban a néma művész sorsára most még kíváncsibb lettem.

Talán valami nagy szerencsétlenség, vagy csalódás és bánat érte a fiatal festőt és azért fáj a barátjának róla beszélni? Nagyon aggasztott a sorsa és azért mindenfelé kerestem, kutattam, hogy milyen lehet ennek az életnek a folytatása.

A véletlen nyomra vezetett.

Egy szép őszi délután nagy néptölgést láttam egy kis város temploma előtt. A sokaság az új párt szerette volna látni, mert a mint mondták, ritkán fordult

elő náluk ilyen: két néma esküszik ben örök hűséget.

Az asszonyok sugdosva egy fiatal emberről is beszéltek, a ki szintén bement utánuk a templomba, de azt mondják, hogy az ajtó mellett áll és leverten, szomorúan néz az oltár felé, a hol barátja, a néma festő boldogan térdel egykori játszótársnője mellett.

Divényi Gyula.

Őszi rózsá.

Kinyílott az őszi rózsá virága,
Földre borul, hajladozik az ága.
Máskor nekem mindez olyan szomorú,
Máskor olyan, mint halotti koszorú.

Kis kertemben őszi rózsá virága,
Máskor, mintha szomorkodna magába,
Körülötte halálra vált virágok,
Szemfedőnek úgy borul le reájok.

Őszi rózsá talpig fehér ruhába, —
Ide-oda hajladozik az ága.
De most nekem nem is olyan szomorú
— Most az egyszer menyasszonyi koszorú!

Szabó Béla.

Szegény emberek

Három óra felé járt már az idő. Máskor rég odahaza volt már a hivatalból Balajthy Feri és az asszonyka izgatottan szalad, hol az ajtóhoz, hol az ablakhoz, hogy jön-e az ura.

Mi lehetete? Csak nem történt valami baja? Először is a vidékről fölkerült emberek legnagyobb ellenségére gondol, a villamosra. Istenem, csak nem az ütötte el? S fölízgatott képzelete szinte már látatja vele, hogy hozzák haza az urát vérfagyottan, összeroncsolt testtel.

Reszketve huzódik meg a diván sarkában, mint valami halálra ijedt kis madár, majd összeszeszi a kezét és halkán rebegi:

— Édes Istenkém, ugy-e nem enged, hogy valami baja legyen!

És mikor végre nyílik az ajtó s belép a férje, szinte magánkiül van az örömtől és kitárt karral rohan hozzá, hanem mig odaér, mégis fölébred az asszonyi praktika s örömet leplezve, haragot színel s úgy mondja:

— Persze a feleséget lehet várakoztatni, hiszen annak az a kutyakötelessége, hogy strázsálja a nagyságos urat s várja az ebéddel estig.

— Nem mondtam, hogy strázsálsz, veti oda férfi.

— Meg a szegény gyerekek is éhezzenek a kedvéért, mig te talán a sörházban dözszölsz.

— Katika, — mondja a férfi neheztelve, — tudod, hogy nem járok sehova. A gyerekek meg mért nem ettek? mondtam én valaha, hogy várjatok rám?

— Elhült minden, a pecsenye kiszáradt.

— Bánom is én! Ugy se vagyok éhes.

— Hiszen nem is bánsz te semmit. Azt pedig ugy-e legkevésbé bánád, ha én nem lennék a nyakadon. Én meg a gyerekek Ránk untál. Azért nem akarsz haza se jönni. Dehát akkor minek vettél el, — végezi pityeregve az asszonyka, — ha mindég ilyen rossz kedvben jössz haza, ha mindég dühös vagy, kiállhatatlan, unalmas vagy.

Balajthy szeretettel, gyöngéden átöleli a feleségét:

— Ne haragudj, édes! Annyi a dol-

gom a hivatalban, annyi a kellemetlenségem.

— Az a nyomorult hivatal! Szegény kis uram!

Még egy ölelés, még egy csók és a béke helyre állt. A gyerekek is fölkapaszkodnak az apa ölébe s míg Pistike, a legkisebb, hatalmas étvágygal majszolja a lekváros tésztát, ráér arra is, hogy meginterpellálja az apját, hogy a Jézuska tulajdonképpen mit is szándékozik neki hozni, mert ő nem hiába volt ám jó már egy hét óta.

— Majd meglátod, mit hoz.

Ez a közönyös válasz megint viz az asszonyka malmára. Hanem addig nem szól, míg a gyerekek át nem kotródnak a másik szobába, csak azután támad megint az urára:

— Látod Feri elveszed az embernek a kedvét még az élettől is. Ilyen hidegen, ilyen gorombán beszélni azzal a kis ártatlannal. — Hát mi lelt, hogy ilyen vagy mindég? Istenem, nem ilyen boldogságról álmodtam én! Azt tudtam, hogy szegények leszünk, de azt nem hittem, hogy a szegénység ilyené fog téged tenni! Hiszen mindég olyan vagy, mint az agyonütött!

— A sok munka, Kati. Az ember belefásul, a lelke elfárad.

— Istenem, Istenem nem való vagy te abba a rongyos állásba! Agyon dolgoztatnak azért a kis fizetésért! Okos, tanult ember vagy és mégse tudod többre vinni! En, ha neked volnék, ott is hagynám azt a rongyos hivatalt. Találnál te különbet is! Jogot végeztél és ott kinlódsz nyolczszáz forintért!

A férfinak megvillan az eszébe, hogy hátha most lenne legjobb alkalom megmondani az igazat. A szörnyű igazságot, a mit napok óta titkol már, hogy a főnöke elsejére fölmondott neki s hogy újév napjától kenyer nélkül maradnak.

— De persze te rajtad ki fog mindenki. Agyon dolgoztatnak és a fizetésed sem emelik. Bezzeg, ha most az államnál lennél, hogy emelnék! Hát kellett neked ahhoz a rongyos bankhoz menni?

— Hadd el, annyi az ember most mindenre. Örülöm kellett, hogy oda bejuthattam.

— Mert élhetetlen vagy, édes kis uracskám, de én azt se bánom. Csak azt bánom, hogy mindég ilyen levert, szomorú vagy. S mindig azt hiszem, hogy rám haragszol, a miért hogy elvettél. Kaphattál volna ugy-e gazdag leányt is. Hát miért nem vettél olyat; tudtad, hogy én koldus vagyok. Ugy-e akkor mindég azt beszélted, hogy a boldogsághoz elég a szerelem...

— Elég is, édes kis Katám!

— Hát boldog vagy? — ugrik föl vidáman az asszonyka. — Hát nagyon szeretsz?

— Nagyon, nagyon!

Oh dehogy is tudja megmondani ennek a bohó kis teremtsnek a szörnyű igazságot!

Az asszonyka az ölébe ül és úgy csi-csereg tovább.

— Hát akkor ne legyen ilyen utálatos az én kis uram! Legyen olyan jókedvű, mint én!

— Jó, jó, olyan leszek, csak elmúljon az év vég. Rengeteg a dolgunk! Látod, most is sietnem kell vissza az irodába! Most este is kell dolgozni.

Nem tud odahaza maradni! azt hiszi, hogy meghasad a szive, ha a reájuk várakozó nyomor jut az eszébe:

Az asszonyka még ad neki egypár megbízást, hogy mit vegyen a karácsonyfára, néhány olesó kis játékot, egy kis czukrot, gyertyácskát.

— De sokat ne költs ám?

Sokat? Egész vagyona még öt forint. Az utolsó öt forint. Mert elsején már egy garast se fog kapni.

Ki, ki innen; ugy fojtja itt a szeretet levegője. Eszébe jut, hogy néhány nap mulva elkövetkezik a legnagyobb nyomor és hogy ő ott fog állni tethetetlenül, nyomorultul s nézni fogja, hogy éheznek, hogy dideregnek a gyerekek, az asszonyka.

Ki, ki innen!

Elkeseredett, kinos hangulatban ödög az utczákon. Eszre sem veszi, hogy a bank elé ért. Pedig be se akart menni Minek? Ugy se tud ilyen lelkiállapotban dolgozni és nem is érdemes már dolgozni. De mégis bemegy. Legalább melegben lesz.

Társa, a másik irnok, nagy titkolódzva az asztalához megy s ugy sugja neki:

— A főnök ur azt üzeni, hogyha megkéred, megbocsát neked.

— Soha! Haljak inkább éhen.

— A mint gondolod! Csak azt mondom, hogy bajos most helyet kapni. Nekünk legalább van itt meleg szobánk s kapunk annyit, hogy éhen nem halunk. Gondold meg a dolgot. Különb is elharmarkodtad. A főnök azért főnök, hogy leszidhassa azt, a kinek kenyeret ad. Pláne az ilyen magunkfajta szegény irnokot. Gondold meg.

— Már meggondoltam, feleli Balajthy és arra a szörnyű elhatározásra gondol, mely megnyugtató varázsával egyre jobban behálózza a lelkét.

— Inkább meghalok, de azt az embert nem kérem meg!

Igen, meg fog halni. Ez lesz a legjobb megoldás.

S mint az álmos ember a nyugalomra, ugy gondol ő a halálra. Milyen jó is lesz ott feküdni a föld alatt és nem nyomorogni tovább! Hiszen miből állt eddig az egész élete? Reggeltől estig körmölt, hogy odahaza tudjon a családjának kenyérre valót adni.

S most már azt sem tud.

Kinos egymásutánban látja a közel jövőt. A lakásból kidobják majd elsején, az asszony kétségbeesetten fogja tördelni a kezét s őt fogja átkozni, a gyerekek éhesen, fázva kapaszkodnak belé s ő ott fog állani tethetetlenül, gyáván, nyomorultul!

Elfödi a szemét a kezével, de még így is látja a szörnyű képet! Nem ezt nem akarja megérni,

Lassanként mindenki eltávozott már az irodából s ő egyedül maradt ott sötét, kinzó gondolataival.

Egy hang ugyan még fölszóal a lelkében, hogy kérje meg azt az embert, de lángba borul az arca a megkérésnek csak a gondolatára is. Soha, soha! Pedig most odabent van a belső irodában egyedül. Nincs is ki előtt szégyelni magát. Nem is tudná meg! Itt lenne a legjobb alkalom! Hiszen mibe kerülne az egész? Egyszerűen megkérni, hogy bocsásson meg neki, a miért, hogy pillanatra azt merete hinni, hogy ő is ember, holott csak egy éhes állat, a kinek még odahaza is van egy-két éhezője.

Nem, soha! Szégyen gyalázat lenne!

Veszi a kalapját s kabátját s készül elmenni. Mintha magától is félne, hogy a gyöngesség még erőt vesz rajta s bemegy a főnök urhoz.

Az ajtóban, épen mikor ki akar menni, találkozik a feleségével s a kis fiával.

Ijedten huzódik vissza s ugy kérdi a feleségétől.

— Mit akarsz itt?

Az asszony fuldokló zokogással veti magát a nyakába:

— Tudok mindent! Nem akard megkérni! Végünk van! Brámer ur, a kivel együtt dolgoztok, nálunk volt, elmondott

mindent. Hát nem akard megkérni? Elakarsz minket veszíteni?

— Nem kérhetem! A büszkeségem nem engedi! A becsületelem!

— És azt engedi a büszkeséged, hogy mi éhen haljunk? A becsületed? Mi a te becsületed? Hogy kenyeret keress a tieidnek! Van neked szükséged más becsültre? A jó Isten is csak ezt követeli tőled.

— A jó Istenke haragszik a papára? Kérdi a kis fiu, fölkuuszva az apja térdére.

Az pedig magához öleli a gyermeket, megcsókolja s az anyja karjába téve, indul a belső iroda felé.

S az anya, megsimogatva a kis fiu szőke haját, áhítatos hangon mondja:

— A jó Istenke már nem haragszik a papára...

Vértessy Gyula.

Kornélia-dalok.

I.

Ha az a sok sóhaj, amit te utánad
Fakaszt a szivemből vágyódás és bánat,
Egyszer valamennyi összefolyna egygyé,
Kik boldogságunknak az útjába állnak
— Miként üres fejét útszéli bogáncsnak
Kósza őszi szellő — messze elsepéne...

És ha az a sok köny, mit szép szemed hullat,
— Kétes jövő árnyán siratva a multat —
Egyszer valamennyi igazgyöngyé válnék,
S szét szóránák azok közt azt a tenger gyöngyöt,
A kik utainkba hordják a göröngyöt:
— Boldogságra lelnél, én is rátalálnék...

II.

Elmoudanám a világnak:
Elbeszelném az erdőnek;
A virágnak, a madárnak,
A csillagnak, a felhőnek...
— Hadd tudnák meg itt a földön,
Hadd tudnák meg fenn az égen,
Hogy te vagy az én világom,
Hogy te vagy az údvösségem...

De mert féltelek az égtől,
A madártól, a virágtól;
A legnagyobb ellenségtől,
A legigazabb barátától:
Nem mondom én senkinek sem,
Hogy te vagy a lelkem mása,
S neved is csak halkam, sugva
Szóvi ajkam imádságba...

III.

Mikor még itt voltál, tele volt a háztáj
Zord télen is dallal, vidám kacagással.
Mióta elmentél, nyiló tavasszal is
Csordultig a lelkem sötét búval, gyásszal...
Mióta elmentél, — amit a boldogság
Épített szivemben — összedült az oltár...
Hej! tán azért, mert sok édes percet, órát
Feláldoztunk rajta — mikor még itt voltál...

(Egyek.)

Magyar Gyula.

Vendégvárás.

— Azokhoz az én jó barátaimhoz. —

Nem zászlókkal, nem diszfogattal
Szállok, fiuk, elébetek!
Csak szivemet bocsátom szárnyra,
Előre harmadik határba,
Hogy együtt jöjjön véletem.

Csak szivemet bocsátom utra,
S érzéseim szilaj hadát,
Reményem szines zászlajával,
Háromszoros öröm zajával
Ujjongó lelkemet, magát!

Reményem szines lobogóján
Angyalkéz írta czimerem;

Tövis koszoru fonva rája,
S örök dicsőség glóriája
Ragyog a szent töviseken.

Tövis koszoru fonva rája . . .
Ti tudjátok, fiuk : miért?
Ótönk szive egy lángba lobban
Teremtő édes fájdalomban,
Mit a világ nem tud, nem ért!

Ót ifju sziv egy lángba lobban
Es dobbanása nyit eget!
Es harezolunk nem láthatókért,
Es lángolunk nem hallhatókért,
Es a világ rajtunk nevet!

S ha harezolunk nem láthatókért,
Mondjátok, drága véreim :
Van-e boldogság, halhatatlan,
Van-e diadal, vihatatlan,
E siralomnak völgyein ?

Nincs boldogság más, halhatatlan !
Nincs más teremtő diadal !
Jertek hát, lelkem birtokosi,
E szebb világba vigadozni !
Jertek, mig lelkünk fiatal !

Jertek, fiuk ! Esengve várlak,
Mert oly roppant magam vagyok !
Hideg szivek hideg telében
Elő haldoklás gyászos éltem . . .
Siessetek, mert megfagyok !

Oláh Gábor.

Lélekjárás.

Ha valamikor, úgy a törökvilágban csakugyan joggal járta a mondás : „pókháló a törvény, csak az aprók akadnak és vesznek benne; az öregje keresztül jár rajta és erővel kiveri magát!” A tizenhatodik század örökös háborúi, veszett politikai viszonyai az amugy is elfenült kor erkölceit annyira megronták, hogy jó magukról ugyancsak kevesen mondhaták : „nemzetemet megbecsülve, igazán éltem!” A nagy többség, az urak és a parasztok, a vitézi renden lévők és a tisztviselők egy nyomon jártak a korról; s ki hol és hogyan tehetett, a törvények terheit vállairól rázogatta. Ha mélyebben hatolunk e kor titkaiba, meglepődve látjuk, hogy a kor hatásától s bűneitől a papság sem volt ment. A mi más emberfiát megejtette, az bizony az ő szívében is fészket vert. Egyesek ugyan felül-emelkedtek a kor általános hibáin, de a többség — felekezeti különbség nélkül — a közönséges bűnös emberek nyomdokain futkosott. A ránk maradt írott emlékek: hivatalos följegyzések, pörös irások és kánoni vizsgálatok jegyzőkönyvei a papság életéről nem a legszentebb képet adják. A vallásvaltoztatás fölötté gyakori volt. Törökké lett papok esete sem ment ritkaságszámba, sőt török vallásra tért katolikus szerzetesek üldözéséről is vannak emlékeink. Még azok is, a kik a reformáció korában — mindkét részről — vezérszerepet játszottak, olykor igen is nagyot botlottak. Csak az a szerencsésük, hogy az utókor a hibáikat emlegetni nem szokta. Ki tudja például, hogy az ünnepeket egyházi írók és püspökök: Telegdy Miklóst 1571-ben Garay Márton esztergomi kanonokkal együtt hamis oklevelek gyártása miatt jószágvesztésre ítélték? („ob productionem falsarum litterarum nota perpetuae infidelitatis et amissione omnium bonorum sunt condemnati.”) Ott van Verancsics érsek esete is; bizony az ő egyházellenes életét sem igen emlegetik! Bizonyos, hogy voltak olyanok is, a kik az ilyen emberi gyengeségektől mentek valának, de a kor hatásától szaba-

dulni ők sem tudtak. Vajjon nem ezt hirdetik-e azok a kiváló emberek, a kik nemzeti irodalmunk örök kárára páratlan szorgalmukat és tehetségüket a dogmák csürrésére-csavarására, a szentírás értelmének elferdítésére és a felekezeti gyűlölet hirdetésére fordították?

A kiválóbb kortársak az egyházi renden lévők hibáit jól ismerték s tudták, hogy azoknak tilos alma-ételével a hívők foga kezd megvásni. Azt is tudták, hogy az erkölcsök javításán a papok lendíthetnének legnagyobbat. Nem akarván tehát vak szemmel nézni és siket füllel hallgatni az általános romlást, a magafeledő papok nógatására s buzdítására mindent megtettek. Az illetén törekvéseken alapszik az alábbi érdekes eset is, melynek egykorú följegyzését a magyar nyelvű emlékekben rendkívül gazdag zajugróci levéltárban találtuk. A kortörténeti szempontból érdekes följegyzés a következő címet viseli, „Az élő Istennek nagy és halhatatlan próbáiról és intéséről való irás, melyet közölt az sátnál által Füzesben, Erdélynek falujában Bonczhiday Bálint prédikátoron háznépével egyetemben husz hétig éjjel-nappal, mely sátnál által való próbálása kezdetett 1587. június 28-án, végződött november 14-én.”

Nem tudjuk, Bonczhiday Bálint uramnak a szénája rendben volt-e, de annyi bizonyos, hogy a sátnál ur nem restelte fáradságát vesztegetni a jó prédikátor megrémítésére. Hiába állott elő ő kigyelme a zsidó próféták hosszú sorával, hasztalan állította, hogy az az igaz világosság, a kit ő vallana, a sátnál láthatatlan idegéből egymásután bocsátá rá pokoli nyilait. Bonczhiday uram végre is, hogy az egek országából ki ne szoruljon s hogy s dologból nagyobb busulása ne essék, a szomszéd prédikátorok segítségéhez fordult. A többi között Doboky Mihály prédikátor uramat is megkereste s kérte őt, jöjjön Füzesre, hogy vele együtt könyörögne az Istennek: „elégednék meg immár a sátnálk annyi dühösségin!” Doboky hajlott a kérésre s elment Füzesre. A mint a házba jövének, azonnal hallák, hogy a sátnál Bonczhiday uram házanépével czivakodik s különösen Sajka Jánost illette éktelen kifakadásokkal. A szobában a sátnál „megszűnnek” ugyan, de a mint a prédikátorok veszteg ülének, Doboky Mihály uramat egy almával derekasan meghajítja. Doboky az almát fölve és az asztalra tevő, de a sátnál mindjárt elkapta. Keresni kezdték az almát, de sehol sem találták. Egyszere csak a tüzhely mellől Bálint uram leányát dobá meg vele a sátnál. Erre bejött a bátor Sajka János, Simon Péterrel és a sátnálra mordult, mondván: mégis itt vagy te botos? A sátnál ur visszaadhatatlan szókkal torkolá le Sajka Jánost s elkapván egy marék szilvát Bálint elől, mindnyájuk személtára a ház héjjárról hajítgátá le, közben-közben Sajka Jánost hol bestyének, hol meg még gonoszabb perszonának nevezgette. Ezenközben a gyertya megaluvék és a sátnál a sötétben Doboky uramat kezdé pökdösni, majd Bonczhiday ellen fordult és a szító vasat még a vasmaeskát hajítja hozzá.

A megrémült prédikátorok erre gyertyát gyujtottak s buzgó könyörgéshez fogtak. Majd elénekelték az „Az ki veti segédelmét az Istennek hatalmába” című egyházi dalt s lefekvének. A prédikátorok még szemüket is alig csukták be, mikor a sátnál „nagyot süvöltö, mint egy juhász eb, az hajnalt elfúvó üvöltéssel,” aztán az ajtón kocogni, erősen suttogni kezdett s az ágyfelé közelgett. A megrémült házigazdát Doboky bátorította; ne félj — ugymond — ez undok lélek nem árthat minékünk! A prédikátorok félelmén —

ugy látszik — a sátnálk kedve jobbra fordult, mert egyszere táncznótát kezdé fűni, mintha azt mondaná: drullio, drullio, drullio! Erre a két prédikátor szemben állván a sátnálk, a következő ördögűző szavakat intézték hozzá: „Te sátnál, ki az Isten színének látásától megfosztattál és veszedelmek rabja vagy, kényszerítünk tégedet az Ábrahámknak, Izsáknak, Jákóknak, mennynek és földnek hatalmas Istenének nevére és az ő áldott szent fiának, Jézus Krisztusnak szent nevére, hogy megmondjad, kicsoda az, ki tégedet ide bocsátott és mi végett?” A sátnál a prédikátorok szent ígét semmibe sem vette s mintha azok a fülebe sem akadtak volna, táncznótához fogott s olyanformát dudolt, mintha taridon t, taridon t mondana. Majd a német prédikátort hívogatta, mondván: „Jer Mihály uram a tánczunkba, vagyon nekünk gyertyánk is!” A sátnál urnak ez a nyakassága végre a jó prédikátorokat is kihozta sodrubból s dühösen ordították a sátnálra: „Te bűdös, undok lélek, felelj arra, a mire kérünk!” Alig, hogy e méréz szók elhangzottak, onnét, a hol Bálint uram fia, nagyobbik leánya és a szolgáló aludtak, keserves kiabálás hangzott. Hamar az Istenért — kiálták — imhol vonzza el rólunk az sátnál az lasnakot! A két prédikátor óvatosságból nem ment a veszedelemben lévők segítségére, hanem csak távolról biztatták a bentlevőket, hogy Istent kiáltanak. Erre a névre a sátnál csakugyan elereszté a lasnakot. Ismét — ugymond Doboky — megbátorítók mind magunkat, mind az ház népét s a próféták szent nevére kérdők a sátnálk, ki és mi czézből küldé őt? A sátnál felelet helyett a prédikátorokat undokul, hideg nyállal pökdösni kezdé, annyira, hogy képük-ről csak úgy folyt alá, aztán táncznótához fogott és a taridon-t, taridon-t fűvő. Majd a szolgálón kezdé bibekelni. A szolgáló megkapá a sátnál kezét s olyat szoritott rajta, hogy a roppanást mindnyáján hallották. A jó prédikátorok azt hívné, hogy a sátnálk most megcsiphetik, odarohantak s a lasnakot összetakarták, aztán két fahusángot ragadván föl s a lasnakot addig verték, a mig teljesen ki nem merültek. Aztán nagy óvatossággal szétnyiták a lasnakot, de a sátnál helyett bizony csak ágyforgácsot találtak benne.

E jelenet után a háznép ismét lefeküdt. A szolgáló vasfogót tett maga mellé, de a sátnál néhány perc múlva azt a fogót Doboky uramhoz vágta; szerencsére csak a padszéknek a lábát találta. Mivel pihenésről szó sem lehetett, a prédikátorok a zsidó próféták előrebecsítésével újra kérdést intéztek a sátnálhoz. Csodák csodája! a sátnál ezzal minden kérdésre becsülettel megfelelt. A prédikátorok legelőször azt igyekeztek megtudni, hogy a sátnálk ki küldé nyakukra. A mikor aztán a láthatatlan lélek, a kit ők eddig csak sátnálk tartottak, megmondá, hogy ő az Isten küldöttje, a prédikátorok önmagukkal meglegegedve nem igen lehettek, mert nem egészen úgy bántak vele, a hogy az Isten küldöttével szokás. A további kérdésekre a lélek elárulá, hogy őt Bertalannak hívják s hogy küldetésének czélja az emberek javítása. Jól tudja kigyelmelek — mondá a sátnálk vélt szellem — hogy az Isten minémü nagy éhséggel és döghalállal nézé meg az embereket, de lám, senki meg nem jobbul; ez széles világban gonosz emberek vannak! Engemet azért küldött az Isten, hogy ez széles világban prédikáló székéből is hirdessem a penitencziatartást. Térjetez az Uristenhez! Szitkot, minden gonoszszágot hagyjanak el az emberek, még bestyét se mondjanak, mert közel vagy az ítélet napja és hogyha meg nem térnek, mindeneket az kinra vet és kőbálvánnyá változtatja őket. Ah! —

sóhajtá a szellem — ki nagy kinom vagyunk nekem! Prédikáljatok, bíráknak meghagyjátok, hogy szerdán és pénteken 12 forint birsággal tiltsák meg a szitkot, mert vajki nagy bűn az szítok!

A prédikátorok ezután elmondatták a szellemmel a Miatyánkot. A szellem csak ezt a párszót hagyta el: „és boesásd meg bűneinket!” Elhagyta benne — kiáltanak rá a prédikátorok — mire az elhagyott részt is elmondá. Majd azt kérdezték tőle, ismeri-e a názáretbeli Jézust s hol vagyon? Az nagyságos mennyben vagyon — felelé a szellem. — Miért kísértgeted a keresztényeket — folytaták a prédikátorok — s miért hajigálsz? Vajki hatalmas az Isten! — felelé a szellem — ott kell járnom, a hol az Isten hordoz; ide is ő hozott. Ha szent hívők vagytok, jól tudjátok, hogy Isten az ő házában kezdi el az ítéletet! . . . Az urak és ispánok kegyetlenkednek az szegénységen, az szegénységnek erejéből élnek, abból esznek, isznak, abból ruházzák magukat, abból gyűjtenek kincset magoknak. Én is gazdag ember valék s a szegényeket elűztem tőlem, azért az Isten nagy rettenetes kiuravetett. Ah, nagy kinom vagyunk nekem! És a sátán — írják a prédikátorok — ezen sokogva sirni kezdte.

Prédikátor uraimék a kérdezősködést még mindig nem unták meg; hiveiszerető emberek lévén, a teendőket is tudni akarták. Az Uristenre kényszerítünk — szólának a sátánhoz — mond meg, kell-e nekünk könyörögnünk? Bizony — felelé a bolygó lélek — könyörögjétek, szerelmes atyámfiai! Ládd-e — felelé a prédikátorok — mily gonosz az világ: Istennek ígéje senkinek sem kell! Csak prédikáljatok — szóla viszont a lélek — immár husz héttől fogva idebocsátott engemet, hogy próbáljalak titeket! Mondának neki, micsoda az te köröd? Felelé a lélek: „vajki nagy éles borotva közé vetett engem az Uristen! Nagy rettenetes lángban éjjel és nappal gyöttrődöm!”

Bár a bolygó lélek ígérő-ígére mindent elmondott s noha az áment már két szerbs kimondá, a prédikátorok őt még sem nocsátották el. Aggasztotta őket a sátánoak az a mondása, hogy a világ vége nemslkára bekövetkezik. Mivel pedig ő kigyemék az örökkévalóság teengerébe amugy hirtelenében pottyanni nem kívántak, újra a vándorló lélekhez fordultak. Azt mondogod, te sátán — szólának — hogy az ítélet napja közel vagyon, tudod-e azt, mikor leszen? Bizony én nem tudom — felelé a kérdező — mert nem tudok én mindeneket, hanem csak azt, melyet az Isten mond énnekem, hogy nektek megmondjam.

A további kérdezősködésekre a sátán még elmondá, hogy alóri születésű, apját Istvánnak hitták s csak az Isten a megmondhatója, hogy teste hol nyugszik. Ezekre a nyilatkozatokra a prédikátorok utolsó félelme is eltűnt s nagy bátorsággal mondogodák a sátánnak: „*mutasd meg magadat a testi ábrázatodban, mi nem bántunk!*” Nem engedi nekem azt a nagy Isten — felelé a lélek. — Nyugodjék el kigyelmetek, immár én elmegyek! Hova megyen? — kérdék sietve a prédikátorok. A hova Isten viszen — felelé a sátán! — „Akkoron a mint arányzók a sátánt — írják a prédikátorok — még ott vala, holott az ő hidegsége oly nagy vala, hogy az, kik az földön, az lasnakban feküdtek, ugyan béburkóztanak, de mégis áthatotta őket az hideg.”

A mikor a sátán már különben is távozóban volt, a prédikátorok keményen rászóltak, hogy elmenjen innét s az jámbor prédikátort házanépével egyetembe többé ne kergesse. Bizony Isten megsejgéljen — felelé a bolygó lélek — elme-

gyek és soha többé nem jövök, de úgy mondom, ha az Uristen nem parancsolja; mert ő hordoz engemet.

Ezek pedig löttenek — mondja a kézírás — vacsorakortól fogva éjfélkoriglan az jámbor prédikátor házában, melyhez hasonló próbatételről az Uristen minden hiveit oltalmazza.

Takáts Sándor.

Serajevo.

Egy forradásos arcu vitéz egy estvel
Tölt billikom boránál beszélgetett velem.
Én tartalékos ujoncz, ő háboruviselt
Apó, ki szivesen szól, ujoncza meg figyelt.

Borunk aczélsengésű, öblös pohárban állt,
S a biboros italnak tüze fejünkbe szállt.
A jó kedv gyöngyvirága, mi vigan ránk borult
Egyszerre vérvirágok bokrává bitorult.

Hajdan csaták tűzében ölekezett a kar,
Ma bornak mámorában testvér csak a magyar.
Csak ott siratja árván a múlt csodás korát,
S átkozza sirva ozmán és német ostorát.

Mint katonás legények, vidám kardforgatók
Mi is a szebb időkre tereltük át a szót.
Apáink hős erénye, a bajvivás, csaták,
A harczi pálna lelkünk lobogva izgaták.

S a büszke raboroszlán, az ősi kard, mi fenn
Hüvelyje börtönében már százada pihen
Ugy bántunk ránk faláról, mint tetszhalott, ki szól
Félfalmu dünyögéssel a sirihant alól . . .

Kivált ifjui lelkem haragja lett merész,
Hogy a magyar dicsőség világa ködbe vész.
Fekete éjszakánkon rut sárga köd borong,
A hősök siri halmán fajankó raj tolong.

Nem Árpád vére már az, mi bennünk csörgedez,
Oh nem a diadalmak viruló földje ez,
Történetünk kövére többé a szittyia kard
Nem ir piros betűkkel cserhalmi diadalt.

Mátyás dandára eltűnt s a nagyszerű tusák,
De nincs ki sirkövére letégye cziprusát.
Zászlóból sebünkre tépést szakíthatunk,
Egy vert sereg urának zsoldossai vagyunk.

S érdemjeles vitézem szempillái alatt
Sértett önéret lángján csillant fel a harag,
Hogy a magyar vitézség vesztét siratgatám
S ő folytatá, de feddés mordsága ült szaván.

. . . Fiam! a kishitűség vermébe bujni el
Magyar fiura szégyen, mert neki bizni kell,
Hogy bárha még a vágyak nagy álmódása tart
Otthon léri kezünkben magát a szittyiakard.

Csüggedt bizalmad zászlát, hogy újra fölemeld
Eger piros borával töltsd színig a kehelyt
S figyelj. Én elregélem a bosznai pogány
Tusáját ezredünkkel Serajevo fokán.

— Mogorva hegytetőnek sisakja fent a vár,
Reánk husz annyi ellen szuronyrohamja vár
S mig szemben álló halmok hátán táborot ütünk
Ágyukkal kezdi harcát sűrű ágyutűzünk

Vezérünk most a császár magas nevére kér,
Hogy száz halált aratván egy tiprott életér
Napszállatára ott fenn a sárga fekete
Zászlót ringassa majd az alkony lehellete.

Aztán közös „alárm“-ra harsány parancsot ad
És összevágó renddel a halvány katonák
Vonulnak zárt sorokban a vár orom felé
Tűzelve, mint a tisztí vezényszó rendelé.

De mintha száz pokolból sűrű sátánsereg
Okádna ma ránk romlást, hadoszlopunk remeg.
Szilaj magyar legénység morogva retirál,
A Caesár gögje verve s haj nincs itt a király.

. . . Éjszokról most a menybolt megdördül és kigyúl,
Tűzfény lövel reánk, tán Budának ormira?
Arcunk a düh s a szégyen vad biborában ég,
A tiszt haragja ajkát s ránk zúg, miként az ég:

„Ti áruló bittangok, hunnyász magyar ebek,
A szent császár kegyelme úgy légyen véletek,
Hogy kit a bosnya kartács szilánkja nem talált,
Hóhéraink bitóján köszönti a halált.”

És tizedelt sorokban és zaggyván, reszketeg
Testtel száguld a tábor a testhalimok felett,
A vér s iszonyat üli köztünk rémes torát,
Erőtlen gyáva árnyak lettünk mi daliák.

De im fülünkbe dallam ütődik vad, merész,
A vert futók csapatja megáll és összenéz.
Kifáradt harsonásink a völgyi romokon
A „Rákóczi“-t rivallják rémitő hangokon.

Az ágyuk menydörögnek, a harczi zajt, a dalt
A bérczek visszaverve biztatják a magyart.
A nyugvó nap egéről roppant biborpalást
Próbálja eltakarni a szörnyű rombolást.

És lón Serajevonál véres lakodalom
Ördöggé bátorulva küzdünk a falakon.
Dözsöl a kard a szivben és pusztul a pogány,
Egy bosszus szellem jár itt vitézünk nyomdokán.

A tiszt, ki lent a császár magas nevére kért
Holtak között, de kürt zeng: föl a becsületért,
Bennünk vezényszavát a szív dobogja már,
E dal zenéje mellett oly édes a halál.

Aztán az ágyuszörnyek fönn elnémultanak,
A füst eloszlott, nyugvó szakához ért a nap.
Az ormon fenlobogtak a tépett lobogók,
Igy vette be Rákóczi sziklás Serajejót.

És én hiszem, ha sirjából „fölüzent”
Egy holt vezér s toborzót hozzá Rákóczi zeng,
Az ő magyar vitézség lezárt, nagy arzenálját
Kinyitjuk és e földön még egyszer megcsudálják.

— Föl a pohárral bátyám! lelkemnek szólt a szó,
Még él Hadur s viraszt, bár oltára pislogó
Fénnyel dereng előttünk a néma láthatáron,
De mit az agg hiszen: hiszem és várva várom!

Madai Gyula.

Orosz-japán csataképek.*)

(1904.)

I.

. . . Fél órája ismét szól az ágyu.
Az ütközet az előbbi hevességgel foly tovább.
Az ágyudörgések közepette ropog a puskatűz.

Megreggeliznek egy darab csokoládéból és hét órakor már a dombok tetején, megfigyelő helyemen vagyunk. Az orosz állások háta mögött léggömb emelkedik a magasba. Rózsás, elmosódó a reggeli levegőben; vagy kétszáz méter magasságra emelkedik a dombok gerince fölé és lassan száll a pozíciók vonala mentén. Srapszelek röpdösik körül, de nem találják a léghajó méltóságosan folytatja megfigyelő munkáját, míg lesüllyed és eltűnik a szem elől.

Gyalog nekiindulok, hogy felvételeket csináljak. Az ég kezd elhomályosulni: nincs sok veszteni való időm. Kiveszek néhány film-lapot — az újság tudósító töltényeit — és utnak indulok. Műnicziószállítókkal találkozom és követem őket. A töltényeknek a harcztérre szállítása a legfontosabb dolgok közül való; kis késés, tévedés, az ut elvesztése és kész a szerencsétlenség.

A japániaknál pontosan szervezett a töltényszállítás. Meglepi a bámulatos nyugalom, esend, amivel dolgoznak. A tréncsapatok mindig lépésben haladnak. Semmi jele az izgatottságnak, a sietségnek, az az aggódásnak. A kis kétkerekű talyigák, mindegyikben négy töltényládával, hosszú sorban, lassan, nyugodtan ballagnak. Különben az útegek, amelyek sokszor az ágyutűz közepette kijelölt helyükre men-

*) A Corriere della Sera harcztéri levelezőjéről.

nek, szintén lépésben haladnak; szó sincs azokról a robogó, vágató ágyúkról, amelyek a csataképeken oly szépen festenek.

A trén-csapat egy talajmélyedésben megáll; hosszú sor ágyuszekrény fekszik itt egymás mellett. Itt van ugyszólván az ütegek közraktára. A szekrények nyitva és üresen állnak. az ágyutüz kiszivta a tartalmukat. A fű között ki-kilátszik a bombatartók fogója, valami keveset hasonlítanak a borospalack-tartóhoz. A lövegeket a tréntől dalogatva cipelik a katonák a tartókhoz. Mikor meglátnak engem, abbanhagyják a munkát és kíváncsian nézegetnek. Mintha nem is volna a vállukon az a veszedelmes és kényes teher, mosolyogva közelednek hozzám, olvasgatják a vörösbetűs felirást a karszalagomon. Rövid vita után, ami kétségtelenül a felállított fotografáló-masínám fölött fejlődött ki, odaállanak a gép elé, mikor aztán lekaptam őket, szalutálnak és mennek a dolguk után. A lerakott lövekért újabb sor katonák érkezik és széthordják a különböző ütegekhez. Az egyik csapatot követem.

Az az üteg, amelyhez jutottam, az ellenség középpontját támadja, amely bal felé a Liaoján felé vivő uttól egy nyomorult kínai falura, Taotapura támaszkodik. Egy ház ég a faluban. Az ágyutüz tompa döngésére a levegőben szétrobbanó bombák csattanása felelget. Sokszor úgy tetszik, mintha egy-egy felhő robbanna szét és okádná a tüzet. A levegő tele van egymást keresztező, sajátságos ordítással, bödülésekkel, amelyek egymást üzik, kergetik; hosszú sirások, jajveszék, fütty, hörgés; sulvos, fantasztikus rettenetes hangok, amelyek együtt furesa és ijesztő bögéssé olvadnak. A szomszéd ágyúk döngései az uralkodók ebben a hangzavarban, ezek kizökkentik valósággal a levegőt, mint egy meleg szélroham csapják az ember arcába részegítő fuvallatukat.

Minden beleolvad a sápadt, vonalakat elmosó füstbe. A tüzerek gyors és pontos mozdulatai így csak fátvilon keresztül látszanak, mintha a látás is úgy meg volna zavarva, el volna nyomva, mint a hallás. Minden ágyú mellett két felől kis sáncz emelkedik, amelyek fokát homokzsákok erősítik. Ezek mögé vonulnak a tüzerek minden egyes lövés után. ha nincs dolguk. A kilőtt töltények óriási hüvelyei, száz-számra hevernek a földön; az utolsók most hullanak ki, még füstölve az ágyúból. Két láda áll kis távolságra innen hozzák a katonák a lövegeket a sánczok alá.

A srápnél óraműve egy pillanat alatt be van állítva. Néhány másodperc alatt az ágyú is célban áll, meg van töltve, a gyújtó csattan, egy föllángolás, hőmpölygő dördülés a levegőben és a lövés elsült. Az ágyú hátraszalad: tiz szorgos kéz ragadja meg és visszatolja a helyére, mint valami makranczos lovat. És mindez csendben, parancsszó, kiáltás nélkül történik derült nyugodtsággal, mintha akármilyen más mindennapi munkát végeznének. Látszik a szorgos sietség, de izgatottságnak nyoma sincs; a gyors mozgás nem árul el aggodó félelmet. Dühös, kétségbeesett az ütközet, de az arcok nyugodtak.

A ládák mögött, egy virágos mező szélében hevernek szerte a holttestek; szóval vezényli a tüzet egy tiszt. Ez az egyetlen emberi hang, ezt is mintha inkább az ágyúhoz, mint a katonához intéznék; egyedül az ágyúk felelnek is rá. Kis dombocsán — valószínűleg régi kínai sirhalom — egy csoport tiszt vizsgálja, nagy tengeri messzelátón keresztül ez ellenséges állásokat. A domb lejtőjén, sáncz mögött, katonák, sebesült-hordozók sűrűnek. A földön egy csomó véres kötöszér. Csak

kevés védett ösvényen sebesülteket hoznak szakadatlanul. A többi ütegtől érkezőnek és elvonulnak előttem.

A mi ütegünk első ágyujánál egy katonák a térdére hull, kezével a földre támaszkodik. A többiek folytatják a megkezdett manővert. A kis oldalsánczok alól sietnek a segítségére: a hátán sebesült meg. Mikor elviszik előttem a szerencsétlent, hihetetlen dolgot látok. A sebesült hangosan kaczag. Az én nyugati lelkemre ez a nevetés úgy hat, mint az örült öntudatlan, görcsös kaczagása.

Követem a hordágyat. Szakadók esőben érünk a legközelebbi kórházhoz, a kínai falucska legelső kunyhóihoz. Oly közel a csataterhez, hogy a bódék bele-rengenek az idezúgó ágyudöngésbe. Az udvarok teli sebesült lovakkal. Az egyik már meg is halt. A szája nyitva, oldalt lóg ki a szederjes nyelv és szemei merev szürkeséggel néznek a levegőbe.

A hordágyak szakadatlanul érkeznek. Hármával, négyesével is. Az udvarnak a házfél eső részében lázas sürgés-forgása a fehér ruhás véres, meghajlott alakoknak egy-egy sebesült körül. Kötélékek járnak kézről-kézre, kárminszerű patak csörgedez a földön, vértől sulyos vászondarabok hullanak. Néha-néha, amint a fehér alakok egy pillanatra szétválnak, szétvágott, összemarcangolt, a piros életnedvnek megnyílt meztelenségeket, hamuszürke alakokat látok. A markok görcsösen tapadnak a hordágyak rudjaihoz, de egy kiáltás, egy felsírás, egy szó nem sok — annyi sem hallható. A fájdalom kiérzik a hosszú sóhajtasokból, a mellkasok lázas emelkedéséből, eséséből; összeszorított fogakkal, szélesre meredt szemekkel viselik a sebesülteket a gyors és kegyetlen gyógyítást, amely felnyitja, kinossa, összevarrja a sebeket. Megmaradnak hősöknek a fájdalom ellen való küzdelemben is.

Öreg, érdemrendes doktor vezeti a kórházat. Korrekt franczissággal üdvözlés és rögtön széket hozat nekem. Elmondja, hogy ma reggel már 92 sebesültet hoztak csupán az 3 állomására. Valamennyi a srápnél áldozata. Az ütközet roppant véres. A legnehezebb veszteségek a gyalogságot érték. Hat gyalogrohamot vert, már vissza az ellenség; kétezer halott. És mindezt a megszokott nyugodtsággal beszéli az öreg doktor, mintha egész más hadsereg-ről, egész más csatáról volna szó, amelyek már hosszú évekkel ezelőtt voltak.

Három napja, még békés kínai parancsalád lakott ebben a házban. Még ott hevernek a bálványok a butorokon, vagy összetörve a földön, a medenczék gázcsomók között. A falakon házi istenségek bizarr képei, szent felirások, amelyek vörös papíron szerencsét hoznak a házra. Szép fehér macska alszik a padkán, a földön pedig nyitott orvosságos szekrények, karbol- és jodoform-szag között egy csomó apró ezecza játszadozik.

Az a sebesült tüzer, akinek hordágyát idáig követtem, az ápoló-katonát keze közé kerül. Hasán fekvő a hordágyon még mindig mosolyog, akkor a véres ruhát lehuzzák róla. Megkérdezem az orvost, miért nevet. Egy pár szót váltanak, aztán a doktor francziásul feleli:

— Az ülökjén sebesült meg gyengen, azon mulat.

Ott hagyom a kórházat és nagy kerülővel, hogy a tűzvonalba ne kerüljek, indulok vissza a csataterre. Az ösvény egy-egy domb mellett vonul el, azon kínai sánczok, sárga zászlóval rajta. A muniezió szállító csapatok jele ez. Ötven töltény kocsik áll itt egy sorban, a legénység pihenőt tart és étkezik. Az eső megszűnt, én is beülök és egy darab csokoládét veszek elő. Hamar takarót hoznak, nehogy a nedves földön meghűsem magam. Ki-

váncsian állnak körül. Egyikük egy darab kétszersültet vesz elő a zsákjából és japáni szertartásossággal megkínál vele. En ezigarettákat osztogatok és azzal szent a barátság. Nagyokat nevetnek, mikor nem értem meg a szavukat, ami tiz között kilencszer történik, vagy pedig valami nyelvbéli baklövést csinálók, ami minden szavamnál megesik. A csupaszarézu kis emberkék olyanok a vigágukban, mint egy csapat kiránduló gimnázista.

Egyszerre azonban elhallgatnak, füleit hegyezik, felugrának. Az ágyuszó megenyhült és messziről a puskaropogás közepette, mint egy szélroham üvöltése, hosszas ordítás hallatszik. Felismerem és talpraugrom: nagy tömeg kiáltása, ez a sokaság hangja.

— Do si masita? Mi történt? — kérdezem.

— A banzaj!

A gyalogroham. Felrohanunk a dombra és a lovak hátáról a sánczok tetejére mászunk. Kétezer méternyire tőlünk az orosz állások és innen is látom, hogy kettős sánczvonalt védelmezi őket. A külső a dombok innenső lejtőjén, a belső dombsor gerinczén. Mind a kettő elhagyatottnak látszik. A messzelátón keresztül azonban egyszerre csak látom, hogy a külső sánczvonalt szürke pontokkal megeléknül. Mi ez? Ellenroham? Nem. Az oroszok nem várják be a bajonett-támadást, hanem a második, magasab sánczvonalt mögé szaladnak.

Szakadatlanul szól a csatakiáltás. Nemcsak a rohamban résztvevő katonák kiáltanak. Az egész embertömeg, a fű között meghuzódó tartalékozók az ágyúk legénysége, mind, mind. Széles, ellenálhatatlan, földet reszkettető bögés ez Mintha minden ember a hangjában odaküldené az akaraterejét a sánczokra. A rohanó embereket buzdítja, kíséri az egész hadsereg lelke. Valami hatalmas reszketés valami misztikus, kimondhatatlan van a levegőben. Ugy látom, hogy az első sánczvonalt elfoglalják a japánok; de a másodikhoz már nem érnek el. Felfedezhetetlen orosz ágyúk srápnelt szórnak a támadók közé. A japáni mitrailleur-ok gölyafelhőket okádnak. Mindhijába. A hetedik meghiusult roham... És ekkor a nap keresztültör a felhőkön, hogy lenyugvása előtt még bevilágítsa a harcsteret.

Este hat óra van. Vissza indulok a szállásomra. És utközben elgondolom, hogy én a nagy csatának csak egy morzsáját látom, hogy hatvan kilométernyi vonalon csaknem négyszázezer ember ugyanezt a rettenetes színjátékot játszsza...

Másnap, szeptember 1-én hajnalban, amint lakásomból kilépek, vezérkari ezredessel találkozom, aki kíséretével a Sohó felé nyargal. Ujságokat kérdezek tőle:

— Az éjszaka — feleli — valamennyi ellenséges pozíciót elfoglaltuk. Negyvenhatórás harc után. Az ellenség rendetlenül vonult vissza.

— A város felé?

— Részben Liaoján felé, részben a hegyek felé — és lovagló ostorával keletre suhint.

— Kuroki ellen?

— Igen, Kuroki ellen.

— A helyzet sulyos, ugy-e bár?

— Most majd ott folytatjuk az ütközetet. A mi csapataink már sorakoznak az előrenyomulásra.

II.

Ezerszámra láttam a halottakat; a vérengző látvány rettenetes, folytonos, le-sújtóan ijesztő. A gondolkozásnak nincs meg az a hidegsége többé, hogy számoljon, hogy megállapítsa a csata veszteségeit, mint egy lejátszott játék eredményét. Később azután a táviratokban, az újságokbeszámolóiban, a világ szemében ez a

sok hus és vér nem egyéb „a veszteségek”-nél; a háboru játékának elpazarolt betétjei. És mikor ezt a szót olvassák, senki sem gondol arra, mit jelent, a valódi, a pontos jelentése elszáll, az agy utól nem érheti, mint elszáll minden olyannak a jelentősége, amit nem láttunk, amit soha nem éreztünk a saját szemünkkel, idegeinkkel. Annak, akinek ez a keserves szó a szemébe tünik, óriási temetőre kell gondolnia, temetőre, amely kiokádta a halottait a föld felszínére; halottak mezejére, egymás hegyibe hullott holttestek zavaros tömegére . . .

Ilyennek láttam én az orosz pozíciókat, a csata után, azon a derült, esendes nyugodalmas reggelen, amely valósággal megelégedést lehelt. Messziről, a dombok alján, egy csomó széthányt tárgyat láttam és kérdeztem magamban, hogy mi lehet az? Mikor aztán odaértem, láttam a szétdobált tárgyakat. A holttest, a maga emberhez való hasonlatosságában, emberi külsejében még sem egyéb az összesugorodott, lomha tárgynál. Az ember gondtalanul közeledik hozzá, anélkül, hogy megértené, amíg aztán a szürke-sápadt, görcsösen összeszorult kezek látása, a rettenetes aludtvér maszk az arczon meg nem állítja. A szív megdobbán és hirtelen rettegés szorítja össze.

A dombok lábánál, amelyek oldala televájva sánczárkokkal, elszakgatott drótkerítések ragyognak itt-ott a napfényben, hasonlóan ahhoz a mezei pókhálóhoz, amelyet a hajnali harmat csillogóvá tesz. Óriási pókhálók ezek is és a holttestek benűik a fogoly legyek. A kettős drótkerítés között mély, kerek kutak nyílnak, oly közel egymáshoz, hogy széleik csaknem egymást érik. A töleseres kutak mélyén i-mét halottak, összegémberevedve, mintha valami hatalmas kéz nyomta volna oda bele őket.

Nem nehéz megtalálni a nyílásokat, amelyeken keresztül a rohanók áthatoltak, holttest-rakások jelzik azokat. A dombok meredek lejtője teli van velük. Az élőknek a halottak felett kellett elmenni, hogy a sánczfalakhöz jusson. Fenn, a csucson, a holttestek már ritkábbak, azt lehetne mondani, hogy a halottak légiójának itt az elővédje

Katonák járnak ide-oda az elesettek tömegében, esendesen hajolnak az arcok fölé és keresik a barátjukat, a pajtásukat, kivel egy csajkából ettek, hogy megadják neki egy buddha-imádsággal az utolsó tisztességet. Kikérdezik, megvizsgálják ezeket az embereket, akikre ráfagyott a küzdelem merev, ijesztő mozdulata. Merev és groteszk mozdulatok, mint az összetörött szobroké, a csak iménti és mégis oly távoli roham mozdulatai, úgy hogy a kiforgatott testrészek mozdulatlan nyüzgése a csata vizióját idézi fel. Minden egyes test, mint valami hirtelen magállott óra, pontosan jelzi halálának percét. Itt egy tiszt magasra emelt karja mintha vezé nyelne; a kard kiesett a kezéből, de a marok szorítása még a halottaknak is kiáltja: Előre! És a földszinü, véres arezonon nyitva a szemek: üveges pillantások, amelyek a lelket megfagyasztják az emberben. A kitátott szájából még szól a meg nem hallható csatakiáltás, vagy inkább a kiáltás fantazmagóriája. De sokan nem haltak meg rögtön, henteregték az agóniában, fölásták a földet körmeikkel, maguk körül a legkétségbeesettebb küzdés nyomait hagyva.

Csak később veszem észre, hogy valamennyi halott nincs már itt. A síkságon végig mindegyik faluból kékes füstöt látam emelkedni, amely a lassankint ráfeküdt az egész látóhatárra, mindent ködbe burkolón. Azt hittem, hogy az ismét meg-

gyújtott tüzhelyek füstje ez, a visszatérő béke jele és időnkint, hogy megnyugtassam magam a rettenetes látvány közben, kedvteléssel néztem a kék füstöt. Egyszer csak egy ilyen füstgomolyag végigfolyt a nyugodt levegőn és az arczomat érte. Akkor megértettem, hogy holttestek égnék ott . . .

Annyi a máglya köröskörül és még sem elég. A mezőt végig fel — meg felásták és amerre csak néz az ember, halottakat visznek. Számítalan katona szorgoskodik ennél a szomorú munkánál. És a magas fűben, hány sebesült veszett el, halálra ítélve, elhagyatva, akik képtelenek arra, hogy jalkiáltásukkal észrevételessé magukat! . . . Beteges kíváncsiság veszt erőt rajtam: látni akarok, közről látni! Egy faluba megyek, ahol halottakat takarítanak el. Hosszu árkot, színültig teli halottakkal éppen most földelnek el, egy egy kar, egy sáros arc, tátott szája homokkal teli, még kimered a talajból. Más testeket hosszú sorba fektettek és most várják, hogy mindörökre eltűnjenek a földről. Facsoport közepén máglya ég és lángok, amelyek megmozdulnak. Nem a szem csalódása ez, világosan látom, hogyan emelkedik föl lassan-lassan egy emberi kar, füsttől körülveve. És menekülök.

A kíváncsiság odaüz ahhoz a faluhoz, ahonnan a csatát végignéztem. A holttestek itt egy domb ala vannak temetve, amely valószínűleg kínai, régi sírhalom. A tegnap halottai fölött a mai halottak: talán az egész világ definíciója lehetne ez. A katonák a tumultus fölé nagy rudat erősítettek, rajta az elesettek nevével. Azután egy orosz srápnelt keresnek elő a szétszórt bombatöredékek közül és mint valami virágvázába, mezei virágokból készült csokrot tűznek beléje. Ugy teszik a sirra. Egyikük tábort palaczkjából vizet önt a friss sirra. Lassan, csöppenként, hogy a szomjas lelkeknek legyen mivel csillapítani a szomjuságukat. Mert a japáni hit szerint, az elhaltak lelkei épp úgy érzik a mindennapos szükségleteket, mint az élők. Egy katonacsajkát vízzel teli ott is hagynak a sajtóságos virágváza mellett. Mindezeket a kötelességüket elvégezvén, összegyülekeznek és esendes imát mondanak, aztán összeszedik ásóikat és eltávoznak. Valamennyi siron megismétlődik ugyanaz a színjáték, a visszamaradt pajtások utolsó bucsuja.

Az évezredes japáni hagyományok szerint a lelkek nem maradnak itt a földön, a lelkek visszatérnek családjukhoz és ismét elfoglalják azt a helyet, amelyet távollétükben üresen tartottak a számukra. Attól a napól fogva, amikor a katona elhagyja a házat, az anyja vagy a felesége — mindig türelmes, gondos női kezek — elkészíti számára a mindennapi ételét, kis csészében félretesz a számára a gondosan megfőzött ételéből és odaállítja elhagyott kis szobája egyik sarkába. Attól fogva ott van a távollévő oltára. Azokat az ételleket készíti, amiket legjobban szeretett, éppen olyan gondosan, óvatosan, mint mikor még odahaza volt. Ha meghal, a lelke hazatér és issza a sok finom dolog illatát. És nap-nap után etetik így a halottat. Mikor már elmúlt a fájdalom első kinja, a családi körben beszélnek róla estenkint, a lámpa körül, beszélnek olyan dolgokról, amelyek életében érdekelték. Megemlékeznek a gondolatairól, ismétlik a szavait, mert a lélek ott lebeg körülöttük, hallgatja a beszélgetést, melegszik a tüzhelynél és soha többé el nem távozik.

Luigi Barzini.

A gránit.

A gránitkoczkák fölszedve hevernek, Rakásukon munkás nép falatoz, Mellettük üstben aszfaltot kevernek, S egy kőmunkás — beköhintve a ködbe, S kenyérekjét kendőbe visszakötve, — Szól szomorúan a társaihoz:

Lefogyott a munka s itt se lesz már többé. Le is út, fel is út a dolgunk mián. Azt a sok újítást verné meg az Isten! Nem is él itt más meg, csak a talián!

Mogorván bólint szavára a többi, S bontó vasát a kövezetbe vágván, Szikrázó hátán táncot jár a csákány, A kőburok omlik-bomlik alattok. S a sértett gránit panasz-szava pattog.

Mondhatom, hogy hűségüknek Gyönyörű egy bére lett, Czifra földön, nagy urak közt Ez tehát a becsület! Télben-nyárban, hóban-fagyban Álltuk eddig a sarat, Eldacoltunk száz baj ellen, Mint igazi szikla-jellem S hajthatatlan akarat S jön a csákány, koczka fordul, Te vén szolga ki a sorbul! Túlhaladott a divat: A gazdád hát kidobat! És ki túr ki őshelyünkről, Ki az a különb legény? Ez kell nektek tán a gátra, Ez a szúrto jövevény? Szégyen szemre, nyíltan üstben Itt puhítják derekát, Amit ezzel pánczéloznak, Ugy is áll majd az a gát! De hiába, gőzerővel Finomodik a világ, Durva kőnek, öreg fának, Régi hajó árboczának Csákányával nekivág, Sutba hát ti sziklaszülte, Tüzfoganta gránitok, Félre innen, mert legyőzött E kifőzött, kikendőzött Tolakodó földszurok.

Igy koczant rá az aszfaltra a gránit. Mire viszont ez — sisteregve, forrva Sima nyelvél szapora modorba' — Így önti ki a maga replikáit.

Sose hányd magad annyira, együgyű kő. Mai nap nem a jellem, a kellem a fő! Csak a kellemes az, mire bárki ma les S aki sima, derült, — az a kellemetes. A te szögletes, érdes, iromba fejed, Ha talán az előtt divatos lehetett: Te találd ki magad, ma ugyan mire jó? A paraszt kocsiuttra vidékre való. Modorod finomítani nem sikerül, Uri nép ha talál, ugy-e messze kerül? Ma barátom a jó modor és a ruha Kecsesen simuló s szövetére puha. A világ ura az, ki megérti a kort, Hja, ma vaskeztűt már senkise hord, S ha te az vagy, egy őskori vén kam aszó, Kicséréllek im én a sima glacé. Csak eredd egyenest a zúzóba tehát,

Ott törjenek össze és gyurjanak át,
Idomítson ügyesre talán az idő, —
Te darócós alak, te nehézfejű kő.

Mig szóharczezal így telik az idő,
Folyik a munka, bomlik, hull a kő,
Nehéz lovakkal jön sok fogat,
Felhajigálják a gránitokat,
És az a munkás ott a kövek ormán
Utánuk szól megint mogorván :

No Isten hirivel! ma ti ballagjatok,
Holnap ránk jön a sor s megünnel utánatok.
Mert minket is így hány, hajigál az élet,
Minket is mindig csak hátrább-hátrább
dobnak,
Miglen összetörve, mindenünnen kikopva,
Az országutjára leszünk mi is dobva,
Ezek törmeléknek, mi meg koldusoknak.

Eközben jönnek nagy vaskanalakkal
A füstös, szurtos aszfalt-emberek,
A büszke asztal uri feketéje
Egy-kettőre a földön hentereg.
Kenik-fenik ott gyors egymásután
S ő szolgálilag ellapul puhán. —
Odébb a csákány, új munkába lát,
Biztatják egymást, hogy „vágd nem
apád!”
És vágják is; hulló csapásaikra
Gránitszemekből kiszökken a szikra,
Ütést ütés ér egyre hevesebben
És visszavág egy vén gránitdarab
Daczos, csattogó ütemekben.

Ronthatsz, bonthatsz, mindent mondhatsz,
Nyelveddel rám gunyt is onthatsz,
El tudom viselni mind, —
Puha pép te, kőnek talmi,
Itt maradhatsz földet nyalni
Megleszek én odakint.
Gránitkőnek hinak engem,
Nyers és érdes minden bennem,
S szürke, mint a beesület, —
A modorom bárdolatlan,
De derekam hajthatatlan
S mindig állja a helyet.
Fej ha vélem összekoccezan,
Hordja biz az utcáhozosszan
A piros jegyet magán.
S naplopó kis úrbetyárok,
Lányvadászó laktópánok,
Szidják minden porcikám.
De ha érzem, hogy a rosszra
Egy-egy kis láb ingadozva
Tipeg-topog hátamon, —
Hogy szegényke el ne csússzon,
Lábát én a síkos úton
Érdes kézzel megfogom.
Mert erősnek, egyszerűnek,
Magamhoz és máshoz hűnek
Szűltek engem a hegyek,
S ninesen olyan riadalom,
Nincs hatalom, nincs jutalom,
Hogy miattuk más legyek.
Te, ki most nyomomba mászol,
Kit az ember csak elmázol,
Nem mocczanhatsz, rab maradsz :
De belőlem fékezetlen
Kilobban az ősi jellem
És kicseng a büszke dacz, —
És ha engem vágnak, tépnek,
Csákányokkal szembenézek,
Csengő hangon rákiáltok,

Szikrát hányok, ellenállok,
A követem is tűzzé válik,
Harcot állok mindhalálig,
S törjenek bár darabokba,
Zúzzanak bár izre, porba
Az új divatok :
Én a tűzben, én a vízben
Poromban is minden ízben
Gránit maradok !

Szávay Gyula.

A holicsi ut.

Fenn a Kárpátok között, hol már
csupán sasok járnak és zöld moha tapad
a sziklák oldalához, az ünnepi templomi
csendet évszámra nem zavarja meg semmi
emberi vagy állati hang. A sasok némán
emelkednek fel a mélyből, a vadásznak,
ha erre a tájra vetődik, eszeágában sínos
énekelni. A komor némaságba legfeljebb
a szél szokott bele orgonálni s az ég meny-
dörög hozzá.

Itt, ebbe a rettenetes magányba ve-
zet egy ut.

Egy ut, mely Magyarországból Lengyelországra viszen a Kárpátokon át. Bizony, ilyen ut is kevés van a világon.

De hát ez az ut nem is olyan, mint a többi ut. Nincs kővel kirakva! Minek volna, mikor ugys kő itt minden. Nem is szabályos az ez! Csak onnan tudni, hogy hol van az ut, a szikladarabok félre vannak hengergetve. Ott van a híres holicsi ut.

A holicsi utnak az a nevezetessége, hogy pénzen tán még máig sem építették volna meg. A lelkesedés építette ezt az utat. II. Rákóczi Ferenc, a nagy fejedelem erre jött vissza Lengyelországból szegény leigázott hazájába. Kárpát havas ormait látták az ő deli seregét, a mely lóháton utazott a meredek főlött. Helyén volt a szive lónak, lovasnak egyformán.

De a sereg előtt szaladt száz fejszés ember, aki az utat csinálta. A sziklákat félrehengerítette, a zugó patakokra hidat vert és ledöntötte az utban álló nagy fákat.

Igy jött Rákóczi a Kárpátokon. Zászlói a szabadság közeledését hirdették és lenn a völgyben, hol összegyülekezett hívei várták a visszatérő fejedelmet, felharsant a szabadság szent dala. A szabadság így vonult át az örök hóval fedett Kárpát hegységén. Még a vén meredek hegyek is bizonyosan szívesen eresztették haza Rákóczit.

Sok, sok esztendő mult el Rákóczi óta, a holicsi utat nem járta senki : ugyan kinek lett volna kedve a meredek, sasok járta utat választani, mely egyenesen emelkedett felfelé a hegyek között, mintha egyenesen az égbe vinne! Akinek dolga is volt arrafelé, a kényelmesebb utat választotta a völgyben.

De nem lehetett ám mindenkinek a völgyben járni!

Havas, hideg decemberi nap van. A sasok is elbujtak sziklafészkükben; a tél szürke felhői pedig rákönyököltek a hegyormokra megpihenni. A holicsi utat befújta a hó, még zerge sem járt arra napok óta.

Egyszerre csak recsegő trombitaszó harsant fel a hegyek között. A fehér homlokú vén hegyóriások csodálkozva néznek össze. Ugyan ki jár itt, hol még a madár sem jár?

Odalenn a hegyoldalban a szédítő mélységben egy század huszár kapaszkodik fölfelé. Annak a huszárszázadnak a trombitása kürtölt unalmában.

Mert bizony unalmas a huszár utja. Már negyed napja mennek az ember nem lakta hegyvidéken és még mindig előttük vannak a hegyek : fölfelé mentek nem lefelé, Magyarország felé. Hej, pedig hogy

szeretnének már itthon lenni. Szükség van otthon az ő kardjukra, mert kiűtött a szabadságharc. A magyar huszárokat külföldön érte a hír. Nem sokáig gondolkodtak : hi a haza! — mondták és elindultak hazafelé. Ahol nem engedték őket, ott szöktek, vagy a kardjukkal vágta utat hazafelé. Rákóczi holicsi útját a huszároknak építették. Itt nem üldözi őket senki, meg aztán biztosan haza érnek. Hisz sok, sok esztendővel ezelőtt már erre jártak a szabadság katonái.

A huszárokat egy vén strázsamester, bizonyosan Komoróczy Gyuri vezette. Ő most a kapitányuk, hadnagyuk, parancsolójuk. A fülére van az öreg bajusza csavarva, de most fagyos az is, mint egy bokor. A lovak szőre csillog a fagytól. Hideg van.

— Majd meleg lesz otthon — vigasztalta Komoróczy a huszárokat.

— Otthon — sóhajtának a legények. — Talán már sohse leszünk otthon. Délután aztán fölértek a hegység nyeregére. Tiszta napfényes téli nap volt. Az égen nem volt felhő. A huszárok leszálltak lovaikról. A távolban ellapultak a hegyek.

— Arra van Magyarország, itthon vagyunk! — szólt a vén strázsamester. Aztán hátrafordult:

— Imára! — kiáltotta rekedt, befagyott hangon.

Egy század huszár állt mereven tisztelegve a hegytetőn az édes haza felé... Aztán lovaikra pattantak. A paripák vigan lépegettek lefelé a mély uton. Egy huszár rágyujtott a nótára.

— Kossuth Lajos azt üzenté...
A század dalolva vonult hazafelé, Magyarország felé.

Krudy Gyula.

Nehéz idők.

Behordva már az asztag. Ősz is elmúlt,
S a föld s az arató mégsem pihen,
A puszták szíve háborog a mélyben
S az emberek borongók idefenn.

Piros az alkonyég. A tanyák népe
A pesti lap köré csoportba gyűl.
— Vihar lesz bácia. — Kiujul a régi.
— Vihar lesz hej ott-ott, nyugat felül!

Hej gazda, zárd be a kaput! Kérdezd csak
A vén apót: mikor volt ily idő! ?
Nagyon sok volt idén a hullócsillag...
Ki tudja még, ki sejtí még, mi jó!

Jó lesz a háznak: behordni a búzát;
Ki tudja, később tán behordja más,
S a kaszákat sem kell még sutba vetni,
Mert hátha lesz még egy nagy: aratás!

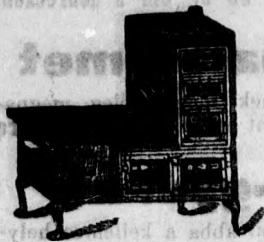
Bús sejtelmeket álmodik a pusztá
S táplálja azzal éhes fiait,
A három század kétsége föléled, —
És föléled az ezredévi hit!

Megujáltak a régi sebek újra
A szabadságharcok bús nemzetén,
S föl-följár az ősök ízenő lelke
A kétszázéves temetők terén.

Ez a sorsunk. Meghozta minden század
S döntetlen hagyta az időkön át.
Az örök forrás vérrel buzog újra...
— Tyukodi pajtás! töltsd meg a kupát!

Bodor Aladár.

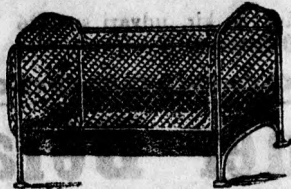
Gyakorlati karácsonyi
ajándékok!!

VADÁSZATI felszerelések és fegyverek, korcsolyák, sománcsorott, fényezett és nickel edények, vasbutorok, madárkalitkák, fürdőkádák, gyermek mosdófelszerelések és gyermek-kocsik, gyermek-fésűedények és konyhák, gyermek-vasalók stb.

Tóth Gyula

vaskereskedő, Piacz-utca 20. és 27. szám.

LEGOLCSÓBB BESZERZÉSI FORRÁS ÉS LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK. • •

Az Alföldi takarékpénztár
DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket

4% kamatozás mellett.

Kölcsönöket nyújt

váltókra, kötelevényekre, értékpapírokra valamint helybelli és vidéki pénzüintézetek részvényeire.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalnokoknak.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra és házakra
a legelőnyösebb feltételek mellett.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál

az intézet ügyvezetője.

DIVATOS IZLESES ÉS JUTÁNYOS
női és leány felöltők és kalapok

legnagyobb választékban

Rózsá

női divat-
áruházában

DEBRECZEN,

Kistemplom-bazár.

Külön női kalap-szalonn. Saját szücs-műhely.
Gouvre és plissirozás gyorsan és pontosan készül.

Az üzlet teljes felosztása miatt
hatóságilag engedélyezett

végkiárulás
Szifft Aladár

Piacz-utca 24.

legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándékoknak ajánlja a még raktáron lévő árukat, melyek minden elfogadható áron végkiárúsítottak.

A kiárulás már csak rövid ideig tart.

Az üzlethelyiség kiadó

Világhírű a kecskeméti kajszinbarack és az abból főzött valódi tiszta

gyümölcs pálinka

az Első alföldi cognacgyár részv. társ. Kecskeméten. SZESZFINOMÍTÓGYÁRA által üzemben tartott szeszfőzdében jelenleg éjjel nappal főzetik a híres kecskeméti barack-pálinka. Árjegyzékkel és mintázott ajánlattal készséggel szolgál a Gyárvezetőség Kecskeméten. Levél és sürgönyezim: „Szeszgyár“ Kecskemét.

Mindenütt kapható. Vezérképviselő Debreczen részére:

TRIGARSZKY EMIL ur.

A Csapó-utca 52. sz. ház

(áll egy 5 szobás uri lakásból s egy 5 szobás kényelmes lakásból, gáz- és vízvezeték, fürdőszobából, hőseges és czélszerű mellékhelyiségek, továbbá egy boltból, korlátlan italmérségi joggal, évi nyers jövedelmezősége 2700 korona, vendéglő- vagy kávéházi üzletnek is igen alkalmas, szabad kézből eladó.

Értekezhetni ugyanott legcélszerűbben délután 2—4 óra közt.

Pásztor Gyula és Társa vasáruháza

Csapó-utca Bank-ház.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, hogy

vaskereskedésünket rendkívül olcsón

a mai kor igényeinek megfelelően kibővítettük s azt a legújabb friss árukkal felszerelve

bocsátjuk a vásárló közönség rendelkezésére. — Ezen újabb áldozatkészségünkkel ismét tanujelét adjuk fáradhatlan buzgal munkának, amidőn nagyra becsült vevőink kívánalmait minden képzelhető módon — akár áldozatok árán is — kielégítjük.

Figyelmet érdemelnek: Edény készleteink, vadászati felszereléseink, konyhák és részletek, vas, rézárunk látványosságzsamba menő
dus mennyiségben ritka olcsó árak mellett szerezhető be.

Brann-féle kályha ezüstfény egyedüli elárúsítása. Korcsolya kiárúsítás.

Telefon 271. sz.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Pásztor Gyula és Társa.

Köhögésben

szenvedő használja a rég bevált, köhögés
csillapító és jóízű

KAISER mell-caramelláit.

2740. közj. hit. bizonyítvány igazolják
a biztos hatást **köhögés, rekedtség, kathar-**
rus és elnyálkásodásnál. Valódi csakis „Há-
rom fenyő” védjeggyel. Csomag 20 és 40
fillér. Raktár Tóth Béla és dr. Rothschnek
W. Emil urak gyógyszerárában.

**Ha valaki
olcsón óhajt**

Inga-, ébresztő-,
arany-, ezüst-, nickel- és
aczelórát továbbá arany
és ezüst ékszereket be-
szerezni

keresse fel Városház épület. Rózsa u.

Takács István

óraműves üzletét.
Javítások gyorsan és pontosan esz-
közöltetnek.

Legszébb és legjobb ajándéktárgyak!

Minden vevőimnek

teljesen ingyen

juttatok minden **10 korona** vásárlásnál
bármely kis fénykép után

saját életnagyságu fényképét

csak a passepartouért, az arra való feszítésért
s a kép retouchirozásáért fizetendő 3 korona.

Papírüzletemben dus raktárt tartok izléses és
finom minőségű **levélpapirokból** csomagok-
és dobozokban; egyszerű és díszes **emlék**
könyvekből, levelező album és fénykép albu
mokból, képes könyvekből, karácsonyi és
ujvi képes lapokból, író- és rajzeszközökből,
szivarka hüvelyekből, **üzleti könyvekből, író**
dai felszerelésekből melyek a **legolcsóbb**
árban kaphatók

Horovitz Zsigmond

könyvnyomdája és papirkereskedésében
DEBRECZEN, Piacz utca 12. (Stenczinger-ház.)

Nincs többé szobafüst!!!

Minden kéményt megjavít a

John-féle szab. kéménytoldó

füst és szelelést szabályozó készülék.

220.000 drb. használatban. — Meggátolja a füstaklatásokat, eltávo-
litja az árnyékszék büzt, növeli a kémény huzatát.

Leszállított olcsó áron kapható

Lukács Vilmosnál Debreczen, Hatvan-u. 5.

cement-, burkolati-, Eternit Aszbest-pala és mindennemű tetőfedési vállalat.

Tulhalmozott raktár miatt

férfi-, fiu- és gyermek ruhák**meglepő olcsó árakban**

kaphatók

Grünfeld Adolfnál

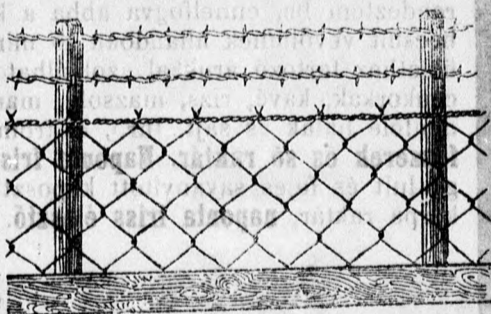
Kistemplom-bazár.

NEUBAUER JÁNOS

vassodrony-szövet, szita-áru, szabadalmazott kocsi-ülés, ruganyos ágy-
betét és sodrony-kerítések gyára.

DEBRECZEN, Kétmalom-utca 4-ik szm.

Üzlethelyiség: Piacz-utca 12. az „Arany Bika” szállodával szemben.

Gyártmányaimra számtalan sok kitün-
tetést és előismerést nyertem.

Készítek mindennemű sodronykerítést
a legegyszerűbtől a legdiszesebbig. Fácza-
nosok, erdők, szőlők, gyümölcsösök, udva-
rok, parkok s baro nfi udvarok kerítését,
szórórosta szöveteket, föld- és kavics át-
hányórostákat, sodrony lábtörlőt, ökörszaj-
kosarakat, szóval mindennemű drótmunká-
kat. Kitünő ruganyos ágybetéteket s szaba-
dalmazott ruganyos aczelsodrony kocsiülést

Ezen mióta szerint készült kerítés igen olcsó s minden eddigi kerítést
felülmul tartósság és czélszerűség tekintetében.

Kivánatra képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Szives pártfogást kérve

NEUBAUER JÁNOS.

Bächer Rudolf Melichár Ferencz

kizárólagos szabad. ekegyár

kizárólagos szabad. vetőgépgyár

ajánlja kitünő ekéit elpusztíthatatlan aczélfejekkel, világ-
hirű Melichár-féle Unicum-Drill sorvetőgépeit, szecska-
vágóit, répavágóit, járgányait, tengerimorzsolóit stb. vvv

Debreczeni képviselő és gyári raktár:

Ráhmer Sándornál Piacz-utca 26., főtrafik udvar.

Ugyanott teljesen kijavított használt vetőgépek, — melyek az év folyamán Unicum-Drill gépeink eladásánál több hely-
ről cserébe vétettek, — a legolcsóbb árban és a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett kaphatók.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűből szedett minden szó 4 fillér.

Kiadó pénz kerestetik 7—8 % kamatra biztos helyre. Ajánlatokat e lap kihordójától „Pénzkereső” czímen tessék beküldeni.

Borsy féle pemetefü cukor, köhögésnél a legjobb cukorka, 1 doboz 20 fillér. — Kapható Bud-i cukrászda, Jóna és Jóna drogueriájában.

Je cherche une dame, ou un monsieur parlant et enseignant très bien la langue française. Honoraire: ou un très bon diner ou souper quotidien en cercle familial, ou un honoraire pecuniaire.

Butorozott szobát keres sürgősen, lehetőleg a piac-utcához közeli utcákban magányos fiatal ember. Ajánlatok hely és ár megjelölésével „Szolid” czímen a kiadó hivatalba.

Harisnyakötés, fejelés, színes és fehér hímzés vállalat Füstös Testvérek női kézimunka, előnyomda és monogram műintézetében Piac-utca 12.

20 kr. 25 drb. névjegy Horovitz Zsigmond papírüzletében Debreczen, Piac-utca 12. Stenczinger-ház.

Fischbein Katalin harisnyakötődjében Piac-utca 32. (Szedák és Vámos-ház) elvállaltatnak mindenféle harisnyakötések és fejelések gyors és pontos elkészülése olcsó szolid árak mellett.

Sesta kerti . . . 11. 28 kr. } **Toth Kálmán**
Hegyi kövidinka 11. 35 kr. } fűszer üzletében.
O Magyarádi. . . 11. 40 kr. }

Férfi, női és gyermek ruhákat kifogástalanul tisztít és javít Elek András Egyháztér 3.

A ki Bona Fortunató kőfaragót keresi, megtalálja: Homokkert-utca 75. sz.

Női irodai alkalmazott aki a könyvelésben jártassággal bír, az ipartestületi hitelszövetkezethöz alkalmazást nyer. Felvilágosítást nyerhető a hivatalos órák alatt ugyanott.

Eladó Mester-utca 39. szám alatt egy pár boreresztő kötélen henger fakkal és kengyel vassal, egy köszörülő állvánnyal, egy sózó, egy új láncos eke talpigával, egy szép nagy sütő teknő, két asztal olcsón eladó.

Yost-írógép kevésbé használt félárban eladó József k. herceg-u. 26. sz. emeleten. Telefon szám 231.

Arjegyzéket kívánatra ingyen. — Új töltésű villamos zseblámpák érkeztek. — **Debreczeni első elektrotechnikai vállalat** távbeszélő és távjelző berendezésekre, villamhárítók, villamvilágítás és erőátvitelre, villamos jelzőtelepek, tűzjelzők, vizállás-mérők. Elvállal mindennemű az elektrotechnika szakába vágó berendezéseket és javításokat **Földvári L.** Kossuth-utca 1. szám az udvarban. — Telefon szám 168. Távbeszélő és táviró építéshez szükséges mindennemű készülékek és anyagok, valamint gyógyászati, physikai készülékek és telepek raktára.

Gymnasiunai, polgári és elemiiskolai tanulóknak órákat adok. Vizsgálatokra, érettségire is, 6 hó alatt előkészítek; szegénysorsúakat teljesen ingyen. Czím: „Joghallgató” Késes utca 6. szám.

46 hold feketeföld tanyával, Homokkert mellett hat holdas hizlító eladók.

Karácsonyi és újévi ajándéktárgyak olcsón vásárolhatók Analfy Ferencz bördiszmuvesnél Piac u. 31. Ugyanott tanulók felvételeik.

Jó házilag készített borecet eladó. Czím a kiadóhivatalban.

Törmelék csokoládénak kilója 1 frt Kovács Géza fűszer és csemege üzletében Hatvan és Betlen-u. sarkán.

Nyomdász tanuló felvétetik a kiadóhivatalban.

Január elsejére a piacon vagy közelében egy két szobás garson lakás kerestetik. Czímek a kiadóba küldendők.

Csinosan butorozott külön bejáratu szoba azonnal kiadó. Széchenyi utca 27.

Hölgyeknek! Popper Dávidné okl. szülésznő lakik: Széchenyi-utca 27. sz.

50 hectoliter 1880. 1885. és 1886 os igen nehéz diószegi bakator 35 frtjával, kisebb részletekben is eladó. Czím a kiadóhivatalban.

Üzleti könyvek félárban kaphatók Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piac-utca 49.

Magyarul akarok tanulni. Szász ifju ember vagyok, a ki a nagyszabeni gymnázium elvégzése után két évet töltöttem a lipcei főiskolán. Most tértem haza és szeretném magamat a magyar nyelvben tökéletesíteni, evégből Debreczenben vagy a környékbeli ur családnál 3—4 hónapot óhajtanék tölteni, akként, hogy a család gyermekeit német nyelvre oktatom. Czímemet e lap szerkesztősége adja meg az érdeklődőknek.

Nyugalmozott uriember állandó irodai alkalmazást keres szerény feltételek mellett. Czíme a kiadóhivatalban.

Eladó ház. Hadházi-ut 5. sz. Csapó-utca végén boltnak, korcsmának igen alkalmas hely. 10 évig adómentes, igen kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni Botos rendőrügynöknél a vasutnál.

Wertheim pénzszekrény megvételre kerestetik. Czím a kiadóhivatalban.

1000 darab levélboríték, tetszés szerinti cégnyomással 2 forintért megrendelhető Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, Piac u. 47. Telefon 18.

16 forinttól feljebb készítek finom gyapju szöveteimből divatos férfi öltönyöket vagy téli kabátokat. Mintákkal kívánatra házhoz megyek. Klein Adolf angol uri szabó és Drezdai akadémiában végzett szabász, üzlet Piac-utca 66.

Uj fűszer- és csemege-üzlet!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy helyben **Csapó-u. 30. sz. (Deák-ház)**

Czeplédyné M.

törvényszékileg bejegyzett cég alatt egy a mai kornak teljesen megfelelő

fűszer- és csemege-üzletet

rendeztem be, ennél fogva abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy nagyra becsült vevőimnek állandóan jó minőségű friss, minden a fűszer és csemege-üzlethez tartozó árukkal szolgálhatok. Állandóan raktáron tartok: cukor- és cukorkák, kávé, rizs, mazsola, mandula, dió, nagybányai szilva és lekvár, mindenféle halak és sajt, turó, citrom, narancs stb. **Disznóöléshez saját darálású fűszerek és só raktár. Naponta friss pörkölt és darált kávé.** Saját készítésű gyalult és fejes savanyított káposzta, friss ásványvizek. Istvánalmi liszt és korpa raktár, **naponta friss élesztő.** Naponta friss pörkölt és darált kávé.

CZEGLÉDYNÉ M.

fűszer- és csemege-üzlete, Csapó-u. 30.

Debreczeni Szőlő- és Bortermelő Szövetkezet.

Érvényes 1904. december 15 től. Bor-árjegyzék. Érvényes 1904. december 15 től.

Palackozott borok:

	Korona érték.
1 liter fehér asztali	—52
1 „ I. rendű fehér asztali	—64
1 „ I. rendű vörös bor	—64
1 „ Rizling	—72
1 „ Pecsénye-bor	—80
1 „ Tramini	1.20
7/10 „ Rajnai Rizling	1.20
5/10 „ Chateau Debreczen	1.—
5/10 „ Aszu	2.—

Palackozott darabonként külön 16 fillért számíttunk és azokat ugyanazon árban vissza is vesszük.

Debreczen, 1904. december hó.

Korsós borok:

10—12 literes kosár-üvegekben:

	Korona érték.
1 liter fehér asztali	—46
1 „ I. rendű fehér asztali	—52
1 „ I. rendű vörös bor	—52
Kosár-üvegek darabja 1 korona 80 fillér és ugyanazon árban visszavesszük.	
Ezen bor-árainkon Mayer Jenő ur fűszer- és csemege-üzlete részére töltve és csakis ott elárulva:	
Korona érték.	
1 liter szövetkezeti asztali	—72
7/10 „ Rajnai Rizling	—70
5/10 „ Chateau Debreczen	1.—
5/10 „ Aszu	2.—

Palackok darabja külön 16 fillér.

Tisztelettel

Debreczeni Szőlő- és Bortermelő Szövetkezet
Simonffy-utca, városi bérház.

Megérkezett!

az Érmellékről:

háziilag és kisüstönfőzött
duránczai őszi baraczk pálinka
1 liter 4 kor.
háziilag és kisüstönfőzött duránczai szilva
pálinka 1 liter 2 kor.
Tiszta borpárlat (Cognac) 1 liter 5 kor.

Dávid Zoltán

üzletében, Rákóczi és Eötvös-utca sarkán . .

!!!

Nagy karácsonyi vásár.

Kitűnő szintartó Barchetek, flanelok, női férfi és gyermek téli alsó ruhák kötött harisnyák és keztyűk, Blousok, alsó szoknyák, kötények őríási választékban leszállított mellett beszerezhetők.

Márton Gyula

divat és rövidaru üzletében, Bika szálloda mellett.

Zongora, czimbalom és mindenféle hangszer nagy raktára és azok alkatrészei.

Elsőrangú üzlet, hol mindenféle hangszer legnagyobb választékban részletfizetésre is.

Szakszerű műhely, hol új hangszeres és javítások készülnek.

Karácsonyi és ujévi ajándékok

mindenféle különleges hangszerekből, ami még Debreczenben beszerezhető nem volt. (Gramophon, Phonograph) DESZÉLŐ GÉP és lemezei jutányos áron. — Bármiféle komplikált hangszer javítását felelősség mellett készítem.

KOMÁROMI M.

mű hangszerkészítő, DEBRECZEN, József kir. herceg-utca 2. szám.

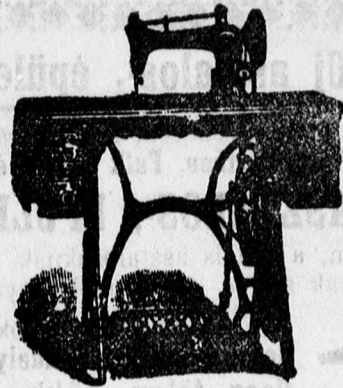

Zongora hangolást

vidéken is eszközölök.

ROSENBERG és HAMMER

villanyműszerészek. Varrógép- és Kerékpár raktár.

Alant jegyzett czég a maga nemében azon páratlan kedvezményt nyújtja mindazoknak, kik varrógépet vásárolnak, hogy **teljesen ingyen** minden utánfizetés nélkül kitaníttatja a divatos női szabászatban.

Alkalma van mindenkinek **teljesen ingyen** hozzá jutni a legdivatosabb női ruha, valamint a fehéremű szabászatához és a legtökéletesebb szabásmintákat szintén díjmentesen adjuk.

Vidékiek 8 nap alatt kitaníttatnak.

Raktáron tartunk **családi Singer, karikahajós, vibráns** és **iparos gépeket** a legolcsóbb árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Minden varrógépért 8 éves jótállást vállalunk.

Szabadalmazott hímzőkészülék minden gépre alkalmazható.

Tisztelettel!

ROSENBERG és HAMMER DEBRECZEN, Piac-u. 2. sz. A nagytemplom mellett.

Ez évben jó ünnepem lesz

Mert

a Csanak üzlet mellett levő

Ruha Csarnokban

magamnak és családomnak

hihetetlen olcsóért vásároltam

téli kabátot, öltönyt, gyermek ruhát

Mindenkinek elbeszélem

➔ Örüljön és menjen oda más is. ➔

Dörre Ferencz cukrász

DEBRECZEN.

Ajánlja 1903-ban nagy aranyéremmel és arany díszoklevéllel kitüntetett áruait u. m. **tea dessert, tábla, mandula és hab-süteményeit, tortáit, diós- és mákos kalácsait, bonbonokat, bonboniereket** (cukortartók), befőtteket, továbbá nagyválasztékban

karácsonyfa diszeit.

Torma fagyalt, parfait, torták megrendelés szerint izlésesen és díszesen kiállítva pontosan elkészítetnek.

1900. Párisi világkiállítás **GRAND PRIX**

„KWIZDA“-féle restitutionsfluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak részére.

Egy üveg ára
2 kor. 80 fill.
40 év óta az udvari istállóban a katonai és polgárinagyobb istállóban használatban nagy megerősítés előtt és után erősítőül az inakmerevése ellen, stb. a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

Valódi minőségben csak az itt látható védjeggyel kapható minden gyógyszerárban és drogua-üzletben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Főraktár: **KWIZDA JÁNOS FERENCZ**

cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerésznél
1. **Korneuburg**, bei Wien.

Nagy Lajos irodája

Piacz-utca 42. szám, Lamprecht-palota.

Megszerez: nagykorúsítási, nősülési, örökbe fogadási, névmagyarosítási, ipar, mindennemű katonai és egyéb engedélyeket. Mindennemű perenkívüli kérvényeket a legjutányosabban megír. „Okmányszerző Vállalat”.

Átvész 40 koronán aluli kintlevő követeléseket s azokat rövid idő alatt beszedi. „Incasso Intézet”.

Mindennemű családi ügyekben adandó megbízást elfogad, elvállalja a legkényesebb családi ügyek lebonyolítását, a legnagyobb discrecióval teljesíti megfigyeléseket! „Magánkutató privat detectiv-vállalat”.

A vállalat tulajdonosa: Magy Lajos volt ügyvédsegéd, kinek szakavatottsága és feltétlen megbízhatósága mellett legényesebben tanuskodnak: Debreczen város polgármesteri hivatalától, a kir. törvényszék, vizsgálóbíró, kir. járásbíró, dr. Kardos Samu, dr. Szöllös Dezső és dr. Király Péter ügyvéd uraktól nyert szolgálati bizonyítványai, ahol is több mint 8 éven keresztül működött mint fogalmazó-segéd s aki a debreczeni tek. kir. törvényszéktől kir. bírósági végrehajtói oklevelet is nyert.

Hivatalos órák hétköznapokon: d. e. 9—12 ig, d. u. 3—7-ig.

Vasárnap és ünnepnapokon: délelőtt 9—12 ig.

00000 Legnagyobb, legválogatottabb áruraktár. 00000

Karácsonyi és ujévi ajándéku

alkalmas szebbnél szebb ajándék tárgyak,

arany-, ezüst ékszerek és a legjobb gyártmányu zsebórák

feltűnő olcsó árban csakis a

BLAU LIPÓT és FIA Utóda

Debreczen, Piacz-utca 41. szám alatti

elsőrendű ékszer kereskedésében kaphatók.

Szolid elvek, tulfizetés kizárva.

Meglepető szép ajándékok.

Elismert előzékeny kiszolgálás.

Uj asztalos-, épület- és tűzifa kereskedés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy Debreczenben, a Posta-kerben, Falk Ármin és Társa kefégyára mellett

ASZTALOS-, ÉPÜLET- ÉS TŰZIFA-RAKTÁRT

nyitottam, a hol is asztalosoknak, építészeknek, ácsoknak, kerék- és kocsi-gyártóknak stb. a legkitűnőbb anyagot tartom raktáron.

Különösen ajánlok faragott- és fűrészelt épületfát, deszka-, lécz zszindely- és gömbfákat.

Cser-, tölgy-, bükk-,
varga- és gertyánfa **tűzifát.**

A tűzifát magam apróztatom fel és készen felvágva szállítom haza. Az árat felvágva és hazaszállítva olcsón számítom. Tűzifa métermázsánként is kapható.

Rendkívül előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe juttatnak, hogy a kívánalmaknak legjobban megfelelelhetek.

Megrendelések elfogadtatnak a telepen (Falk Ármin és Társa kefégyára mellett) és Simonffy-utca 55 ik szám alatti lakásomon, valamint telefon utján 386. szám alatt (kérem a telefon számot jól megfigyelni.)

Tisztelettel **BETTER IGNÁCZ** épület- és tűzifa kereskedő.

Kovács Géza

fűszer-, csemege-, ásványvíz- és liszt kereskedése

DEBRECZEN, Hatvan utca 17.

(Hatvan- és Bethlen-u. sarok.)

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánlja dusan felszerelt raktárát a legolcsóbb napi áron.

Előzékeny és pontos kiszolgálás.

INDRA TEA

a legjobb és legfinomabb tea a világon! Melange a legfinomabb és legerősebb china, ceylon- és indus-teákból, kapható a jobb fűszer- csemege kereskedésekben és a grogueriában. — Nagybani szétküldés: **Indra tea import company, Triest.**

Divatos férfiöltönyöket

a legujabb szabás szerinti kivitelben
 ⇒ **szolid előnyös árakon** ←
 készít

Hubay György

férfi szabó

⇒ **Batthyányi-utca 17. sz.** ←

Bel- és külföldi szövetek raktára.

Blattner József

üveg-, porcellán és képkeret üzlete
 Debreczen, Csapó-u. 1. szám alatt.

A legdusabban felszerelt üzlete

karácsonyi és ujévi

ajándék tárgyakban

u. m. sör- és bor készletek, viz-
 és likőr szervizek, kávé- és tea
 készletek, evőeszközök, disztárgyak
 valamint asztali és függőlámpák
 minden a legjutányosabb árban.

Tisztelettel

Blattner József

Csapó-utca 1. szám.

**Gáz és benzin motorok
 és benzin lokomobilok**

szelepes vezényművel, leg-
 egyszerűbb szerkezet, föltét-
 lenül megbízható és olcsó
 üzemerő. Minden szaktudás
 nélkül kezelhető, teljes jót-
 állás mellett jutányos árban

ajánlja

PESCHAT és ROTH

motorgyára

Budapest VIII., Röck-Szilárd-u. 40. sz.

Gramantik Ferencz

órák és ékszerkereskedő

Főtér 14. sz., Debreczen.

Ajánlja felszerelt raktárát, u. m.

schveiczi zsebóráit,

valamint **fali inga**, irodai és más faj
 órákban, ugyszintén **ékszerek** kap-
 hatók leszállított árakban jótállás
 mellett.

**Orajavitásokat pontosan eszköz-
 lök 1 évi jótállással.**

Szenzációs újítás. Kerékpárosok figyelmébe!

Egy debreczenben még ösmeretlen újítást léptet életbe a kiváló műszerész

Weiszberger Mihály

kerékpár szerelő a cs. és k. szab. „Hungária” kerékpárok egyedüli készítője.

A közönség kényelmére Arany-János-u. 11. sz. a.

kerékpár-gondozási vállalatot

létesített, melynek célja a nála elhelyezett kerékpárokat s azok alkatrészeit
 (gummiabroncs, a nickelés stb.) a rongálódástól, rozsdától, kopástól a téli időnyen
 át **felelősség mellett megóvni és gondozni**, a tartsási idő után pedig meglepő szép
 állapotban visszaszolgáltatni.

Egész téli időnyeu át való gondozás díja 6 korona. Egy havi gondozási
 díj 3 korona.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Lusztig és Bán

fűszer, liszt és gyarmatáru nagykereskedése, Gr. Andrássy Gyula szomorodni
 borainak kizárólagos elárusítója, Simonffy utca Városi bérház (halköz sarok.)

Ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe a lentebb elősorolt
 árukat, a **legelőnyösebb árakban.**

1 kg. Cuba kávé legfinomabb	2 frt. —	1 kg. Törmelék Chocolád	1 frt.
1 kg. Cuba kávé finom	1 frt. 80	1 kg. Vegyes thea sütemény	80 kr.
1 kg. Ceylon kávé	1 frt. 60	1 deka törmelek thea	3 kr.
1 kg. Portoricó kávé	1 frt. 40	1 kg. Olasz mogyoró	35 kr.
1 kg. Domingó kávé	1 frt. 30	1 kg. óriás maróni	20 kr.
1 kg. Zamatos háztartási kávé	1 frt. 10	1 kg. boszniai szilva	15 kr.
1 kg. Arany jáva kávé	1 frt. 60	1 kg. boszniai szilva nagy- szemű	20 kr.
1 kg. Mocca kávé	1 frt. 60	1 kg. boszniai óriás szilva	26 kr.
1 kg. Pergelt kávé naponta 4 fajból pergelve	1 frt. 60	1 kg. házi lekvár	24 kr.
1 kg. Pergelt kávé I.	1 frt. 40	1 kg. boszniai lekvár	20 kr.
1 kg. saját darálású kávé	1 frt. —	1 kg. olasz rizs legfinomabb	32 kr.
1 kg. Mandula kézzel való- gatott	1 frt. 50	1 kg. olasz rizs finom	28 kr.
1 kg. Mandula bári	1 frt. 20	1 kg. Japán rizs	24 hr.
1 kg. Mazsola aranyárga	80	1 kg. fehér tábla rizs	18 kr.
1 kg. Mazsola finom	60	1 kg. Egész szemű rizs hurka töltésre kiválóan alkalmas	15 kr.
1 kg. Mazsola igen jó	48		

valamint mindennemű halak, conservek, sajtok, dessert czukorkák, déli
 gyümölcsök, gyógy, peccsenye, asztali borok és mindennemű főzelékek. **Saját
 őrlésű kenyérlisztek.** Moskovits Adolf és fiai nagyváradi élesztő gyár főraktára.

⇒⇒⇒⇒ 1 liter valódi csillár petroleum 16 krajczár. ←←←←

Schicht-szappan

„szarvas”

vagy

„kulcs”

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva
 legolcsóbb szappan. — Minden
 káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy !!
 minden darab szappan a „Schicht” névvel és !!
 a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Ha szép, kedves ajándékkal akarunk kedveskedni hozzánktartozóinak forduljunk bizalommal

LAM SÁNDOR

üveg-, porcellán ér diszmű-áruraktárához Piacz- és Halvan-utca sarkán.

Karácsonyi ajándékok

feltűnő szép és elegáns női és gyermek kelapok, Gyermek fejkötők félárban kaphatók.

A tisztelt hölgyközönség becses figyelmét felhívom tisztelettel

Fein Karolin

Ko-suth-u. 8. Flók üzlet H.-Büszörmény.

Sebesedések

legyenek azok harminó természetiek, gondosan megvédendők minden tisztatlanság ellen, mert ezáltal a legkisebb seb is elmérgesedik és nehezen gyógyuló sebet idézhet elő. 40 éve már, hogy a megpuhító huzókenőcs, Prágai házikenőcs név alatt, mint egy nélkülözhetetlen kózszer ismeretes.

Fz megvédi a sebet, csillapítja a gyulladást és fájdalmat, üdítően hat és elősegíti a benövést és gyógyulást. 1 doboz 90 fillér.

Postaszékküldés naponta. 3 kor. 10 fillér előzetes bekioldése után. 4 doboz, vagy pedig 4 korona 60 fillérért 6 doboz Ausztria-Magyarország háromely részébe hármenive szállítatik. A csomag minden részén a törvényileg bejegyzett védjegy van.

FÓRAKTÁR:
FRAGNER B. cs. és kir. udvari szállító a „Fekete-sas” gyógyszerárában Prága, Kleinselte, Nerudagasse sarkán 203. sz. Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerárában. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEFNÉL, BUDAPEST.

A legmegbízhatóbb bevásárlási forrás.

Kostya János

arany-, ékszer- és óra-üzlete Debreczen, Széchenyi-utca 1. szám, a ref. kistemplom mellett.

Arany és ezüst ékszerek minden kivitelben, arany és ezüst férfi és női zsebórákban és minden e szakmához tartozó áruk. Karácsonyi és ujévi és bármily alkalmi tárgyak a legmegbízhatóbb és

legolcsóbb árákért beszerezhetők.

Ujmunkák, javítások, Vésetések, szép, izléses kivitelben, a legrövidebb idő alatt, pontosan és legjutányosabb árért készítik. Fölkérem a n. é. közönség b. figyelmét — és b. pártfogásukba magamat ajánlva

tisztelettel

Kostya János, ékszerész.

Széchenyi-utca 1 szám, a ref. kistemplom mellett.

Arany ékszer és zsebórákban.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

Alkalmi vétel!!

1 téli kabát, 1 férfi öltöny, 1 gyermek öltöny,

Összesen: frt. 22.50

KATZ HERMANN czégnél

DEBRECZEN, Piacz-utca 43. szám.

Deczember hó folyamán hallatlan mesés olesó árban lesznek eladva

Barchettok
Flanellek
Téli alsó ingek
Téli alsó nadrágok
Téli harisnyák
Téli kesztyűk
Barchet alsó szoknyák

Nyak Boák (Cziczák)
Női ruhaszövetek
Czibelinek
Posztók
Kész Blousok
Paplanok
Berliner Schalok.

Különösen olesók a fehér és színes Batisztok pedig nagyon szépek.

Maradék Aruház
Piacz-utca 19.

Tisza palotával szemben.